

BIBLIOTECA

Buletin de biblioteconomie

3 • 1985

Supliment al revistei
„Cîntarea României”

CUPRINSUL

LECTURA PUBLICĂ LA SATE

Ion Matei Mureșanu: *In preocuparea Inspectoratului școlar județean*; Ioana Lupu: *Două laturi ale aceluiași proces*; Teodora Jecu: *Integrarea activității bibliotecare în procesul instructiv-formativ al școlii*; Smaranda Dumitru: *Informarea și perfecționarea profesională, preocupare centrală a Bibliotecii Comunale Periş*; Ion Nută: *Preocupări pe linia îndrumării activității bibliotecilor din mediul rural*; Eugenia Anderco: *Diversificarea acțiunii bibliotecare la sate* ● p. 1-7

ANUL INTERNAȚIONAL AL TINERETULUI

Anne-Marie Mihiț: *Lectura sub imperiul necesității*; Influența lecturii asupra alegerii profesiei; Ioana Tăutu: *La început de drum*; Nicolae Gastone: *"Tineret, cultură, acțiune socială"* ● p. 7-12

ACTUALITATEA IN BIBLIOTECI

● p. 12-21

DIALOG PROFESIONAL

Ion Stoica: *Unele probleme ale structurilor biblioteconomice românești contemporane*; Florica Câmpeanu: *De la descrierea bibliografică tradițională la descrierea bibliografică internațională standardizată (III)* ● p. 22-24

INFORMARE. DOCUMENTARE

Emil Vlad: *ABC-ul activității de informare și documentare (II)*; Eliza Roman: *Revoluția informațională (I)* ● p. 24-26

MODERNIZATE. TEHNICI NOI

Mircea Regneală: *Microformatele — o nouă dimensiune biblioteconomică (XII)* ● p. 27-28

ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR

L. Demény: *Colaborarea lui Gheorghe Șincai cu istorici și literați maghiari în alcătuirea "Hronicii românilor"* ● p. 29-30

MERIDIAN BIBLIOLOGIC

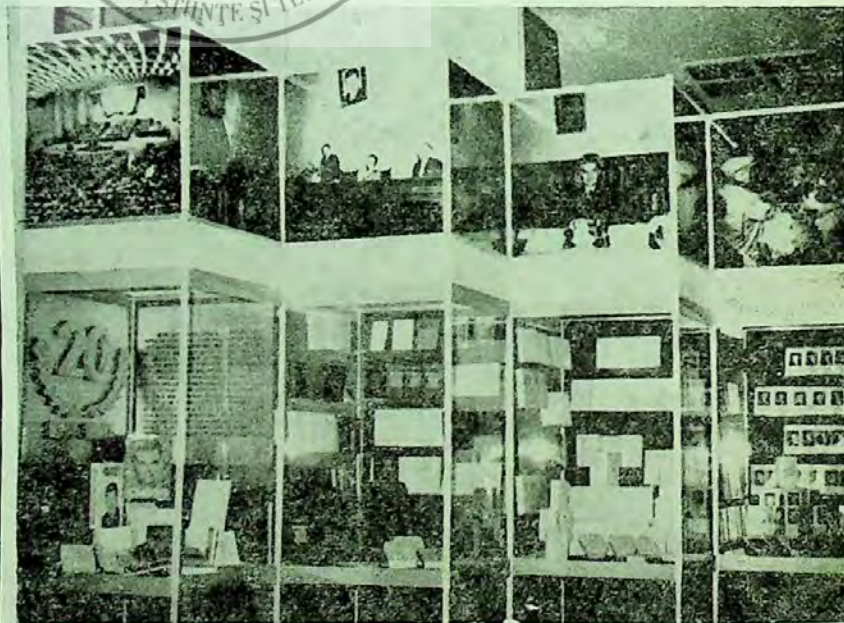
Gheorghe Anca: *Intre matetică și bibliometrie* ● p. 30-31

Coperta I-a și a IV-a

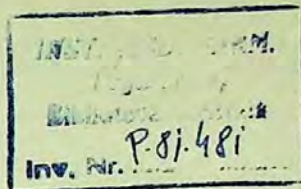
Cercul de desen al Bibliotecii „Emil Girleanu”, filială pentru copii a Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu”.

Aspecte din expoziția organizată în cadrul ultimei ediții a Festivalului național „Cîntarea României”.

Lectura publică la sate

În preocuparea inspectoratului școlar județean

Județul Cluj, cu o frumoasă și îndelungată tradiție în ceea ce privește iubirea de carte, beneficiază de condiții dintre cele mai bune — zestre materială, competență științifică și didactică —, toate acestea optimizate de prestigiul unui puternic centru universitar cum este municipiul Cluj-Napoca. În aceste condiții, Inspectoratul Școlar Județean și-a înțeles cu profunzime și gravitate menirea formativă, mobilizatoare, a înțeles, mai ales, nevoia cărții în rindul populației rurale, formulind și punind în aplicare măsuri eficiente, avind ca scop responsabilizarea oamenilor muncii din sate. Prin efort conjugat, cadrele didactice, specialiștii din agricultură, din sectorul sanitar, întregul activ obștesc au acceptat sarcini privind o mai bună propagandă a cărții în rindul sâtenilor. Un rol deosebit de activ l-au avut propagandiștii de la învățământul ideologic prin recomandarea lecturării unor cărți și reviste, prin acțiuni de cunoaștere a documentelor de partid și a legilor țării. A fost puternic mobilizat la lectură mai ales tineretul, au fost mobilizați oamenii muncii din agricultură precum și cei din perimetrul necooperativizat al Munților Apuseni.

Inspectoratul Școlar, prin brigăzile de îndrumare și control, a fost permanent în prima linie în ceea ce privește activitatea cu cartea, cunoscind în detaliu cerințele de lectură, procedind la îndeplinirea obiectivelor și sarcinilor trasate de către organele de partid și de stat în domeniul

muncii ideologice și cultural-educative la sate. Contactul permanent cu populația rurală, cu factorii implicați în munca de educare a maselor, ne-a condus la o „specializare” în materie, fiecare inspector școlar avind posibilitatea de a realiza o propagandă și un control adecvat, conform domeniului său de activitate. Am înțeles astfel întregul ansamblu de cauze și cerințe, acționind prompt atunci cind ne-am confruntat, spre exemplu, cu o crudescență a fenomenelor mistico-religioase, cu fenomene antisociale sau de alta natură. Intotdeauna am cerut directorilor coordonatori, cadrelor didactice să se folosească de carte ca de cel mai eficient mijloc formativ, să se impună ei înșiși ca modele de conduită, ca oameni de carte și de acțiune deopotrivă. Am căutat, pe de altă parte, să îmbunătățim climatul, familial, îndemninc statornic elevii și părinții să achiziționeze cărți, să-și creeze mici biblioteci personale, acreditind cartea ca valoare, militind pentru demnitatea ei formativă, pentru cultul valorilor noastre spirituale, al cărții în general.

Școala și-a cîștigat astfel un deosebit prestigiu metodic, reușind să găsească ecoul scontat în sufletul oamenilor. Ne face plăcere să remarcăm, în acest context, o vizibilă „sătosenie” a țăranilor noștri umbrați la surse valoroase de informație, ne face mai ales plăcere să relevăm starea de emulație a lecturii în casele cu mai mulți copii. De altfel, nu mai constituie demult o excepție țăranul temeinic inițiat în agrotehnică, în mecanică și electronică. Fenomenul nu poate fi pus, firește, în exclusivitate pe seama lecturii, dar, covârșitor, i se datorește ei.

Cele 74 de biblioteci comunale, cu peste 880 000 de publicații, stau la îndemina oricărui om al muncii din mediul rural și deopotrivă la înde-

mina elevilor. În prima fază a constituirii treptei I de liceu în mediul rural, elevii au asigurată integral cartea social-politică, științifică și, în bună parte, cartea beletristică. Dotate în medie cu 12 000—17 000 de volume, aceste biblioteci sînt o mindrie a timpului nostru.

Pe agenda de lucru a directorilor și-au cîștigat loc prioritar sarcini mobilizatoare privind activitatea cu cartea; se raportează periodic îndeplinirea sarcinilor de către bibliotecari și se analizează trimestrial „starea lecturii”. Circulația cărții, indicii de lectură fac obiectul unor dezbateri zonale, avind bun efect asupra funcționării întregului mecanism. Considerăm că cei 300—400 de cititori în medie pe comună și difuzarea pe ansamblu a peste 330 000 de volume anual reprezintă cifre de referință, aceste cifre dublindu-se în cazul unor viitoare centre agroindustriale cum ar fi comunele Gilău, Apahida, Mociu, Iara, Panteicu, Ciucea.

Ne propunem pentru viitor, pe lângă o mai judicioasă selecție a cărții, pe lângă o mai bună gospodărire, în ansamblu, a bazei materiale, o mai temeinică organizare a programelor de lucru, o mai bună instruire a bibliotecarilor sătești privind problemele de bază: organizarea și evidența fondurilor, cercetări, studii și analize pe tema lecturii publice, a difuzării cărții; aportul bibliotecilor la o mai bună informare și documentare a oamenilor muncii; educarea economică și juridică a maselor; promovarea normelor de etică socialistă, promovarea concepțiilor științifice despre lume și viață. Ne propunem de asemenea o mai bună colaborare cu bibliotecile din alte unități productive sau de cultură (cămine culturale, cluburi, organizații de tineret, case de cultură), aceasta pentru o mai eficientă propagandă a cărții, pentru organizarea unor

Două laturi ale aceluiași proces

acțiuni de stimulare a lecturii, pentru extinderea punctelor de împrumut și a spațiilor de expoziții. Și în continuare perfecționarea bibliotecarilor se va face prin cercurile profesionale, după modelul cercurilor pedagogice, cu invitarea unor specialiști din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare, al Bibliotecii Județene și al Casei Personalului Didactic. Sub patronajul Bibliotecii Județene se vor edita caiete metodice — îndreptare prețioase în activitatea tuturor bibliotecarilor.

Sintem conștienți de nevoia creării unor puternice motivații pentru lectură, pentru carte; de aceea, pe lângă măsurile — oarecum exterioare — preconizate, vom acționa cu mijloace didactice moderne, bine cumpănite, atât asupra specialiștilor cât și asupra familiilor de țărani. Noua revoluție în agricultură are nevoie de oameni cu deschidere spre nou, spre informația prelucrată sistematic, are nevoie de noi în realizarea unui flux continuu de reciclare a forței de muncă.

Atmosfera de puternică emulație politică din acest an a fost și este marcată de o activitate febrilă. S-au organizat numeroase manifestări cu cartea: expoziții, medaliaoane, prezentări de cărți noi, spectacole literar-artistice etc. De o atenție specială s-a bucurat prezentarea operelor tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale tovarășei Elena Ceaușescu.

Pe lângă o serie de acțiuni specifice muncii didactice, Inspectoratul Școlar, prin Casa Personalului Didactic, a omagiat, alături de Biblioteca Județeană, Consiliul Județean al Sindicatelor, Centrul de Librării, aniversarea a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Au fost relevate și cu acest prilej rolul cărții în formarea multilaterală a omului contemporan, în ultimele două decenii și perspectivele deschise de documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R.

Putem concludiona că, pornind de la rezultatele bune obținute în anii precedenți privind lectura publică la sate, Inspectoratul Școlar Județean Cluj poate ridica la cote superioare acest important sector de activitate, aflat în imediata apropiere a muncii didactice. Climatul bun de muncă existent în bibliotecile sătești trebuie întreținut prin activități valoroase de îndrumare și control, prin implicare sinceră, printr-o profundă credință în forța luminătoare și propulsoare a cărții.

Ion Matei MUREȘANU
inspector școlar

Un climat. Peștișani — comună cu nume de rezonanță în cultura românească, pentru că de aici, din satul Hobița, a purces spre gloria neamului și a artei universale sculptorul Constantin Brâncuși. În semn de omagiu, dar și ca reper de continuitate, într-o poiană, nu departe de casa memoria a artistului, a fost organizată, sub egida U.A.P., o tabără de sculptură, dăluindu-se în piatră noi mărturii ale spiritualității românești. Tot aici, în vara acestui an, a fost organizată și o tabără studențească de pictură și desen (participanți din clasele de pictură ale lui Ion Sălișteanu și Constantin Blendea, acesta fiind al comunei, și de la clasa de tapiserie a lui Octavian Vișan), lucrările rezultate, intrate în patrimoniul comunei, fiind expuse la Sala de expoziții „C. Brâncuși”.

Vișta spirituală a localității este bogată și complexă, născută din impactul structurilor social-economice tradiționale (agricultura, cu specific dominant pomicol și zootehnic) cu elementele de nou impuse de civilizația modernă, de ar fi să ne referim fie și numai la vecinătatea bătașului în construcție, Cerna-Motru-Tismana, cu inerente implicații în plan socio-profesional sau la reprofilarea liceului din localitate în consens cu cerințele bazinului minier al Gorjului.

Biblioteci personale aproape în fiecare casă, un număr impresionant de abonamente la publicațiile periodice și la radio-tv, un cămin cultural cu activitate intensă și diversificată (taf, grup vocal, dansuri populare, brigadă etc.) căreia îi stă alături mișcarea artistică de la nivelul liceului (dansuri populare, teatru, montaj, formație instrumentală, grup vocal, muzică ușoară și folk, brigadă artistică), o rețea școlară bine articulată cu școli generale în toate cele cinci sate componente (cu 4 sau 8 clase) și un liceu cu profil minier (cu învățământ de zi și seral), determinând interese de lectură, studiu și informare tot mai diverse.

Un climat care obligă.

O concepție. Acestor nevoi sînt chemate să le răspundă bibliotecile comunei, constituite la rîndul lor într-o rețea cu trei unități de bază — biblioteca liceului (cu bibliotecar în-cadrat), cea a comunei și cea a Școlii Generale din satul de centru

(deservite de bibliotecari cu îndomnizație) — și filiale și puncte de împrumut în satele aparținătoare și la sectoarele de muncă. Ceea ce dă personalitate activității cu cartea în comuna Peștișani este concepția că lectura școlară și lectura publică sînt două componente ale unuia și aceluiași proces formativ înscris în sfera conceptuală a educației permanente și că numai eforturile convergente și gîndirea consonantă a activității acestor instituții îi pot asigura eficiența.

O concepție înregistrată atât la nivelul organelor de partid și de stat ale comunei — și i-am cita în primul rînd pe primarul Idochim Pîgu, pe vicepreședintele Moise Bojincă și pe secretarul adjunct cu funcție și de director de cămin Ion Dănescu — cât și la nivelul organelor de învățămînt, reținînd în acest sens în primul rînd pe directorul liceului Petre Cornoiu, profesor de matematică. (Cîndva elev al liceului, directorul de azi a frecventat el însuși bibliotecile comunei — școlară și publică.) În practică această concepție se reflectă în încredințarea activității bibliotecii comunale bibliotecarului de la liceu, cu funcții de coordonare și îndrumare pentru toate unitățile de lectură de pe raza comunei. Aceasta permite, pe baza unei temeinice cunoașteri, valorificarea optimă a colecțiilor, corelarea eforturilor de dezvoltare a acestora, buna cunoaștere a publicului cititor și a cerințelor sale specifice de lectură și informare și asigurarea continuității în îndrumarea lecturii.

O concepție pe care este chemat să o traducă în fapte bibliotecarul.

Un bibliotecar model. Această muncă încărcată de multiple răspunderi, presupunînd deopotrivă înaltă profesionalitate și capacitate de dăruire, pricepere organizatorică și spirit revoluționar, este îndeplinită de Florenta Blendea, nume cunoscut nu numai în comună, ci și în țară de cititorii noștri, pentru că în urmă cu ani, pe atunci ca bibliotecar comunal, pentru activitatea desfășurată a binemeritat o „cronică a Peștișanilor” cu caracter permanent. Se desprinde de aici un prim element ce o definește profesional: continuitatea în preocupări din care a rodit o bogată experiență. Experiența merge mîna în mîna în ceea ce o privește cu pregătirea de specialitate, fiind absolutentă, prin cursuri fără frecvență, a Școlii postliceale de bibliotecari. Să mai adăugăm pentru a-i completa profilul profesional: disciplină, conștiinciozitate, tact în relațiile cu publicul, implicare activă în ansamblul vieții sociale și culturale a comunei.

Un bibliotecar model cu fapte de muncă relevante.

O activitate pilduitoare. Biblioteca liceului, cu o dotare de aproape 17 mii de volume și creșteri anuale ce se înscriu în limitele unei generoase alocării bugetare (7—10 mii lei), realizate sistematic prin Colectura bibliotecilor deservite o populație școlară de 670 de elevi (inclusiv cei de la cursurile serale) și un colectiv didactic de 54 de profesori și maiștri. Indicele de atragere la lectură este de 100% pentru cadrele didactice și de 85% în ceea ce privește elevii, procentajul apropiindu-se și în acest caz de 100% dacă sînt considerați doar elevii cursurilor de zi. Frecvența medie indică pentru fiecare cititor 10 contacte cu biblioteca realizate pe parcursul unui an școlar, iar numărul total de volume împrumutate în același interval — 10 200 de volume — reprezintă un indice de lectură de cca 16 volume per cititor.

Dintre factorii ce concură la obținerea unor asemenea rezultate citiva merită cu deosebire evidențiate: judicioasa organizare a colecțiilor la raft liber; instrumentele de informare realizate (caiete bibliografice pe domenii cu cărțile nou intrate în bibliotecă, registru cu bibliografia de recomandare pe discipline de învățămînt, expoziții și rafturi tematice, asistență bibliografică pentru realizarea lucrărilor de diplomă ca și în beneficiul participanților la olimpiade și la concursurile pe meserii etc); organizarea unor fonduri uzuale (20—30 de volume, primenite anual) pe lângă cabinetele generale și de specialitate din liceu, precum și unele inițiativă și servicii extinse, precum împrumutul interbibliotecar — parteneri Institutul de Învățămînt Superior din Petroșani, Biblioteca Județeană Gorj, dar mai ales biblioteca comunală locală, cu un fond reprezentativ de carte tehnică — și constituirea unui fond documentar special din lucrările de diplomă realizate în anii anteriori, inventariate, sistematizate și puse la dispoziția celor interesați.

Hotărîtoare pentru calitatea serviciilor rămîne colaborarea cu cadrele didactice, realizată în toate etapele și în toate compartimentele activității — completarea colecțiilor, popularizarea bibliotecilor și a fondurilor deținute prin organizarea de către diriginți, pe ani de studiu, a unor vizite de lucru la bibliotecă, gestionarea fondurilor uzuale de pe lângă cabinetele de către șefii de catedră, antrenarea în activitatea bibliografică și de propagandă a cărții etc. Dealtfel, există un colectiv de sprijin al bibliotecii din rîndul cadrelor didactice și cu reprezentanți ai elevilor din clasele mari, iar în consiliul pe-

dagogic activitatea bibliotecară face periodic obiect de analiză și planurile de muncă sînt supuse dezbaterii și aprobării. Biblioteca se implică și în activitatea cultural-artistică a școlii, cu sugestii și material de repertoriu și chiar în instruirea formației de dansuri populare.

Biblioteca comunală, cu un program săptămînal de 12 ore, modelat în funcție de posibilitățile de frecventare ale populației active (cca 70—80 la sută din cititori sînt adulți), este amplasată în centrul civic al comunei, într-un local frumos și spațios ce permite o frecventare lesnicioasă și o bună punere în valoare a celor aproape 12 mii de volume deținute. Dezvoltarea mai lentă a colecțiilor din ultimii ani (în 1984 — 186 de volume nou achiziționate) a determinat concentrarea preocupărilor pe readucerea și menținerea în atenție a lucrărilor cu valoare perenă de deținute. De asemenea, s-a făcut apel pentru cartea nouă, ori de cîte ori a fost cazul, la fondurile bibliotecii liceului. De relevant și grija constantă a Comitetului Sindical Comunal de a aloca din fondul său cultural, anual, cîte o mie de lei pentru achiziția din librărie de carte destinată lecturii publice.

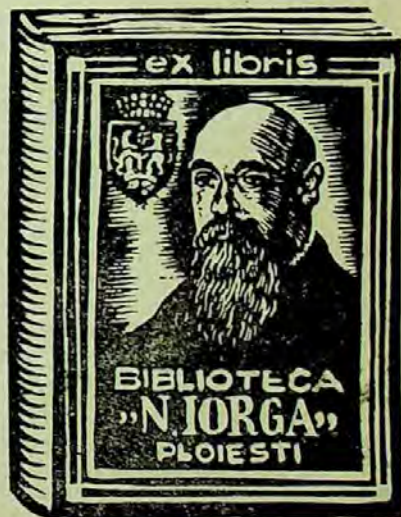
În scopul apropierii cărții de cititori și al extinderii, prin însumarea a orarului de acces la colecții, biblioteca comunală a organizat puncte de împrumut pentru lucrătorii din Gureni, de la T.C.H. „Bistrii” și pentru militarii de la unitatea de la baraj, la Vija, cu cîte 30—40 de volume primenite periodic. Un puternic punct de împrumut, gestionat de casiera Maria Frățilescu, funcționează și la C.A.P. Peștișani, cu o dotare de aprox. 80—100 de volume cu profil agricol, de știința conducerii, economie agrară, legislație a muncii, precum și noutăți din domeniul social-politic și al beletristicii, înregistrîndu-se anual în jur de 20—25 de cititori și 300—400 de volume difuzate. Interesul față de colecții este stimulat prin bibliografia de recomandare pe interese bine determinate, difuzate sistematic și afișate în locuri de larg acces. Toate aceste preocupări rodesc în menținerea unui nivel relativ ridicat și constant al lecturii publice în comuna Peștișani: anual 480—500 de cititori înscriși (indice de atragere a populației la lectură: 10) și aprox. 5 000 de volume difuzate, frecvența medie per cititor fiind de 10 anual, iar indicele de difuzare de aprox. 1 volum per locuitor. Datele comunicate nu includ și elementele de lectură publică realizate prin bibliotecile școlare de la sate (fondurile se păstrează la punctele de informare și documentare de la sediile organizațiilor de partid din

școlile generale), e drept, cu dotări și activități mai modeste. Merită totuși o mențiune specială învățătoarea Maria Vinătoru din Borošteni, care îndeplinește aici funcția de bibliotecar obștesc de peste 15 ani. O activitate bogată desfășoară biblioteca Școlii Generale din satul de centru, deținătoare a unei colecții reprezentative, de 4—5 mii de volume aflate în custodia profesorului de română ce e indemnizat și ca bibliotecar, bibliotecă ce se bucură de îndrumarea metodică și colaborarea permanentă a bibliotecarului profesionist Florența Blendea.

Realizări. Realizările imediate, citabile în cifre statistice au fost punctate pe parcurs. Alte împliniri, mai greu detectabile în sine, se află încorporate în realizările generale ale comunei în plan educativ, economic, cultural, în calitatea umană a locuitorilor Peștișanilor. Spicuum la întimplare citeva: toți elevii liceului au luat treapta a II-a; la olimpiade s-a mers pînă la faza pe județ, iar la concursurile pe meserii anual, la faza pe țară, elevii comunei au obținut cîte 2—3 premii și mențiuni; brigada artistică a obținut la actuala ediție a Festivalului național „Cîntarea României” premiul III pe țară etc., etc.

Recunoașterea meritelor activității bibliotecare din Peștișani se reflectă în obținerea locului I la actuala ediție a Concursului „Cea mai bună bibliotecă școlară” de către Biblioteca Liceului industrial „C. Brăncuși” din Peștișani.

Ioana LUPU

Integrarea activității bibliotecare în procesul instructiv-formativ al școlii

În comuna Niculițel, jud. Tulcea, funcționează o școală generală cu clasele I—X, cu un efectiv școlar de peste 1100 de elevi. Sprijinind direct procesul didactic, biblioteca școlară dispune de un fond de carte ce însumează peste 11300 de volume, respectiv o medie de 10 volume per elev, dotare capabilă să satisfacă cerințele de lectură și studiu ale elevilor, să contribuie la formarea lor multilaterală, la educația lor patriotică și revoluționară.

Activitatea bibliotecii, concepută planic (Planul de muncă anual este dezbătut și aprobat în ședința de consiliu a cadrelor didactice din cadrul școlii, la început de an școlar.), urmărește ca, prin mijloace specifice, să contribuie la formarea tineretului patriei, la modelarea conștiinței, la înarmarea cu concepția materialist-dialectică despre lume și societate și în primul rând la desăvârșirea, aprofundarea și extinderea cunoștințelor dobândite la clasă, pentru pregătirea lor temeinică pentru muncă și viață. O altă dominantă a planului nostru o constituie conceperea activității bibliotecare nu „alături de” sau „paralel cu”, ci într-o viziune integratoare, convergentă cu acțiunea celorlalți factori educativi din școală: comisia învățătorilor, catedrele de specialitate, conducătorii de cercuri și cabinete, organizațiile de copii și tineret.

Pentru sporirea locului bibliotecii în ansamblul factorilor instructiv-educativi din școală, a rolului lecturii în acumularea cunoștințelor, în munca de educație politică și patriotică, am considerat esențială îmbunătățirea funcțională a bibliotecii prin:

— organizarea sistematică a fondului de cărți ca mijloc de valorificare optimă a potențialului informativ-documentar de care dispunem și de facilitare a accesului liber la raft, implicând o invitație la lectură dincolo de „bibliografia obligatorie” și chiar de cea facultativă;

— înființarea cataloagelor alfabetic și sistematic, pe care le considerăm nu numai simple instrumente de informare (la dimensiunile colecțiilor

noastre poate nu tocmai esențiale), ci și mijloace formative, de inițiere a elevilor, care miine se vor confrunta cu colecții mult mai vaste și mai complexe sau organizate în depozite închise, cu știința de a se informa în cataloage;

— îmbogățirea și îmbunătățirea colecțiilor de publicații cu noutăți editoriale în consens cu cerințele școlii. Am menționa în acest sens și sprijinul acordat de Inspectoratul Școlar Județean Tulcea pentru obținerea unui transfer de cca 500 vol. de la B.C.U. Cluj-Napoca, precum și sporirea capacității noastre informaționale prin împrumut interbibliotecar de la biblioteca comunală, pe baza bunei cunoașteri a colecțiilor.

— ameliorarea condițiilor de spațiu, de mobilier, de alte dotări materiale în vederea optimizării cadrului organizatoric și funcțional.

Activitățile cultural-educative organizate se află sub semnul marilor evenimente sub care se desfășoară actualul an școlar: Congresul al XIII-lea al Partidului, aniversarea celor două decenii de la Congresul al IX-lea ce poartă emblematice denumire de „Epoacă Ceaușescu”, Anul Internațional al Tineretului, cu a sa dezlă „Participare, dezvoltare, pace”. Formele sînt diverse, servind specific temele, dar și urmărind scopuri formative diferite. Astfel, expunerile vizează extinderea ariei informative a elevilor, recenzile și prezentările de carte au o valoare recomandativă imediată și tot astfel expozițiile, montajele literar-artistice și recitalurile vizează educația estetică, cultivarea sensibilității artistice; „mesele rotunde” și simpoziioanele, ca forme participative, invită la lecturi valorizante, sporesc capacitatea elevilor de receptare a mesajelor și semnificațiilor cărților respective, concursurile „Cine știe răspunde”, pe lângă caracterul lor spectaculos, atractiv, determină spiritul de emulație în domeniul informării și aduc întotdeauna plusuri de cunoștințe.

Tematica e diversă și am putea ilustra bogat din realizările trecutului an școlar, dar cum ne aflăm la un nou început de drum considerăm că e mai important ce vom face dect ce am făcut pînă acum. Iar în fața noastră stau, cu generoasă perspectivă, indicațiile prețioase rostite de secretarul general al partidului la Iași, la deschiderea noului an de învățămînt.

Teodora JECU

bibliotecară
Școala Generală Niculițel, jud. Tulcea
(Premiul I la Concursul, „Cea mai bună bibliotecă școlară”)

Informarea și perfecționarea profesională, preocupare centrală a Bibliotecii Comunale

Biblioteca, alături de ceilalți factori educaționali existenți pe raza comunei, este chemată să organizeze activități diversificate în scopul realizării celor două laturi fundamentale ale educației, latura informativă și cea formativă. Reușește Biblioteca Comunală Periș prin activitățile desfășurate să realizeze în practică aceste deziderate?

O primă condiție în acest sens este cunoașterea structurii socio-profesionale a locuitorilor, deci a beneficiarilor, a obiectivelor și sarcinilor organizațiilor socialiste existente pe raza comunei. Comuna Periș prezintă în acest sens o situație deosebit de complexă. Este un satelit agro-industrial al Capitalei, cu perspectivă urbană, avînd cca 8100 de locuitori. Din comună pleacă pentru a lucra în Capitală peste 1900 de oameni ai muncii și vin pentru a-și desfășura activitatea în Periș peste 1700. Deci, zilnic, pleacă și vin un număr de 3600 de oameni ai muncii, purtători ai unor modele culturale de tip urban, de nivelul Capitalei. Populația antrenată în procesul productiv de pe raza comunei este de 2700 de persoane care își desfășoară activitatea în următoarele instituții, întreprinderi și în agricultură: Institutul de Cercetare și Producție pentru Creșterea Porcinelor, institut republican, cu peste 850 de oameni ai muncii; Întreprinderea de Reparații și Fabricații pe Profil de Utilaje tip F.N.C. cu un personal muncitor de 380 de oameni; Întreprinderea de Prelucrare a Nutrețurilor Combinate (I.P.N.C.), cu 140 oameni ai muncii; Atelierul de Prelucrare a Lemnului (A.P.L.), care realizează cherestea diversă și obiecte de lemn — 180 de încadrați; Secția de Teracotă cu o producție de peste 300000 cable pe an; Secția de Covoare Manuale pentru export; Sectorul de Exploatare și Transport Forestier; Întreprinderea de Transport Aulo — coloana ITA cu 50 de mașini; Stațiunea de Mecanizare a Agriculturii (SMA), care deservește toate comunele din Consiliul Unic Agro-industrial Periș — Ciolpani,

Snagov, Balotești, Corbeanca și Periş; Stația C.F.R. Periş; Secția exteroară Spital Balotești cu leagăn de copii și Secția distrofică; Cooperativa Agricolă de Producție care-și desfășoară activitatea în cele 3 ferme (vegetală, zootehnică și mixtă) și în care lucrează peste 600 de cooperatori. Cooperativa de Producție, Achiziție și Desfacerea Mărfurilor (cu prestări servicii: tăbăcărie, croitorie, cizmărie) cu peste 80 de oameni ai muncii. În Periş sint 5 școli de cultură generală, 4 grădinițe, o școală ajutătoare — numărul cadrelor didactice fiind de 60, iar cel al elevilor de peste 1300.

Această imagine clară a structurii economice și social-profesionale în profil teritorial ne-a ajutat atît în organizarea și direcționarea fondului de carte, prin realizarea de puncte de împrumut (la F.N.C.; IPNC; ITA; SMA; CAP etc.), cît și în programarea și desfășurarea acelor activități care să vină în mod concret în sprijinirea și realizarea obiectivelor urmărite.

Instrumentul nostru principal de lucru este cartea. O bună organizare a fondului de carte într-o bibliotecă face ca, în orice clipă, bibliotecarul să răspundă avizat la solicitările cititorului indiferent de preferințele acestuia. De aceea, am organizat fondul de carte în condițiile accesului liber la raft, confecționînd indicatoare pentru grupe și subgrupe astfel încît să se realizeze o orientare optimă în colecții, iar cititorul să-și găsească singur în compartimentul respectiv cărțile dorite. Importanța accesului liber la raft crește în condițiile numărului limitat de ore disponibile pentru relațiile cu publicul și în absența obiectivă a cataloagelor de bibliotecă.

Organizarea sistematică a colecțiilor permite și o imagine exactă a fondului dintr-un domeniu sau altul. În cadrul raftului liber au fost special evidențiate cărțile pentru diferitele forme de învățămînt politico-ideologic, profesional și de cultură generală, în cadrul diferitelor colecții solicitate: „Din gîndirea social-politică (...filozofică și... economică) a președintelui țării”, „Calendar-doscor”, „Idei contemporane”, „Știința — pentru toți” (pe seriile agricultură, științifică, tehnică), „Biblioteca școlară”, „Fantastic Club” etc., ceea ce ne-a ajutat să dăm sprijin imediat atît lectorilor cît și cursanților în cadrul diferitelor forme de învățămînt ori de cîte ori am fost solicitați sau în întîmpinare. Pentru o și mai bună cunoaștere a tematicilor și programelor dezbătute solicităm lectorilor și propagandiștilor bibliografiile respective, punîndu-le la dispoziție cărțile recomandate.

Pentru realizarea unui plus de cunoștințe, pe lângă cărți, bibliografii și expoziții tematice de carte, biblioteca a organizat manifestări pe diferite teme de interes consonant, precum: „Politica externă a României, politică de pace. Contribuția președintelui țării, a tovarășului Nicolae Ceaușescu la destinare și pace”, „Semnificația istorică a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă”, „Congresul al XIII-lea — deschizător de noi perspective în edificarea societății socialiste în țara noastră” etc.

Și în sprijinul învățămîntului profesional am organizat dezbateri pe probleme de interes local precum: „Caracteristicile principalelor rase de porcine existente în țara noastră”, „Noțiuni de genetică animală”, „Hrănirea corectă a porcinelor și evitarea risipei de furaje” etc., biblioteca implicîndu-se cu lucrări de profil: „Reproducția la porcine” de F. Tiberiu, „Tehnologia creșterii și exploatarei porcinelor”, „Infecunditatea și combaterea ei în complexele de creștere industrială a porcinelor” de V. Pașapali și P. Balaci, „Factorii care influențează calitatea carcasei și a cărnii la porcine” de V. Nedeftineu etc. (la I.C.P.C.P.); „Folosirea eficientă a forței de muncă”, „Metode de valorificare superioară a furajelor și evitarea risipei” (la I.F.R.) etc.

Biblioteca este prezentă la toate evenimentele politice, sociale și culturale ale anului, întocmind, pentru informarea cititorilor, împreună cu Căminul Cultural „Calendarul activităților”, în cadrul planului comun realizat de Consiliul de Educație Politică și Cultură Socialistă al comunei Periş, organizînd expoziții de carte, prezentînd cărțile noi și cele privind evenimentele importante în cadrul stației de radioficare, canal ce oferă posibilitatea ca informațiile bibliografice să fie receptate de un public mai larg. Prin intermediul difuzorului, locuitorii comunei primesc informații din toate domeniile cunoașterii: „Cronica evenimentelor interne și internaționale”, „Știința la zi”, „Gospodari cu care ne mindrim”, „Vreți să aflați despre?” sau „Azi prezentăm scriitorul...”.

Prezentăm sprijin, de asemenea, activitatea celor 3 brigăzi artistice ale satelor Buriș, Bălteni și a comunei Periş și a cenaclului „Metafora” — care a reușit să scoată un număr însemnat de culegeri dintre care amintim: „Rostiri de țară și partid”, „Constelația inimii”, „Trepte spre împliniri” și în cadrul căruia au avut loc o serie de dezbateri în prezența unor scriitori ca Dan Frunteletă, Ion Gheorghe, George Florin Cozma, Alexandru Raicu, Nicolae Dragoș, Adrian Mierlușcă

etc. În genere, situarea privilegiată în preajma Capitalei ne permite participarea la acțiunile noastre a unor prestigioase personalități ale vieții cultural-artistice și științifice.

O atenție specială acordăm formării deprinderilor de lectură în rîndul elevilor. Pentru informarea și formarea micilor beneficiari, a cititorilor copii, biblioteca a pus la dispoziția acestora cărțile prevăzute în programa școlară ca și a celor de cultură generală. Săptămînal se organizează dimineți de basm, dezbateri pe marginea diferitelor cărți ca și lansarea celor mai reprezentative, precum: „Enciclopedia practică pentru pionieri și școlari” cu participarea prof. dr. Silvestru Pațița, V. Atanasu, Claudiu Vodă sau „Dicționar de omonime și de familii de cuvinte” de Tudor George, „În lume nu-s mai multe Români”, în prezența poetului Victor Tulbure ș.a.

Pe linia pregătirii colaborăm cu Biblioteca ICPCP, IRF și bibliotecile școlare, care în general dețin fonduri limitate din care lipsesc noutățile ultimilor ani.

Analizînd activitatea desfășurată de noi, pe linia pregătirii profesionale și a formării culturii generale, sintem conștienți că nu am reușit să facem totul. Nu se realizează valorificarea întregului fond de carte de aproape 13000 de volume și nu am reușit să atragem un număr mai mare de 650 de cititori la bibliotecă. Nu am putut, din motive obiective, să ne facem prezenți în toate sectoarele de activitate, atît prin organizarea de manifestări cît și printr-o mai mare popularizare a fondului de carte — expoziții, vitrine tematice atrăgătoare și diversificate în cadrul fiecărei unități socialiste. Una din cauzele principale în atragerea la lectură este determinată de lipsa noutăților din bibliotecă, ritmul de împrumutare a colecțiilor fiind foarte lent în ultima vreme și chiar stagnant în unele perioade. De altfel, sistemul central de achiziție practicat prin Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, avînd avantaje are și unele dezavantaje. Astfel, nu avem posibilitatea informării curente și sistematice asupra producției editoriale. De asemenea, cărțile nu sînt bine clasificate, datorită faptului că listele se fac la Biblioteca Municipală, iar expedierea direct de colecții, avînd în plus mereu surpriza de a găsi lipsă cărți în colete. Sînt deficiente semnalate și de colegii noștri bibliotecari din cadrul Sectorului Agricol Ilfov cu ocazia unor schimburi de experiență și la instruire.

Ținem să menționăm în schimb sprijinul deosebit primit din partea Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu” în organizarea fondului de

carte și în susținerea manifestărilor de masă.

Vom încerca în continuare, în această epocă istorică a marilor transformări științifice, tehnice și social-politice — cînd documentele Congresului al XIII-lea, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu trasează clar și precis obiectivele și căile de realizare a sarcinilor noastre de mare răspundere — să facem ca în centrul atenției locuitorilor să stea cartea social-politică, științifică, literară, care ajută la modelarea omului, la înfăptuirea acestei grandioase deveniri umane, la creșterea competenței profesionale, a conștiinței economice, a spiritului revoluționar, contribuind la implicarea conștientă în realizarea marilor idealuri ale partidului și statului nostru.

prof. Smaranda DUMITRU
bibliotecară
Biblioteca Comunală Perleș

Preocupări pe linia îndrumării activității bibliotecilor din mediul rural

Cu convingerea că în procesul de formare a omului nou, lectura își aduce contribuția ei specifică, Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă Teleorman a acționat, mai ales în ultima perioadă, pentru ridicarea calității activității de îndrumare a bibliotecilor din mediul rural.

A fost vizată integrarea firească și eficientă a bibliotecilor în planul unitar al activității politico-ideologice și cultural-educative ce se desfășoară la nivelul fiecărei localități. Prezența bibliotecilor în Festivalul național „Cîntarea României” s-a înscris prin activități specifice ce au urmărit asigurarea unor colecții de publicații corespunzătoare activității de propagandă a cărții, crearea unor condiții bune de dezvoltare a fondurilor de publicații și de valorificare corespunzătoare a acestora, mărirea gradului de circulație a cărților, intensificarea preocupării bibliotecilor școlare din satele aparținătoare pentru asigurarea lecturii populației adulte.

În atare condiții, a crescut aportul bibliotecilor în larma acțiune de cunoaștere de către oamenii muncii de la sate a politicii partidului și statului nostru. În această direcție a acționat — pe baza programelor curente și de perspectivă, înscrise în planurile de activitate ale Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă — Colectivul metodic de

îndrumare a bibliotecilor din județ, în cadrul căruia Biblioteca Județeană Teleorman are o contribuție majoră la conceperea și realizarea acestor planuri, implicîndu-se, bineînțeles, în îndrumarea și sprijinirea activității bibliotecilor din mediul rural. De asemenea, pentru cuprinderea celor 83 de biblioteci comunale și 125 de biblioteci școlare din satele aparținătoare în sfera acestor preocupări, bibliotecile orașenești au rolul de centre metodice de zonă. Tuturor activiștilor din sistem le revin responsabilități directe pe anumite zone din județ, majoritatea acțiunilor de control și îndrumare au fost întreprinse împreună cu Inspectoratul Școlar Județean, cu Casa Personalului Didactic și alți factori implicați în domeniul activității cultural-educative.

În spiritul documentelor de partid și de stat, al recentelor recomandări metodologice ale Consiliului Culturii și Educației Socialiste, ponderea în achiziții au avut-o lucrările destinate educării politico-ideologice, revoluționar-patriotice a oamenilor muncii, perfecționării profesionale, lărgirii orizontului de cunoaștere, ca și cele consacrate dezvoltării social-economice, istoriei, culturii și artei din ținuturile Teleormanului. În rafturile tuturor bibliotecilor, cititorii găsesc la loc de cinste opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

La nivelul întregului județ, am reușit să asigurăm o reîmprospătare periodică a fondurilor de publicații din bibliotecile școlare din satele aparținătoare, de la punctele de împrumut din cadrul cooperativelor agricole de producție și de la punctele de informare și documentare politico-ideologică și tehnico-agrară, oferind astfel posibilitatea parcurgerii bibliografiei de către cei care frecventează cursurile învățămîntului de partid și agrozootehnic, ale universităților cultural-științifice.

Bibliotecile au fost îndrumate și sprijinite concret în prelucrarea biblioteconomică și organizarea științifică a fondurilor de publicații, în valorificarea acestora pe baza unor indicatori specifici stabiliți, comunicați și urmăriți la fiecare unitate. De asemenea, au primit sprijin direct, în conformitate cu programele locale sau ale Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă, în constituirea și activizarea colectivelor de sprijin ale bibliotecilor comunale, în activitatea de propagandă a cărții în cadrul manifestărilor tradiționale ale județului nostru — „Salonul județean al cărții”, ajuns la a IV-a ediție, festivalurile literare interjudețene „Marin Preda” și „Zaharia Stancu” — ca și ale celor prilejuate de marile evenimente ce au marcat viața întregii țări.

În sprijinul perfecționării pregătirii de specialitate a bibliotecarilor din mediul rural, am imprimat un caracter de permanență schimburilor de experiență, consfătuirilor profesionale, organizate pe zone, sub genericul „Biblioteca publică — factor activ în formarea omului nou”.

Nu putem spune că nu am întîmpinat greutăți și că nu mai întîmpinăm încă — legate mai ales de anumite aspecte ale completării fondurilor de publicații și ale asigurării bibliotecilor comunale cu cărți bine pregătite și devotate și acestei a doua profesii —, dar, putem constata că măsurile luate pînă acum au avut eficiența scontată și vizibilă, înregistrîndu-se o participare crescîndă a oamenilor muncii din satele teleormănene la activitățile bibliotecii, aria lecturii publice lărgindu-se considerabil.

Conștient de răspunderea ce-i revine în orientarea și conducerea activității bibliotecare, Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă Teleorman, cu sprijinul de specialitate al bibliotecii județene și în colaborare cu alți factori responsabili în domeniul cultural-educativ, și-a conturat direcțiile activității pentru perioada următoare. Cunoșcînd sarcinile ce ne revin în acest domeniu, vom acționa cu și mai multă perseverență și responsabilitate pentru o implicare cu un grad sporit de eficiență a activității de propagandă și răspîndire a cărții în amplul proces de educare multilaterala a oamenilor muncii din mediul rural, conștinînd, astfel, rolul cu care bibliotecile au fost investite de-a lungul celor două decenii ale EPOCHI CEAUȘESCU.

Ion NUTĂ
instructor
C.J.C.E.S. Teleorman

Diversificarea acțiunii bibliotecare la sate

Suplacul de Barcău, localitate cunoscută odinioară doar prin tîrgul săptămînal care se ținea în fiecare marți (ca și acum, dealtfel), a pășit pe drumul urbanizării. Cartierul de blocuri, ridicat la vreo doi kilometri de vechea vatră a comunei, a pus în fața bibliotecii comunale cerința de a asigura toate condițiile pentru pătrunderea cărții și în mijlocul familiilor mutate în noul perimetru. Pornind de la recomandarea făcută bibliotecilor comunale de a crea puncte de împrumut în locurile cele mai circulante, cu sprijinul Comitetului comunal de partid am reușit să înființăm patru asemenea puncte: la căminele de zi înființate sub tutela

Rafinării „Crișana”, a Schelei de extracție, precum și la grădinița comunală și la sediul C.A.P. Împreună cu educatoarele Florica Mateiaș, Maria Pop, Veronica Scurtu, Gabriela Horvat — devenite și bibliotecare — și cu învățătoarea Nagy Ana am amenajat aceste puncte, inclusiv transportul fondului de carte care se impromptează periodic. Lărgirea ariei de contact a bibliotecii comunale cu locuitorii Suplacului de Barcău (comuna se întinde pe o suprafață foarte mare) nu s-a făcut fără eforturi suplimentare din partea celor care și-au asumat această nobilă misiune. Rezultatele nu au întârziat să se arate. Privite prin prisma cifrelor, ele arată astfel: anul 1983 — 124 de cititori, 612 volume împrumutate; 1984 — 130 de cititori cu 832 de volume împrumutate; în primele șase luni ale acestui an — 122 de cititori cu 469 de volume împrumutate. Dacă avem în vedere că 90 la sută dintre acești cititori sînt persoane adulte — spre deosebire de biblioteca din centrul comunei unde ponderea o dețin elevii — putem să apreciem că eforturile depuse de membrii colectivului obștesc al bibliotecii, din care face parte și învățătorul Gheorghe Anderco, un statornic animator cultural al Suplacului de Barcău, nu au fost zadarnice. Am ales acele forme de acțiuni de propagandă a cărții care au cea mai mare eficiență. La punctele de împrumut organizate la grădinițe, am ținut seama de preocupările părinților — tineri de diverse profesii și dornici de a cunoaște cit mai multe din cele mai diverse domenii, dar și de a fi ajutați, prin mijlocirea cărții, să rezolve o seamă de probleme practice.

Cît privește punctul de împrumut la sediul C.A.P., aici majoritatea o alcătuiesc cititoarele care, în perioada de iarnă, în fiecare marți seara, se adună la clacă. Aici s-ar impune o implicare mai directă a specialiștilor comunei în organizarea diverselor acțiuni, o prezență constantă a acestora în mijlocul acestei colectivități cu multiple preocupări și cu un aport remarcabil în sectoarele productive.

Experiența noastră arată că prin înțelegerea exactă de către toți factorii implicați în buna desfășurare a treburilor din asezarea noastră, a misiunii pe care biblioteca comunală și cadrul didactic care răspunde de ea o au în viața cultural-educativă se pot găsi soluții pentru lărgirea ariei de pătrundere a cărții în rîndul populației, pentru permanentizarea unui număr din ce în ce mai mare de cititori, pentru înscrierea bibliotecii ca instituție de cultură cu activitate permanentă.

prof. Eugenia ANDERCO

Anul Internațional al Tineretului

Lectura sub imperiul necesității

Preocuparea constantă a colectivului Bibliotecii Județene Bihor pentru optimizarea efectelor lecturii în rîndurile tineretului s-a concretizat, în ultima perioadă și prin organizarea anuală a unui simpozion consacrat acestei problematice. Ajuns la a IV-a ediție, Tineretul și biblioteca s-a înscris în acest an sub generoasa deviză a Anului Internațional al Tineretului „Participare, dezvoltare, pace”. Atrăgînd, de fiecare dată, participarea unor cercetători în domeniu, cadre didactice, lucrători din bibliotecă (din țară și din județul Bihor) — aportul colectivului bibliotecii gazdă fiind substanțial — fiecare ediție a creat cadrul propice schimbului de idei, popularizării unor experiențe interesante, prefigurării unor forme cit mai eficiente de acțiune în rîndul tineretului prin intermediul lecturii.

La ultimele două ediții, colectivul bibliotecii gazdă s-a prezentat cu o parte din concluziile unor cercetări sociologice întreprinse în rîndul tineretului. De fiecare dată, au fost semnalate o seamă de aspecte privind lectoratul tineretului demne de a fi luate în seamă. De a fi luate în seamă nu numai de către lucrătorii din bibliotecă — publică sau școlare —, dar și de către cadrele didactice, activiștii organizațiilor de tineret în scopul unirii eforturilor, competențelor și responsabilităților spre a conferi o eficiență sporită procesului instructiv-educational, de formare a „schimbului” de miine.

Această a doua cercetare sociologică și-a propus să depisteze influența lecturii asupra alegerii viitoarei profesii. Eșantionul a fost alcătuit din elevi ai claselor a XII-a ale liceelor din județ. Nu ne oprim asupra analizei chestionarului, a oportunității sau corectitudinii unor întrebări din punct de vedere al tehnicii de alcătuire a unor asemenea instrumente de sondare a opiniei, a modului cum subiectul a fost condus, prin formularea întrebărilor și ordinea lor, spre un grad cit mai mare de sinceritate. Întreprinderea unei asemenea acțiuni reprezintă în sine un fapt meritoriu, iar efortul deus de către cei antrenați în realizarea ei merită toate aprecierile. Concluziile desprinse — dintre care o parte sînt prezentate, pe scurt, în paginile ce urmează, de către cei care au între-

prins cercetarea — reflectă o stare de fapt față de care factorii implicați, direct sau mediat, trebuie să ia o atitudine. În primul rînd, de analiză mai profundă a datelor furnizate de chestionare. Apoi de stabilire a celor mai eficiente căi de întărire a locului pe care lectura îl ocupă în viața tinerilor, a elevilor ce se pregătesc să devină făuritorii de bunuri materiale și spirituale de miine. De stabilire a responsabilităților în luarea unor decizii privind renunțarea la unele practici ce nu-și justifică existența (credem că „lista cărților obligatorii” și facultative”, printre altele, ar trebui să fie reanalizată). Dar și de stabilire a unor forme de colaborare mult mai concrete și eficiente decît pînă acum. Școala, organizația de tineret, biblioteca trebuie să acționeze de comun acord, sub semnul prețurii reciproce, în complexul proces de modelare a viitorului cetățean al României de miine.

Fără a absolutiza nici o formă, nici un instrument de acțiune, factorii implicați în instruirea și educarea tinerului de pe băncile școlii trebuie să acorde lecturii, ca modalitate, și bibliotecii, ca instituție, creditul cuvenit. Acțiunea lor are influențe binefăcătoare, cu „bătăie lungă” în timp. Neglijarea unor aspecte legate de neîndrumarea atentă, cu tact dar constantă, a lecturii elevilor, de lipsa acesteia (a lecturii) din preocupările lor își va arăta, la rîndul ei, efectele negative. Poate nesensibile la prima vedere, dar cu efecte deformatoare asupra universului de preocupări al „schimbului de miine”.

Revoluția tehnico-stiințifică este o realitate și o necesitate. Biblioteca trebuie să facă efortul de a asigura cărții locul care i se cuvine în acest uriaș proces care solicită întreaga capacitate a personalității umane. Un om multilateral dezvoltat este un om care citește. Și tînărul trebuie să se convingă de această cerință. Societatea i-o pune în față ca o necesitate de la care nu se poate eschiva din „lipsă de timp” sau de „atractivitate”.

Prin această optică am privit și contribuția colectivului Bibliotecii Județene Bihor pe care, sub o formă concentrată, o prezentăm cititorilor noștri.

Anne-Marie MIHIȚ

Influența lecturii asupra alegerii profesiei

● Cauzele și dificultățile de lectură ale tineretului

Cercetarea întreprinsă de către colectivul Bibliotecii Județene Bihor și-a propus să aducă noi date privind locul lecturii în preocupările tinerilor, mai exact spus, ale elevilor din clasele a XII-a. Eșantionul ales: 977 de subiecți — 430 de băieți și 547 de fete — din ultimele clase cu profil de mecanică (286), electrotehnică (210), matematică-fizică (83), chimie (43), petrol (39), încălziminte (32), surori medicale (32), chimie-biologie (32), instanții (31), filologie-istorie (31), contabilitate (26), mecanică agricolă (16), pedagogie (16), fizică-chimie (15), electromecanici auto (11), mineri (10), industrie alimentară (9), industrie chimică (9), zootehnie (8), agronomie (6), horticultură (6), medicină veterinară (6) ș.a. ale liceelor din Oradea și din județul Bihor.

Două întrebări — una privind principalele dificultăți care conduc la neînțelegerea unei cărți, cealaltă privind autorii sau titlurile de carte care nu au dat satisfacția așteptată — și răspunsurile primite ne-au permis să facem câteva constatări. Astfel, doar 11 la sută din eșantionul cercetat afirmă că nu are dificultăți la lectură. Restul de 89 la sută (871 de elevi) utilizează avantajul de cauze (oferit de chestionar) care produc, parțial sau total, neînțelegerea și, de aici, lipsa de satisfacție în procesul lecturii.

Dintre cei 871 de subiecți ce declară că au probleme „în fața cărții”, cea mai mare parte, adică 584 (62 la sută), nu dau exemple concrete de autori și cărți la care s-au gândit când au completat răspunsul la prima întrebare, iar 287 (decă 38 la sută) își pot obiectiva și ilustra insatisfacția față de cărțile parcurse. O situație diferită se constată la Liceul de Filologie-istorie din Oradea, de unde au fost chestionate o clasă de matematică-mecanică, alta de chimie-biologie și una de filologie. La aceasta din urmă se observă o situație de vîrf, inversă în comparație cu cea din județ. De unde se și poate trage o primă concluzie privind rolul benefic al profilului școlii, al factorilor educaționali, al cadrelor didactice și al bibliotecii în

îndrumarea cu tact și metodă a lecturii tinerilor*.

Cei 871 de elevi care declară că au probleme în ceea ce privește lectura înregistrează un total de 2246 de obiecții (adică 25 la sută din totalul avantajului), ceea ce nu ni se pare prea mult. Cea mai frecvent întâlnită este situația în care o carte e citită din obligație (19 la sută).

Alte obiecții: nivel prea ridicat, prost scrisă stilistic, lipsită de claritate, aleasă la întâmplare, recomandată de altcineva (cu aluzie, evidentă, la practica amorțită și veștejită a listelor de cărți obligatorii pe obiecte de învățămînt). Corelarea tuturor obiecțiilor consacră șansa pe care o poate acorda lecturii o recomandare bine și adecvat făcută, decă conduce spre importanța factorilor subiectivi care pot influența în mod vădit calitatea lecturii. Este limpede că ei nu resping cartea ca atare ci modul în care sînt conduși spre carte, indiferența și formalismul manifestate în această deficiență chestionare a impactului tinărului cu cartea.

Înțelegem astfel, concluziile acestui chestionar sînt constructive și merită atenția cuvenită, avînd ca termen de referință tocmai situația inversă, bună oferită de așezata clasă a Liceului de Filologie-istorie din Oradea, a cărui experiență în îndrumarea lecturii are merita studiată și popularizată.

Care sînt, de fapt, cărțile și autorii care nu plac elevilor chestionați? Am arătat că nu toți cei care mărturisesc la modul general o stare de inferioritate în fața cărții, o insatisfacție sau o dificultate la lectură sînt dispuși să indice, totodată, care sînt cărțile la care s-au gândit. Dar explicațiile pe care ni le dau ne permit să pătrundem în mecanismul axiologic al tinărului mai bine decă simpla enumerare de titluri și autori.

Iată și cîteva exemple: „Foarte greu de răspuns! Chiar și dintr-o carte mai puțin reușită poți culege ceva, dacă știi căuta...” (Liceul In-

*) Comparativ, situația oferită de întreg eșantionul, pe de o parte, cele trei clase (de matematică-mecanică, de chimie-biologie și de filologie) ale Liceului de Filologie-istorie din Oradea, pe de altă parte prezintă astfel: din 977 de subiecți chestionați (547 fete și 430 băieți) 87 aparțin celor 3 clase (62 fete, 25 băieți). În primul caz, procentul celor care consideră că au dificultăți la lectură este de 89 la sută; în al doilea caz, de 73 la sută (cu mențiunea că în cazul clasei de filologie, acest procent este de 47 la sută).

dustrial Marghita); sau „Toate cărțile au un scop anume, pentru care au fost scrise, cu puțină bunăvoință pot fi înțelese” (Liceul Agricol-Industrial Salonta); „Pînă acum mi-a plăcut orice carte pe care am citit-o” (Liceul Industrial Marghita).

Iată și cum este justificată renunțarea la lectură: „De obicei las din mîna după primele pagini cartea care nu mă prinde” (Liceul Industrial Alesd); „Mă debarasez de ea după primele pagini, chiar dacă e obligatorie” (Liceul Industrial nr. 4 Oradea); „Patul lui Procust. Pur și simplu m-au plictisit cu scrisorile lor” (Liceul Industrial Popești); „Hemingway, «Fiesta». Nu am înțeles ce vrea să spună. Mă așteptam la altceva, mai ales că «Adio arme» mi-a plăcut mult”.

Din cercetarea întreprinsă a rezultat și o listă a scriitorilor și a operelor literare care sînt considerate de către o parte a subiecților chestionați drept dificile. Pe primul loc se situează Concert de muzică de Bach, de H. Papadat Bengescu, urmează, la o diferență foarte mare de puncte, Patul lui Procust, de C. Petrescu, apoi cărți de Eugen Barbu, Liviu Rebreanu, Marin Preda, poezii de Adrian Păunescu, proză de Fănuș Neagu și Geo Bogza, poezii de Tudor Arghezi și Nichita Stănescu.

Chiar dacă opțiunile majorității eșantionului chestionat nu se regăsesc în cele prezentate, pe scurt, aici, totuși trebuie să avem în vedere că și această minoritate trebuie luată în seamă de către cei care au în grijă îndrumarea lecturii elevilor: profesorii și bibliotecarii.

Constantin MĂLIŢĂ

● Motivație și profesie

Întrebați „Credeți că ar fi mai bine să trăim fără a trebui să citim?”, din cei 977 de subiecți chestionați 922 au respins categoric această posibilitate. Avînd în vedere că cei cărora ne-am adresat sînt elevi în ultima clasă a învățămîntului liceal, ne-a interesat și punctul lor de vedere asupra a ceea ce ne-am obișnuit cu toții să invocăm: „criza de timp”. Majoritatea (55,3 la sută) declară că au probleme cu „gospodărirea” judicioasă a timpului de care dispun, 34,5 la sută lasă să se înțeleagă că nu sînt presiunea acestei crize sau că fac eforturi pentru a nu intra în criza de timp. Restul subiecților nu indică nici un fel de punct de vedere.

Ne-au interesat punctele lor de vedere asupra acestor două aspecte — importanța lecturii în viața lor și

posibilitățile legate de timpul de care dispun pentru a le putea corela cu cele privind opțiunile legate de viitoarele profesii spre care sînt îndreptați prin pregătirea primită în cadrul școlii sau spre care aspiră pe baza unor aptitudini personale sau alte motivații mai mult sau mai puțin întemeiate.

De la bun început, am constatat că 74,2 la sută vor să urmeze o facultate, un institut de învățămînt superior, 15 la sută vor să se încadreze în cîmpul muncii, iar 10,8 la sută nu s-au hotărît încă (ni se pare alarmant acest procent și el trebuie să dea de gîndit cadrelor didactice, în primul rînd, dar și organizațiilor de tineret din școlile respective).

În ceea ce privește viitoarea profesie, se constată o concordanță între aprecierile lor privind prestigiul social al diverselor profesii și propriile lor opțiuni profesionale (ca aspirație, în acest stadiu). Astfel, pe primele două locuri se situează profesia de inginer (cu diversele specializări) și cea de medic. Din analiza răspunsurilor primite la alte întrebări lansate subiecților noștri am putut constata o concordanță între opțiunile profesionale, cunoașterea cerințelor de ordin profesional și etic ale viitoarelor profesii și criteriile de apreciere general umane ale celor din jurul lor (în special, ale colegilor). Și aici se impune o analiză a rezultatelor anchetei noastre cu factorii educaționali privind căile de îndrumare a tinerilor spre viitoarele profesii, ținînd seama de îmbinarea firească a aptitudinilor fizice și intelectuale ale viitorilor candidați și cerințele societății.

Dînd creditul respectiv, considerăm ca îmbucurător faptul că majoritatea celor chestionați (94,3 la sută) consideră lectura ca făcînd parte din structura personalității lor. Îmbucurător dar, totodată, plin de responsabilitate pentru cei care sînt investiți de societate să-i formeze pentru ziua de mîine. Și printre ei se numără și bibliotecarii.

Nicolae MARIȘ

● Gradul de conștientizare al rigorilor profesiei alese

Pornind de la întrebarea privind cel mai important lucru ce trebuie să stea în atenția unui tînar cînd își alege viitoarea profesie, am înregistrat răspunsuri care indică, într-o formulă sau alta, pasiunea, dragostea pentru meseria aleasă, cunoașterea aptitudinilor personale, cerințelor societății. Spre exemplificare redăm unul dintre ele: „Trebuie să știi că vrei să faci acel lucru și să fii convins, dar absolut convins, că-l poți face de nota 10, oricînd, în orice împrejurare”. Nu credem că este vorba

de un optimism facil, adolescentin, ci de asumarea responsabilă și conștientă a viitorului. Majoritatea își exprimă dreptul de a alege singuri viitoarea profesie, iar o parte dintre ei menționează și importanța factorului de cunoaștere a propriilor aptitudini sau a cerințelor societății. Alte criterii, legate de rentabilitatea ei, de apropierea de părinți, de dorințele părinților etc. reprezintă o minoritate.

Revenind la răspunsurile primite la întrebarea privind „Ce aveți de gînd să faceți după terminarea liceului?” — asupra căreia a insistat și Nicolae Mariș — 725 de subiecți declară că vor bate la porțile facultăților, 146 că vor intra în cîmpul muncii, iar 106 că nu s-au hotărît încă. Cred că trebuie să dea de gîndit faptul că, în pragul bacalaureatului, 106 elevi (reprezentînd deci 10,8 la sută din eșantionul chestionat) nu s-au hotărît încă asupra viitoarelor profesii. Nici faptul că 725 din cei 977 chestionați declară că vor să urmeze o facultate (48 dintre ei nu s-au hotărît încă la care dintre ele) nu mi s-a părut un câștig. De ce? În primul rînd, ni se pare prea mult pentru a reuși cu toții. Apoi faptul că foarte mulți elevi (Liceul Industrial nr. 5, Liceul „Emanoil Goțdu”, Liceul „Sinteza” etc.) de filologie-istorie) indică aceeași facultate: medicina. Se pare că influența părinților și statutul de profesie privilegiată de care se bucură în ochii oamenilor au avut un cîștig hotărîtor. Consemnăm, în acest sens, un răspuns: „Aș vrea să urmez medicina. Alegerea a provenit din îndrumările părinților, cunoștințelor, constatarea unei reale rentabilități și abia în ultimul rînd din proprie plăcere”.

Mircea POPA

● Tinerii elevi și modelele lor de viață

Ciți oameni și-au format destinul după modelul unui erou întîlnit într-o carte? A făcut așa ceva careva dintre noi? Dacă puștii de vîrstă basmelor visează să devină niște Feți-Frumoși sau Ilene Cosinzene, ce modele umane își proiectează tinerii aflați la vîrsta marilor opțiuni? Punînd întrebarea „Considerați util aportul lecturii la formarea dumneavoastră intelectuală?”, din cei 977 de subiecți 940 răspund DA (96,21 la sută), 24 răspund NU (2,45 la sută), 2 mărturisesc că NU ȘTIU (0,20 la sută), iar 11 nu dau nici un fel de răspuns (1,12 la sută). Răspunsurile, în majoritate afirmative, relevă o realitate pe care, de altfel, o știam: tînărul este conștient de importanța lecturii în dezvoltarea personalității sale, chiar dacă unii

dîntre cei care au răspuns la chestionar au declarat, probabil din pură ostentație sau din dorința de a „pata”, că nu citesc sau, mai mult, nu suportă lectura! (Probabil că ar trebui testat cu mai multă rigoare dacă acest fenomen este o simplă epatare sau un fapt real.)

O altă întrebare — „Din cărțile de literatură beletristică pe care le-ai citit v-a influențat trăsătura de caracter a unui personaj? Care?” (Oricum, întrebarea mi se pare că lasă loc la ambiguități în formularea răspunsurilor.) — oferă răspunsuri ce pot fi evaluate statistic astfel: 41,96 la sută dintre subiecți enumeră una sau mai multe opțiuni concrete numind personaje, trăsături de caracter ale acestora, 27,12 la sută răspund fie printr-un simplu „nu”, fie „nu am găsit nici un personaj demn de a fi urmat” sau „care să întrunească trăsăturile necesare unui personaj ideal”; 2,76 la sută răspund printr-un simplu „da” fără a oferi alte explicații; 4,09 la sută răspund indecis — („nu cred”, „nu prea”, „poate”, „nu știu”); 19,75 la sută nu dau nici un fel de răspuns; 2,86 la sută afirmă că nu pot să aleagă sau să decidă într-un timp atît de scurt; 0,81 la sută, cu fermețată ostentație a vîrstei, declară că se consideră neinfluențabili; 0,61 la sută declară că nu le place să citească și, parcurgînd răspunsurile lor pline de agramatisme, lipsite de orice orizont cultural, se pare că au fost chiar foarte sinceri.

În ceea ce privește „topul” personalităților, opțiunile întrunite oscilează între 1 și 7, ele aparțin celor mai diverse domenii: știință, istorie, diplomație, artă. Din cele 55 de nume menționate, 32 aparțin românilor, ceea ce ni se pare firesc. Cu toate că majoritatea personalităților menționate sînt bărbați (49), numărul cel mai mare de opțiuni (7) îl întrunește Marie S. Curie. Parcurgerea acestor nume (pe care nu le mai înșiruim aici) ne duce la concluzia că opțiunile sînt rezultatul influenței exercitate de către televiziune și obiectele de studiu din programa școlară.

În ceea ce privește literatura, din cei 120 de scriitori care figurează în opțiunile exprimate, 44, aparținînd „elitei” literaturii universale și autohtone, nu întrunesc decît cite o singură preferință. Ne miră cu atît mai mult cu cît printre preferințe, și prin aceasta înțelegem întrunirea unui număr mai mare de opțiuni, figurează scriitorii asupra cărora credem că timpul, măcar, ar trebui să-și spună cuvîntul.

Printre scriitorii care au întrunit peste 10 opțiuni se numără: D. R. Popescu (12) — pentru Anastasia; Ionel Teodoreanu (12) — pentru eroinele feminine și Dănuț; Anne-Marie Desmarest (16) — pentru eroii

din Torente; Ion Grecea (16) — pentru eroii din *Moartea lebedei* și *Talida*; Lloyd Douglas (19) — pentru Jack Beaven din *Obstacole*; Margaret Mitchell (21) — pentru Scarlett; Al. Dumas (22) — pentru eroii din vreo 12 romane ale sale; Camil Petrescu (26) — pentru Ștefan Gheorghidiu, Ladima și Doama T.; Ileana Vulpescu (26) — pentru Sinziana Hangan; Sadoveanu (28) — pentru Ionuț, Manole, Ștefan, Vitoria Lipan; Liviu Brebeanu (29) — pentru Ion și Titu; Marin Preda (33) — pentru Ilie și Niculae Moromete și Victor Petrinii; George Călinescu (56) — pentru Felix, Otilia, Pascopol.

Un sfert din numărul total al opțiunilor se bazează pe lecturile obligatorii din programa școlară. În acest caz, este greu să ne dăm seama dacă opțiunile au fost făcute pe baza unor lecturi mai extinse sau provin din setul limitat al lecturilor obligatorii. O parte însemnată a opțiunilor provin din literatura de aventuri, dar lecturile sînt superficiale, „de conșum”, dovadă faptul că elevii nu-și mai amintesc autorii cărților, titlurile lor, și chiar numele eroilor. O altă constatare. O preferință pronunțată pentru „eroii medici”.

Ceea ce am mai constatat în cadrul acestui sondaj este faptul că în multe cazuri, datorită forței artistice, măiestriei autorului în realizarea unor personaje — ca să dăm câteva exemple, îi numim pe Ion, Julia Sorel, Scarlett —, tinerii îi idealizează, conferindu-le trăsături de caracter pe care nu le au de fapt și care-i transformă în „oameni perfecți”. Deci simt nevoia unor „modele” și dacă nu știm cum să-i conducem, prin lecturile adecvate, spre adevăratele „modele”, ei și-i „ajustează” singuri. Iată, deci, una din fațetele influenței lecturilor asupra capacității de discernămint a adolescentului, a tinărului, și una din direcțiile spre care trebuie îndreptate eforturile educatorilor și ale bibliotecarilor deopotrivă. Cu tactul necesar și cunoașterea exactă a „undelor de comunicare” care duc spre acest „mirific” tărîm al plămădirii maturului de mine.

Cornelia CISTELECAN

● Spre ce genuri ale literaturii se îndreaptă, cu precădere, preferințele subiecților noștri ?

Pe primul loc se situează literatura beletristică (poezie, proză, dramaturgie) cu 633 de opțiuni. Pe locurile următoare se situează, în ordinea descrescîndă a preferințelor, literatura științifică, de ficțiune științifică, cea de călătorie, pe teme de istorie, de artă, cea tehnică, alte genuri, literatura filozofică, social-politică, me-

morialistică. Credem că această ierarhizare a preferințelor (fiecăruși subiect oferindu-i-se posibilitatea de a-și exprima trei opțiuni) reflectă, mai ales, locul ocupat de fiecare gen de literatură în parcurgerea bibliografiei obligatorii și facultative recomandate de către cadrele didactice. Or, recomandările profesorilor de limba și literatura română se situează, prin specificul materiei, pe primul loc. Restul preferințelor credem că sînt rezultatul diverselor influențe exercitate de către bibliotecă, familie, cercul de prieteni, al preocupărilor elevilor și al timpului liber de care dispun. Oricum, cadrele didactice, de diverse specialități, pot exercita o influență enormă în direcția stîrnirii și menținerii interesului pentru diferitele genuri ale literaturii, inclusiv pentru crearea, la elevi, a deprinderii de a se informa, de a se orienta spre acele lucrări care îi ajută efectiv în dezvoltarea capacității de a judeca singuri, și nu de a-și însuși mecanic noianul de cunoștințe cu care vin în contact. O influență pe care pot s-o exercite printr-o colaborare constantă cu bibliotecă, atît cea școlară, cît și cea publică. Modalitățile ? Le vor găsi toamă în cadrul acestei colaborări.

În ceea ce privește periodicele, fiecare subiect indică cel puțin trei publicații ale căror coloane le parcurg cu regularitate. Care sînt acestea ? În ordinea descrescîndă a preferințelor, ele se situează astfel: reviste „Flacăra”, „Magazin”, „Cinéma” și „Femeia”, „Sportul”. (Aici se impune observația că din cei 326 de băieți, din eșanșionul nostru, 418 și-au manifestat preferința pentru acest ziar, (ca și aceeași am inclus aici ziarul „Sportul” gîndindu-ne la specificul său de divertisment.); ziare și reviste social-politice — „Știința tineretului” ori „Ifju munkás”, „Știința” ori „Előre”, „Crișana” ori „Faklya”, „Magazin istoric”, „Lumea”; reviste de specialitate — „Știință și tehnică” și „Revista de fizică și chimie”, explicabile aceste preferințe datorită profilului unor dintre clasele din care fac parte subiecții noștri.

Ce le place să citească în aceste periodice ? În primul rînd rubricile de curiozități, apoi cele sportive, științifice, literare, politice, a’tele (diverse știri), probleme sociale.

Ca o concluzie îmbucurătoare se constituie faptul că tinerii manifestă interes față de ceea ce se întîmplă în jurul lor, în țară și în lume. Acest interes trebuie să fie menținut și stimulat de către cei implicați în procesul de formare și instruire a lor.

Ioan CARDOS

La început de drum

O secție pentru copii și tineret este un micro-univers complex în care se întîlnesc „virste” foarte felurite — de la preșcolari — „citori” ai cărților cu poze și pînă la preadolescenții — cu interese de lectură și de informare deja conturate, cu aspirații și preocupări cărora cartea e chemată să le răspundă în mod adecvat. Aici, bibliotecarii nu trebuie să fie doar buni specialiști în materie și buni organizatori, ci și adevărați pedagogi ai lecturii, responsabili într-un fel pentru destinul de cititori al beneficiarilor secției pe durata întregii lor vieți. Asaltați de multiple probleme de serviciu care pregătesc și determină de fapt calitatea relațiilor cu publicul și aflați sub presiunea unei frecvențe ce depășește cu mult ca intensitate pe cea înregistrată în alte sectoare ale bibliotecii, nu o dată bibliotecarii secțiilor de copii se lasă furati de un practicmism fără perspectivă, se instalează pe o anume rutină, neglijînd nuanțele impuse de specificul publicului, dinamismul acestuia, respectiv al activității cu el.

Cu atît mai îmbucurător cînd o secție de acest profil debutează cu o viziune programatică de largă respirație. Într-adevăr, instalarea și reorganizarea Secției de copii și tineret a Bibliotecii Județene Gorj — spectaculoasă și generoasă în sine datorită localului de rezonanță istorică, valoros și sub raport arhitectonic, cunoscut drept „Casa Moan-gă” — nu înseamnă, în concepția conducerii bibliotecii și a personalului secției — Despina Grama, Lucia Florescu, Elena Gagu și Doina Piinișoară — decît o etapă într-un proces de continuă perfecționare organizatorică și funcțională.

Cîteva elemente ce caracterizează secția în actuala ei organizare :

— **Diversificarea serviciilor.** Împrumutul la domiciliu, ca metodă principală de valorificare a colecțiilor (peste 22 de mii de volume), i s-au adăugat condiții de lectură pe loc și acces la colecțiile de audiovizuale în cadrul unei săli multifuncționale înzestrate cu aparatura necesară audițiilor muzicale, vizionării de diapozitive și diafilme, precum și a programelor de tv. Tot aici se desfășoară activități de microgrup și se organizează expoziții cu desene ale copiilor etc.

— **Nuanțarea așezării publicațiilor la raftul liber în funcție de categoriile de vîrstă.** Astfel, cărțile pentru preșcolari și cele pentru școlarii mici sînt grupate separat (cu grijă pentru evidențierea colecțiilor), putînd fi consultate „la grămadă”, fără exigențe speciale față de micuții beneficiari. Pentru copiii de vîrstă mai mare și preadolescenții, în ideea că secția de copii este o „școală” pentru viitoarea condiție de cititori adulți, s-a optat pentru așezarea sistematico-alfabetică a colecțiilor la raft liber, cu dezvoltări speciale pentru literatura social-politică și în primul rînd pentru opera secretarului general al partidului, pentru grupa 93 Istorie și 37 Înviățămînt. Educație și de bună seamă pentru literatura română, literatura universală fiind organizată global sub indicele 820/899. Urmărindu-se dezvoltarea interesului față de valorile locale a fost creat un raft recomandativ consacrat Scriitorilor gorjeni. În perspectivă apropiată, se preconizează dezvoltarea compartimentelor consacrate științei și tehnicii, pe baza unei mai atente cercetări a colecțiilor din depozit și a literaturii grupate global la 8 t.

— **Dezvoltarea funcției informative a bibliotecii.** Considerîndu-se că biblioteca pentru copii asemenea oricărei biblioteci nu trebuie să se limiteze doar la asigurarea lecturii ci trebuie să se preocupe, în consens cu cerințele pedagogiei moderne, de crearea deprinderilor de informare, de înarmarea tinerilor ei beneficiari cu știința de a se informa, s-a organizat „instrumentarul” necesar și s-au instituit forme specifice de activitate. A fost alcătuit și se află în plin proces de perfecționare un subsistem de cataloage al secției — alfabetic, sistematic și pe lituri, cărora li se adaugă un fișier de noutăți. Pentru asigurarea uniformității de descriere și clasificare în raport cu cataloagele generale ale bibliotecii se utilizează în principal fișa tipărită. Informarea bibliografică se realizează pe bază de liste privind lectura școlară, existînd și dosare, pe clase, cu lecturile suplimentare. Alte recomandări bibliografice susțin activitatea cercurilor, concursurile „Cine știe răspunde” („Autorii îndrăgiți de copii”, „Recunoașteți textul” etc.), alte acțiuni culturale-educative. La raftul liber a fost creată o diviziune specială pentru fondul de referință, existînd preocupare în continuare pentru îmbogățirea acestui fond pe baza resurselor existente în fondul general, pentru o mai judicioasă selectivitate (mai există încă lucrări ce depășesc interesele firești și posibilitățile de receptare) și, în primul rînd, pentru o perfecționare a sistematizării.

rii. Cu valoare formativă se desfășoară concursuri interșcolare, pe aceleași nivele de clase, intitulate — „Cum ne informăm”, în care sînt folosite diverse tipuri de lucrări de referință.

— **Educarea intereselor de lectură în domeniul științifico-tehnice** mai puțin cultivate prin bibliografia școlară. Largi posibilități de stimulare a unor asemenea interese — poate încă insuficient valorificate — deschide cercul „Prietenii adevărului științific” (condus de bibliotecara Despina Grama cu pregătire specială în domeniul biologiei) cu teme precum „Curiozități în fauna Gorjului”, „Ecosisteme pe cale de dispariție”, „Plante și animale rar întîlnite” etc.

— **Formarea sensibilității estetice, a gustului muzical,** ca laturi de bază ale unui profil spiritual armonios. Dispunînd de o colecție de peste 250 de discuri, cca 200 de seturi de diapozitive și 140 de diafilme (parte cu alt profil decît artistic, dar valorificate și acestea în mod corespunzător), Secția organizează acțiuni ce îmbină caracterul educativ cu cel atractiv, dintre care, cu caracter ciclic, „A.B.C. muzical” asigură o continuitate a demersului formativ.

Pe agenda de lucru a bibliotecii sînt multe alte lucruri de real interes asupra cărora vom reveni oricînd cu plăcere, pe măsura ce ele vor pînde conturul faptelor. Deocamdată Secția de Copii a Bibliotecii Județene Gorj, cu îndelungate și meritorii tradiții frățești, în noile condiții de spațiu, o nouă tinerete cu entuziasmul începuturilor de drum și cu conștiința clară a maltei misiuni ce-i revine în formarea tinerii generații din Tîrgu Jiu.

Ioana TAUTU

„Tineret, cultură, acțiune socială”

Săptămîna cultural-artistică „Cibinium '85”, programată la Sibiu și în toate localitățile județului în perioada 8—15 septembrie a.c., a oferit cadrul de desfășurare a mai multor acțiuni, între care un rol și un loc de primă importanță, prin valoarea participării, a scopului propus și a concluziilor desprinse, l-a avut sesiunea națională de comunicări științifice „Tineret, cultură, acțiune socială”, dedicată Anului Internațional al Tineretului.

Propunîndu-și în aria sa de cuprindere să abordeze o problematică circumscrisă locului și rolului pe

care tineretul îl are în edificarea societății românești contemporane — de a reliefa trăsăturile definitorii fundamentale ale tinerei generații, capacitatea acesteia de a elabora, integra și asimila modele culturale conforme aspirațiilor, idealurilor, opțiunilor, modului său de viață —, sesiunea, inițiată și patronată de către Biblioteca Județeană „Astra” (idem de subliniat aportul sociologului Dorel Morîndău, „sufletul” unui adevărat act educativ-prospectiv, ce tinde să devină tradițional în orașul de veche tradiție și elevată spiritualitate contemporană, care este Sibiu), a beneficiat de o participare numeroasă și prestigioasă, alături din Sibiu cit și din alte centre ale țării.

Comunicările susținute au fost grupate de noi, doar din punctul de vedere al structurării conținutului lor, în patru mari secțiuni, după cum urmează:

— **de direcționare și jalonare teoretico-metodologică a problematicii în discuție:** „Modelul valoric al conștiinței în procesul afirmării umanismului revoluționar” — prof. univ. dr. Alexandru Boboc; „Între proiect și realizare — o balanță delicată” — dr. Ștefana Steriade, cercetător științific la Institutul de Filozofie din București; „În căutarea diferenței specifice” — dr. Pavel Cîmpeanu, cercetător științific la Radioteleviziunea Română, București; „Timpul culturii și cultura timpului” — dr. H. Culea, cercetător științific la Institutul de Cercetări Etnologice și Dialectologice, București; „Valorile culturii și condiția spirituală a tineretului” — dr. Paul Caravia, cercetător științific la Laboratorul de Sociologie al municipiului București; „Statutul epistemologic al culturii și acțiunea socială” — lector Mihai Turcu, Sibiu.

— **de valorificare a cercetărilor proprii recente privind unele aspecte ale integrării tineretului în acțiunea socială:** „Tineretul și autoconducerea muncitorească” — prof. univ. dr. Mihai Chioreanu, Centrul de științe sociale, Sibiu; „Preferințele culturale în rîndul tineretului” — lector univ. dr. Ioan Mărgineanu, Academia „Ștefan Gheorghiu”, București; „Tineretul și învățarea participării” — soc. Florica Vasiliu, Centrul de Științe Sociale, Sibiu.

— **de relevare, printr-o pertinentă pledoarie, a locului și rolului instituțiilor de cultură în activitatea educativ-formativă a tinerei generații:** „Cărțile de nisip” — soc. Dorel Morîndău, Biblioteca „Astra”, Sibiu; „Impactul lecturii asupra dinamicii aspirațiilor și trebuințelor tineretului” — prof. Silvia Popa, Biblioteca

Județeană Brașov; „Valențe educative ale patrimoniului cultural național pentru tineretul patriei” — dr. Cornel Bucur, Complexul Muzeal Sibiu; „Potențarea idealului de viață al tineretului prin metodele educației muncii” — prof. Maria Iacob, Cabinetul de Științe Sociale al Institutului Politehnic București; „Experiența socială a copiilor în cadrul activităților pionieresti” — prof. Doina Timar, Consiliul Județean al Pionierilor, Sibiu.

— de verificare a cercetărilor din domeniul istoriei și literaturii, tangente problematicii abordate: „Tineretul comunist, factor activ în lupta antifascistă a poporului român” — dr. Olimpiu Matichescu, cercetător științific la Academia de Științe Sociale și Politice, București; „Infăptuirii ale „Astreii” în promovarea unui program educațional pentru tineret” — prof. Cornel Lungu, Biblioteca „Astra” Sibiu; „Destinul tinăruții în opera literară” — prof. Ana Selezan, Biblioteca „Astra” Sibiu; „Considerații asupra rolului și rolului literaturii beletristice în educarea tinerei generații” — prof. Gheorghe Lupașcu, Biblioteca „Panait Istrati”, Brăila.

Întreaga desfășurare a sesiunii a fost pusă sub semnul deplinei reușite, fapt relevat atât de nivelul științific cu finalitate socială al comunicărilor prezentate, cit și de discuțiile incitante pe marginea acestora și a întrebărilor puse de auditoriu, manifestarea constituindu-se într-o antrenantă dezbateră, un dialog fertil și necesar între referenți și public pe o problematică actuală ce captează interesul general, nu numai al cercetărilor din domeniul științelor sociale, ci și al unor largi cercuri de oameni cu diverse și multiple preocupări profesionale și cetățenești.

Nicolae GASTONE

ACTUALITATEA ÎN BIBLIOTECI

Biblioteci publice

Bibliotecile publice din județul Neamț sub semnul tradiției și al înnoirilor

În ansamblul instituțiilor de cultură chemate să răspundă plenar comandamentelor politico-educative, biblioteca ocupă un loc distinct conferit de rolul cărții ca factor de civilizație și progres.

Din acest punct de vedere, județul Neamț — pământ cu rezonanță de croncă și legendă — se poate mindri cu o traică tradiție culturală aureolată și de strădanile pentru crearea, copierea, tipărirea, conservarea și valorificarea cărții. Din această parte a țării și-au pornit drumul, prin ani, multe dintre primele „cărți de învățură”. Tot aici funcționează și acum o bibliotecă organizată cu peste cinci sute de ani în urmă, precum și mai multe biblioteci centenare. Și tot în aceste locuri s-a construit, în „Epoca Ceaușescu”, primul edificiu de bibliotecă publică din țară.

Creștute pe o puternică tradiție, beneficiind de publicații și nonpublicații, bibliotecile publice din județul Neamț au parcurs un drum ascendent de înnoire a conținutului muncii, a modalităților de promovare a cărții ca instrument al instrucției și educației.

Pentru noi, tinerii din acest sector de activitate, este un titlu de onoare și o datorie patriotică să preluăm și să ducem mai departe, ca simbol de testament, cuvintele lui Mihail Costin — cărturar care s-a născut și a murit în aceste locuri — despre rosturile „cetățului în viața omului”:

„Cele 74 de Biblioteci publice — ale așezămintelor culturale de stat — dispun de un fond de peste 1.200.000 de volume, între care o mențiune aparte merită valoroasa colecție documentară „G. T. Kirițeanu” de aproximativ 80.000 de unități de bibliotecă.”

Trădușă în limbajul cifrelor, difuzarea publicărilor corespunde, în general, dimensiunii colecțiilor existente. Cu alte cuvinte, fiecare carte își găsește un cititor.

Sigur, adevărata eficiență a unei biblioteci se poate evalua, mai cu seamă, dincolo de cantitate, în planul modalităților de organizare și dezvoltare a colecțiilor.

De fapt, aceste rezultate, exprimate statistic, sînt consecința firească a gradului de implicare a bibliotecii în zonele „fierbinți” ale vieții economice și social-culturale.

Se poate aprecia că în întreg județul s-a depășit de mult starea de așteptare a cititorilor, bibliotecile organizînd o vastă rețea de filiale și puncte de popularizare și difuzare a cărții în cartiere, în întreprinderi, pe șantiere, în exploatarea forestieră și în unitățile agricole, acolo unde trăiesc și își desfășoară activitatea producătorii de bunuri materiale.

Acest demers s-a materializat în creșterea interesului pentru studiu, pentru valorificarea cărții în procesul de formare și perfecționare a forței de muncă, în creația tehnico-științifică stimulată de Festivalul național „Cîntarea României”.

Unele dintre multiplele acțiuni de propagandă a publicațiilor, cuprinse ca atare în programul unitar al activităților ideologice și cultural-artistice, s-au impus deja în conștiința cetățenilor din județul nostru. Aderența publicului la acțiunile cu caracter ciclice,

unele devenite tradiționale, care au polarizat, în timp, mulți participanți, s-au dovedit un bun cișugat. Ne putem reaminti, de pildă, la „Salonul anual de carte”, ajuns la a XV-a ediție, la „Sadoveniana” (a XVI-a ediție), la Colețiile Bibliotecii Municipale Roman și la ciclul „Muzica și marile probleme ale existenței”, ce se desfășoară în cadrul acestei biblioteci, fără întrerupere, de mai mulți ani, la „Șezătoarea la Humulești”, la consfăturile anuale de la Bicaz, la „Șezătoarea la Tazlău” (I. I. Mironescu), la întîlnirile publicului cititor cu autori și redactorii, cu personalități ale vieții științifice și culturale multe dintre ele reunite, începînd cu anul acesta, într-o amplă manifestare județeană intitulată sugestiv „Împliniri contemporane”.

Dezvoltarea planificată a activității de propagandă a cărții în așa fel încît să cuprindă, sub aspectul conținutului, un mai larg spectru tematic, se va înscrie și în viitor ca o permanentă pe linia optimizării muncii de popularizare și difuzare a cărții.

Desfășurate în anul aniversării celor două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, acțiunile prilejuite de evocarea bogatelor tradiții (ne referim, printre altele, la împlinirea unui secol de lectură publică la Roman), precum și cele care pun în valoare realizările epocii pe care o trăim, își propun să contribuie la infăptuirea unuia dintre sarcinile fundamentale ale educației socialiste — pregătirea pentru muncă și viață a oamenilor ce trăiesc pe meleagurile Neamțului. Căci din aceste valori traicne ale culturii naționale și universale, exprimate și prin cuvîntul scris, se deprinde, pentru fiecare nouă generație, meșteșugul anevolos de a fi Om.

Elena DIDOIU
director
Biblioteca Județeană
Neamț

Sub semnul Anului Internațional al Tineretului

Sub egida Anului Internațional al Tineretului, la Buzău, a avut loc o serie de manifestări culturale-științifice în organizarea Asociației Filatelștilor din R. S. R. — Gruparea tematică de filatelie polară și a Bibliotecii Județene Buzău: două expoziții — de carte și filatelice — pe tematică populară, o gală a filmului pe aceeași tematică, întîlniri cu cititorii privind contribuții românești la cercetarea regiunilor polare.

Motivația organizării acestor manifestări o găsim în interesul tineretului din localitate față de această regiune a Pămîntului, interes stimulat de către cadrele didactice de specialitate. Printre altele, din 1978, la Școala nr. 15 există un cerc de geografie polară „Chemarea ghețarilor” cu o activitate constantă și interesantă.

Tot la Buzău, își desfășoară activitatea Biblioteca Grupării tematice de filatelie polară A.F.R. (grupare ce a luat ființă în 1968 și este prima de acest fel din Europa), bibliotecă ce manifestă o preocupare constantă pentru valorificarea moștenirii culturale a poporului nostru și în acest domeniu. Sînt în curs de constituire „fondurile documentare Emil Racoviță și Iuliu Popper”, alcătuite din lucrări proprii ale celor doi exploratori români, referiri din presa română și străină la activitatea celor doi, fotocopii după documente personale, scrisori etc. Tot în curs de realizare sînt și bibliografiile cu tematică în domeniu, primele două — referitoare la cei doi exploratori fiind deja realizate cu sprijinul de specialitate al colectivului Bibliotecii Județene Buzău.

Tot pe baza unei colaborări fructuoase au putut fi organizate cele două expoziții amintite mai înainte. Putem afirma că pentru prima oară se organizează în țara noastră o expoziție de carte pe tematică polară. Din București, Călărași, Cluj-Napoca, Alba Iulia, alte localități ale țării și, bineînțeles, orașul-gazdă au fost selecționate aproximativ 400 de lucrări despre Arctica și Antarctica, multe dintre ele referindu-se la activitatea cercetătorilor români Emil Racoviță, Iuliu Popper, Radu D. Rosetti, Bazil Gh. Assan, Constantin Dumbavă, Gheorghe Neamu (prezent, deseori, în mijlocul buzoienilor).

Întâlnirile tinerilor, ale cadrelor didactice din Buzău și din alte localități ale județului, ale tuturor celor pasionați de ținuturile polare cu scriitorii I. M. Ștefan și Silviu Neguț, cu cercetătorii științifici Alexandru Marinescu și Gheorghe Neamu s-au desfășurat sub semnul interesului, reciproc, al prețurii activității științifice duse de înaintașii noștri și de cel care au preluat „stafeta”. Un eveniment l-a constituit prezentarea, de către I. M. Ștefan, a „Albumului Popper”, primul album fotografic despre Țara de Foc, descoperit recent.

Alexandru OPROESCU
director
Biblioteca Județeană Buzău

Literatura de specialitate în lectura cadrelor tehnice de conducere din industria brașoveană

Nu întâmplător, cercetarea întreprinsă de către colectivul Bibliotecii Județene Brașov a vizat o categorie de cititori aduși — potențiali, în bună parte — care, prin natura preocupărilor lor profesionale, reprezintă un esalon de bază în industrie: cadre tehnice și de conducere (ingineri șefi, ingineri coordonatori de secție, maeștrii pe schimb din cinci întreprinderi brașovene). Sursă a unui pressing permanent — al timpului, al diversificatelor probleme de conducere, al poziției de lideri politici și profesionali etc. — categoria de care ne-am ocupat își satisface nevoile de lectură, inclusiv cea din domeniul tehnic, prin biblioteca personală, cea specializată a întreprinderii, prin I.N.I.D.

Unul dintre motivele născute la cercetarea de față pe eșantionul respectiv de subiecți a fost și faptul că marile biblioteci publice au un bogat și pretios fond de carte tehnică pe specialități — de organizare științifică a conducerii, de inginerie, de psihologie și sociologie industrială, de economie etc. — care stă, în bună parte, nefolosit și neutilizat, oricum nu pe măsura importanței lui. Astfel că, o anumită categorie a populației active, care este implicată prin răspunderi sporite în toate problemele legate de realizarea producției de bunuri materiale — inclusiv cele privind creativitatea științifico-tehnică — nu se numără printre beneficiarii serviciilor bibliotecii publice. Motivațiile sînt diverse, atât de natură obiectivă, cât și subiectivă.

Cercetarea întreprinsă de noi (din care prezentăm, în rîndurile de față, doar unele constatări) — desfășurată pe baza unui chestionar ce a cuprins 15 întrebări factuale și 9 de identificare — a scos la iveală o serie de probleme legate de: informare în general, informare tehnică — necesități-cerinte, relația cu sistemele de reciclare, aspecte specifice pentru categoria respectivă de individ (program prelucrat, lipsa acută a timpului liber), relații de colaborare sau necolaborare ierarhică, probleme ale modalităților de a-

provizionare și prelucrare în bibliotecile tehnice, aspecte generale sau specifice unor întreprinderi. Desigur, șirul acesta ar putea continua, reieritor îndeosebi la existența sau inexistența modalităților și posibilităților bibliotecilor sau cabinetelor tehnice de documentare de a pune la dispoziție informația necesară sau solicitată și altele.

Cercetarea și-a propus să releve multiplele aspecte legate de informarea acestei categorii, și anume: latura tehnică (îndivizi grupului sint cel care răspund de eficientizarea economică a întreprinderii, a producției), latura psihologică (prin natura funcției lor, acțiunea îndeplinește rolul de lideri politici și profesionali).

În condițiile actuale, pentru ca activitatea de producție să fie eficientă, competitivă, trebuie să fie precedată și alimentată apoi de o continuitate de valori spirituale, științifice, organizaționale, culturale care să propulseze continuu progresul tehnic și să ofere condiții pentru crearea de noi soluții.

În această idee, ne-a interesat nivelul permanentizat de lectură „axat pe diferite domenii, în relație cu vîrsta, vechimea în producție, vechimea în posturile de conducere, propunîndu-ne spre analiză doar situațiile cu valorile mai ridicate.

Domeniile vizate de noi, și care reprezintă de fapt specialitatea categoriei de subiecți cărora ne-am adresat — cadre de conducere și tehnice, sînt știința și tehnica. Analiza chestionarelor ne arată că în ceea ce privește cadrele de conducere, interesul, acestora față de știință este acoperit prin lectură în proporție de 48,38 la sută, iar față de tehnică de 76,15 la sută; în privința cadrelor tehnice, procentele sînt de 32 la sută și, respectiv, de 87 la sută.

Sursele de procurare a literaturii de specialitate sînt, în ordinea descrescîndă a solicitării: biblioteca specializată a întreprinderii (la care apelează 83,07 la sută din cadrele de conducere chestionate și 89 la sută din cadrele tehnice), biblioteca personală (74,30 la sută și, respectiv, 71 la sută), pe penultimul loc, biblioteca publică (9,25 la sută și, respectiv, 16 la sută), iar pe ultimul loc, Biblioteca Universitară din Brașov, care deține aproape în totalitate carte tehnică (64,92 la sută și, respectiv, 3 la sută).

Faptul că biblioteca specializată a întreprinderii și cea personală se află pe primele două locuri își găsește explicația, presupunem noi, prin situirea lor la îndemîna celor chestionați, căci altfel cum ne-am putea explica slaba solicitare a bibliotecii universitare în condițiile în care fondurile bogate ale acesteia pot satisface cerințele de informare și de documentare atât ale cadrelor de conducere, cât și ale celor tehnice în general.

Răspunsurile primite la o altă întrebare — cea referitoare la căile de informare, privind literatura tehnică — ne-au relevat cîteva aspecte semnificative. De pildă, majoritatea subiecților noștri folosesc metoda informării tehnice individuale prin cartea tehnică în proporție de 77,69 la sută la cadrele de conducere și 62 la sută la cadrele tehnice, iar prin revistele de specialitate 70 la sută și, respectiv, 64 la sută. În mod firesc, logic și necesar, proporția ar trebui să fie în favoarea lecturii revistelor tehnice, deținătoare de informații de ultimă oră. Dar slaba lor prezență în fondurile bibliotecilor se repercutează direct asupra nivelului și calității informării cu efecte negative ce decurg de aici asupra creativității tehnice și științifice, asupra calității producției. În cea mai mare parte, informarea de specialitate este completată pe căi individuale din documentațiile tehnice ce însoțesc diferitele utilaje (60 la sută la cadrele de conducere, 58 la sută la cadrele tehnice).

Legat de informația de specialitate, ne-am oprit și asupra proporției pe

care o au informațiile de specialitate primite în cadrul întrunirilor de producție. Faptul că ele ocupă 13 la sută în cazul cadrelor de conducere și 24,5 la sută în cazul cadrelor tehnice ni se pare nesatisfăcător. La aceasta se adaugă și alte două aspecte: transmiterea informației în grup de la școlonele superioare se realizează în proporție de 25,38 la sută, în cazul primei categorii de subiecți, și de 31 la sută, în cazul celei de-a doua, iar prin discuții cu subalternii de 25 la sută și, respectiv, de 27 la sută. O proporție nesatisfăcătoare care relevă și o anumită conduită a cadrelor de conducere față de importanța informației tehnice curente în activitatea de producție și de căile de transmitere a acesteia. Cu toate că majoritatea celor chestionați au subliniat rolul brain-storming-ului ca importantă cale de transmitere, curentă și operativă, a informației de calitate, de activitate creativă de grup, el funcționează sporadic.

Realizat tocmai în scopul optimizării prezenței bibliotecii publice în sfera de interese profesionale ale celor în-cadrați în sectoarele productive, sondajul ne-a permis să tragem cîteva concluzii.

În primul rînd, s-a evidențiat, din nou, necesitatea atragerii la lectură a acestei categorii de beneficiari prin utilizarea de către biblioteca publică a unor forme și mijloace specifice. Și anume, punerea la dispoziție, cu o periodicitate prestabilită, a unor „plachete” cu noutăți — cărți și liste adnotate cu tot ce apare în domeniul organizării întreprinderilor, al conducerii științifice, al literaturii tehnice pe specialități —, a unor „pilule” selective, rezumative ce ce pot fi realizate prin serviciile noastre de bibliografie.

Apoi, necesitatea realizării, la nivel de municipiu, a unei centralizări a abonaamentelor la revistele tehnice de specialitate în limbi străine care să permită împrumutul lor operativ în teritoriu ca și în alte centre, I.N.I.D.-ul neputînd satisface, în prezent, necesitățile curente de informare.

Se impune, de asemenea, necesitatea conlucrării permanente a bibliotecii publice, ca for metodice de specialitate, cu cabinetele tehnice de informare și documentare de la marile întreprinderi pe linia schimbului de informații cu privire la noile achiziții de reviste tehnice în limbi străine.

Silvia POPA
șef serviciu
Biblioteca Județeană Brașov

Activitatea informațională în preocupările Bibliotecii Orașenești Motru

În concepția noastră, pentru a putea răspunde cu maxim randament și eficiență cerințelor economico-profesionale și cultural-educative ale populației din Motru, o primă condiție a constituit-o asigurarea unui spațiu corespunzător dimensional și funcțional, permițând o bună evidențiere a colecțiilor și organizarea unor servicii diferențiate pe categorii socio-profesionale și pe vîrstă. De asemenea, s-au creat condiții adecvate pentru lectură, studiu și consultare a lucrărilor exceptate de la împrumut, în primul rînd a fondului de referință și a publicațiilor periodice.

Corolar al bunei organizări a colecțiilor — raftul liber, judicios structurat și înzestrat cu mijloacele de orientare convenite (indicatoarele, divizionare etc.), constituind el însuși o treaptă a activității de informare — sistemul de cataloage — alfabetic și sistematic — e menit să ofere o imagine mai extinsă și mai adîncă asupra potențialului informațional deținut, confirmînd sau infirmînd prezența în colecții a unei anumite lucrări, stimulînd noi interese, deschizînd perspective mai largi asupra literaturii unui anumit domeniu sau a operei unui autor, scurțînd drumul cititorului către cartea dorită, facilitîndu-ne nouă înșine altă activitatea de completare cît și cea bibliografică.

În planul informării bibliografice propriu-zise, s-a impus cu necesitate colaborarea cu instituțiile și organizațiile investite cu sarcina directă a educării politico-ideologice și profesionale pentru ca pe baza cunoașterii intereselor de lectură și de informare ale diverselor categorii de oameni ai muncii să ne orientăm propria activitate de popularizare și difuzare a cărții social-politice, științifice și tehnice, apte să contribuie la ridicarea nivelului politic, ideologic, profesional și de cultură generală. În spiritul acestei preocupări, la fiecare unitate minieră, la fiecare întreprindere și instituție, au fost create biblioteci mobile și puncte de documentare, cu fonduri din domeniul social-politic, științific și tehnic, mereu reînnoite și completate, constituind mijloace eficiente de informare la locul de muncă. Informarea și documentarea sînt legate direct de necesitățile producției și ale cercetării, sarcinile bibliotecii noastre integrîndu-se efectiv și în sfera producției.

Pregătirea politico-ideologică, educația economică, însușirea liniei politice a partidului, a programului de dezvoltare economico-socială a țării, formarea fiecărui om al muncii ca modelator al propriei personalități și constructor conștient al socialismului și comunismului constituie un obiectiv prioritar nu numai al învățămîntului politico-ideologic ci și al nostru, al bibliotecii. Un loc deosebit în informarea celor 710 progandisti și a celor 25531 de cursanți de la învățămîntul politic, de partid, UTC, sindical și ODUS, l-a constituit și îl constituie punerea la dispoziție pentru studiu a documentelor Congresului al XIII-lea al partidului, a cuvîntărilor programatice ale secretarului general al partidului, înestimabilelor sale contribuții la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii construcției socialiste, la realizarea unei noi călătorii în toate sectoarele de activitate. Informația secundară — prin liste bibliografice, fișiere etc. — a fost susținută prin realizarea condițiilor de acces la informația primară, fiecare punct de documentare fiind dotat cu

principalele documente de partid, cu operele tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu culegeri tematice, lucrări din seria „Dezbateri ideologice” etc. Legarea învățămîntului de partid de aspectele economice locale ne-a determinat să acordăm o atenție deosebită și cărții tehnice, lucrările privind domeniul mineritului, bibliografiile tematice realizate, ca și mesele rotunde, expozițiile, colțul noutăților și raftul tematic organizat contribuind la sporirea substanțială a circulației cărții din acest domeniu.

În activitatea de informare a oame-nilor muncii din sfera producției industriale, și în primul rînd a organelor de conducere, biblioteca noastră s-a preocupat de realizarea bibliografiilor locale (pe fișe) slujind cunoașterii evoluției vieții într-o unitate economică, socială sau culturală. Descrierile rețin-tive ale știrilor, articolelor și studiilor publicate în presa județeană. De asemenea, ne-am propus realizarea sumarului publicațiilor științifico-tehnice locale, reprezentînd contribuții la dezvoltarea domeniului respectiv.

În etapa viitoare, ne propunem să venim în sprijinul inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor de înaltă calificare cu materiale necesare informării asupra ultimelor realizări din domeniul mineritului, activitate prioritară în localitatea noastră, printr-un buletin de informare și documentare care să asigure informarea rapidă asupra noutăților și realizărilor de ultimă oră în materie, bucurîndu-ne în acest sens de sprijinul Comitetului Inginerilor și tehnicienilor.

Rezultatele obținute pînă în prezent, care au înmîș bibliotecii în opinia publică drept un factor dinamic, activ, implicat în ansamblul vieții economice și sociale a localității, obligă la perseverență și autoapăstrare și credem că sînt în puterea noastră să realizăm o integrare efectivă și responsabilă a activității informaționale în rîndul oame-nilor muncii din sfera producției industriale, precum și de la C.I.A. Motru.

Augustina CODOBAN

În sprijinul producției

Biblioteca Clubului C.F.R. „Unirea” Pașcani a luat ființă în 1896. Pe la mijlocul anului 1897 se înregistrau primele împrumuturi de carte. Concomitent se desfășurau și o serie de manifestări culturale: se țineau conferințe pe teme social-politice, tehnice, medicale, de educație, pe probleme de literatură. La una dintre manifestări a participat și Alexandru Vlahuță. În *Istoricul Clubului* — după 10 ani de existență, autorul broșurii, Scarlat Manoliu, caracteriza biblioteca „o universitate liberă populară unde cititorul găsește lumina adevărului științei și industriei, a literaturii și artel... În special cărțile industriale au folosit mult lucrătorilor...”.

Astăzi, biblioteca dispune de un fond de 36.000 de volume, iar cititorii provin din rîndul ceferștirilor care lucrează la I.M.M.R. Pașcani, Stația C.F.R., Depoul C.F.R., Revizia de vagoane și membrii familiilor lor. Pentru facilitarea accesului la fondurile bibliotecii, avem un număr de 5 biblioteci mobile, dintre care una la cîminul de nefamiliști.

Dezvoltarea economică a orașului Pașcani, apariția de noi ramuri și întreprinderi industriale au modificat și cerințele beneficiarilor noștri și al bibliotecii specializate din cadrul I.M.M.R. privind literatura tehnică și științifică. Dezvoltarea activității de creație tehnică și științifică a ridicat, de asemenea, noi exigențe, în fața activității de informare documentară desfășurată de cele două biblioteci.

Prin colaborare, instituția ca modalitate de lucru, bibliotecile noastre realizează acțiuni de propagandă a cărții de specialitate, instrumente de informare, participă la toate manifestările organizate pe linie de producție. Întocmim perioade liste de recomandare pe profesii, avînd grijă să popularizăm cu operativitate noutățile în domeniu, participăm la schimbările de experiență, la concursurile pe profesii, destinate cu precădere tinerilor, la dezbateri și mese rotunde, punem la dispoziția celor antrenati în depistarea căilor de economisire a materiei prime, a energiei, în valorificarea superioară a materialelor, în asimilarea în producție a unor piese de schimb și subsansambluri pentru materialul rulant instrumentele bibliografice și documentația de care dispunem.

Prin cele 14.300 de volume și 53 de titluri de periodice și material documentar (brevete, invenții, standarde românești și lucrări de informare și documentare), biblioteca specializată oferă beneficiarilor ei, în cadrul unui program de informare tehnică, sprijinul de specialitate. Cadrele tehnice medii și specializate sînt informați periodic, prin buletinul de informare tehnică al unității, asupra noulor apariții de carte tehnică și periodice de specialitate. De asemenea, fiind la curent cu temele incluse în planul de invenții și inovații, acordă, prin instrumentele de informare și baza documentară de care dispune un ajutor competent.

Implicarea bibliotecii specializate în programul de perfecționare la locul de muncă a reprezentat nu numai un volum sporit de muncă — pregătirea materialului bibliografic pe baza unei minucioase parcurgeri a cărților de specialitate aflate în fondul bibliotecii și a publicațiilor periodice de specialitate, solicitarea unor informații suplimentare de la alte biblioteci, în special de la biblioteca orașenească și punerea la dispoziție, în ultimă instanță, a acestui material — ci și sporirea încrederii muncitorilor, a cadrelor tehnice și ingineresti în posibilitățile concrete oferite de bibliotecă de a se pregăti mai bine în profesii pe care le practică fiecare.

Sigur că, în colaborare, biblioteca sindicatului și cea specializată organizează acțiuni de propagandă a cărții tehnice și științifice la nivelul grupurilor sindicale și al secțiilor. Ceea ce intră la capitolul sarcinii de primă urgență sînt largirea gamei de instrumente de informare și ridicarea gradului de competență a acțiunilor de propagandă a literaturii tehnice și științifice prin antrenarea unui colectiv mai larg de specialiști la organizarea și susținerea acestora.

Mărioara RUSU
Biblioteca Clubului
C.F.R. „Unirea” Pașcani

„Deschiderile” unei biblioteci pentru copii

Situată pe strada Popa Soare din sectorul 2 al Capitalei, Biblioteca „Emil Gîrleanu” — filială pentru copii a Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu” — s-a început existența în 1958 (cu mutări în diverse sedii, cu creșteri progresive ale fondurilor de publicații, ale dotărilor materiale etc.). Astăzi, biblioteca oferă cititorilor ei (la finele anului 1984 erau înscrși 1544) colecții constituite conform unor cerințe riguroase urmărind de către specialiștii bibliotecii municipale: un fond de carte de 24.892 de volume (1.056 social-politice, 1.500 de știință, 1.097 tehnice, 12.930 beletristică, 5.932 literatură pentru copii, 2.575 alte materii: se mai află și carte în limbile engleză, franceză, germană, italiană, rusă), periodice, discuri, diapositive, diafilme.

Fără a dispune de prea mult spațiu, cu sprijinul specialiștilor de la biblioteca municipală, fondurile au fost organizate conform normelor biblioteconomice, creîndu-se copiii o ambianță plăcută și dirijîndu-se, totodată, accesul spre literatura indicată fiecărei vîrste. Un lucru bun îl reprezintă faptul că în rafturile bibliotecii elevii-cititori găsesc literatura de informare pe care trebuie să se deprindă să o folosească în mod curent, și sînt ajutați în această direcție nu numai de bibliotecara Maria Opreșcu, cu „state“ vechi în meserie, dar și de cadrele didactice cu care biblioteca colaborează îndeaproape.

Preocupată de continua îmbunătățire a conținutului lecturii micilor cititori, Maria Opreșcu a urmărit, din 1968, pe un lot de 100 de subiecți, schimbările intervenite în preferințele de lectură. Dacă în 1968, cărțile prevăzute în lectura obligatorie a elevilor nu dețineau ponderea în solicitările lor, majoritatea, chiar și preadolescenții, preferau poveștile, iar cei între 14 și 16 ani solicitau cu precădere literatura „de aventuri“, cerințele privind cartea din domeniul social-politic fiind foarte puține, în 1985 situația se prezintă altfel: pe primul loc, în ordinea solicitărilor, stau titlurile prevăzute în bibliografia școlară, cartea „de aventuri“ se cere, cu precădere, în perioada de vacanță, cartea social-politică are o largă circulație. Și un alt aspect: dacă, în 1968, majoritatea cititorilor nu avea bibliotecă personală, în 1985 situația este inversă.

Sigur că, în atare condiții, cerințele cititorilor se situează la un nivel calitativ care reclamă competența profesională din partea bibliotecarului. Un sprijin permanent din partea lucrătorilor bibliotecii municipale — care se face simțit în activitatea bibliotecii — și un colectiv de sprijin devotat. Chiar și colaborarea cu școala a suferit modificări. Dacă în anii anteriori, biblioteca, ca instituție, insistă asupra unei colaborări, astăzi, școala s-a deprins să apeleze la serviciile bibliotecii. În mod curent, la organizarea diverselor acțiuni în care oferă elevilor noi deschideri în univer-

sul cunoașterii. Diversitatea formelor adoptate — în funcție de grupele de vîrstă, de domeniile abordate, de locul de desfășurare, biblioteca colaborînd constant nu numai cu Școala generală nr. 85, dar și cu grădinițele și școala de copii handicapați din zonă —, printre ele numărîndu-se lansări de cărți, întîlniri cu scriitorii, montaje muzicale-literare, sezațiuni literare, dialoguri, expoziții, oferă posibilitatea abordării unei largi arii tematice, subiectele stabilindu-se de comun acord cu cadrele didactice.

Tot în cadrul bibliotecii funcționează o seamă de cercuri: de literatură (poezie, literatură științifico-fantastică), de limbi străine, de pictură. Conduc de Simona Nistor, cercul de pictură numără în jur de 30 de micuți — unii au doar 6 ani! — și inimoși pictori amatori. În cadrul lui — și în acesta consider că stă unul din marile câștiguri — se asigură o permanentă apropiere între carte și pictură, modalitățile fiind diverse și la nivelul de receptare al micuților membri.

Printre cei prezenți adesea în mijlocul cititorilor acestui bibliotecii se numără Vînicu Gafita, Alexandru Mitru, Gh. Bulgăr, Emil Manu, Iuliu Rațiu, Georgia și Adrian Rogoz, Petru Demetru Popescu, actorii Cicerone Ionescu, Paul Nadolski, Gheorghe Enache, Tudor Helca, humoristul D. C. Mazilu și foștii cititori de ieri, acum studenți.

Sprijinul primit din partea comitetului obștesc, din partea bibliotecii municipale, în special prin persoana celei care răspunde de activitatea bibliotecii din sectorul 2, Veronica Aldea înscrierea curentă a bibliotecii în sfera de atenție a unităților de învățămînt din zonă, pasiunea de care dă dovadă bibliotecara Maria Opreșcu concretizată într-o activitate ce își găsește ecou în preocupările cititorilor-copii sînt tot altele elemente ce se inseră în capitolul realizării. În ceea ce privește instrumentele de informare, micii cititori au la dispoziție un catalog alfabetic general și unul topografic, la cel sistematic lucrîndu-se pentru aducerea lui la zi.

Sevastița BALĂȘESCU

Toți, numai ochi și urechi, sînt atenți la ceea ce le spun, de această dată, una dintre inimoasele membre ale colectivului de sprijin și, totodată, participantă directă la susținerea unor dintre acțiuni, Sevastița Bălășescu.

PREOCUPĂRI PRIVIND FORMAREA BENEFICIARILOR STUDENȚI LA BIBLIOTECA CENTRALĂ A UNIVERSITĂȚII DIN BRAȘOV

În țara noastră, creșterea rolului învățămîntului superior în viața socială, atît prin gradul de complexitate, cît și prin finalitatea multiplă a acțiunilor pe care le desfășoară, a impulsionat preocupări, investigații și realizări pe linia dezvoltării unui sistem de informare cu rol educativ.

În acest amplu proces educativ, biblioteca universitară joacă un rol deosebit transformîndu-se într-un laborator de muncă științifică, devenind un subsistem important al sistemului instructiv-educativ.

Biblioteca universitară, organizată adecvat și cu servicii diverse, contribuie la perfecționarea sistemului universitar și este implicată major în programul formativ al studenților. Baza procesului de învățare o constituie educația, formația, fără de care informația, cunoștințele înseși nu se pot utiliza în activitatea practică, lipsind capacitățile necesare.

Dezvoltarea caracterului formativ în bibliotecile de învățămînt superior conduce la deprinderea unor tehnici de muncă intelectuală urmînd trei tipuri de procese intelectuale diferite: identificarea informațiilor existente, înmagazinarea sistematizată și folosirea lor originală, imprimînd un nou mod de a gândi, de a recepta și interpreta.

Activitatea de informare are ca scop să asigure studenților informațiile de care aceștia au nevoie — eficiența lor depinde de satisfacerea cerințelor diferite de informare, respectiv să fie corespunzător identificate, selectate, prelucrate și prezentate. Circulația informațiilor dă viață și sens întregii activități de formare și informare a studenților, oferind astăzi posibilități largi și eficiente de valorificare și regăsiră în condițiile creșterii permanente a volumului de informații.

În centrul universitar brașovean, Biblioteca Centrală este antrenată în procesul de învățămînt urmînd realizarea obiectivelor generale și specifice ale procesului educativ, bazîndu-se pe un fond de publicații care la finele anului 1984 totaliza peste 550.000 de volume, colecție profilată în consens cu procesul de învățămînt (63 la sută tehnică, 20 la sută științe social-politice, 11 la sută literatură-lingvistică, 6 la sută alte domenii).

Biblioteca Centrală desfășoară o serie de acțiuni destinate să difuzeze în rîndul studenților anumite cunoștințe despre bibliotecă și serviciile oferite de ea. În acest scop vine în împlinirea studenților încă din anul I cu prezentarea unui film documentar „Biblioteca în sîrjînul studenților“, iar în cadrul sesiunilor de susținere a anului universitar prin deschiderea unor expuneri cu caracter introductiv. Tot la nivelul anului I se realizează instruirea studenților în probleme de orientare și studiu în bibliotecă, deservirea lor fiind încredințată unui personal calificat pentru această activitate și unor ghiseuri speciale.

Acțiunea educativ-formativă se continuă prin alte forme, mai intensive sau mai de durată, conturate de profilul celor cinci facultăți, caabile să răspundă celor mai diverse solicitări. Prin intermediul serviciului de informare-documentare studenții sînt orientați spre cunoașterea surselor și depistarea informațiilor — expunerile prezentate la anii III și IV oferă posibilitatea însușirii unei metodologii de întocmire a listelor bibliografice în vederea elaborării proiectelor și lucrărilor de cercetare științifică. Acestor acțiuni li se adaugă predarea de către bibliotecari competenți, în cadrul orelor de curs, a unor lecții

de tehnica documentării însoțite de prezentarea unor materiale documentare și a unor liste de publicații pe domenii.

Indrumările metodologice curente acordate permanent de bibliotecar constituie o acțiune cu eficiență formativă, înalțarea lor fiind înarmarea cititorului cu capacitățile necesare unei activități proprii de investigare a surselor de informare. Acestea se realizează prin dialogul direct, bibliotecar-student pentru regăsirea în sistemul de cataloage a documentelor căutate.

Studentii anului V. angajați în elaborarea proiectelor de diplomă, iau contact cu serviciile oferite de bibliotecă: informare, împrumut interbibliotecar, obținerea unei xerocopi după un articol dintr-o revistă pe care nu o are biblioteca noastră.

Serviciul de informare-documentare își adaptează activitatea de informare la cerințele studenților având în vedere natura activității, domeniul de specialitate, scopul în care se folosesc informațiile, răspunzând acestor cerințe și contribuind la economisirea timpului în munca de cercetare.

Studentul trebuie să se deprindă să studieze organizat, învățând cum poate să descopere și să folosească sursele bibliografice secundare: cataloagele bibliotecii, buletinele de informare tehnico-științifică, indicatoarele de standarde și revistele referative. Astfel se realizează influența bibliotecii asupra disciplinei studiului.

O altă categorie de acțiuni cu valoare educativă dar având un caracter ocazional o constituie întâlnirile cu autorii de carte tehnică (cadre didactice ale Universității din Brașov), expozițiile cu material documentar (cercetări bibliografice și buletine de informare) și cu publicații primite prin schimb. De asemenea, în paginile revistei „Studentimea comunistă brașoveană” se publică materiale referitoare la tehnica documentării, iar la stația de radioamplificare din complexul studențesc se prezintă recenzii de carte și scurte informări privind nouățiile editoriale și aparițiile pe plan local intrate în bibliotecă.

Studentii au prilejul să cunoască și să participe direct la o parte din activitățile de bibliotecă cu ocazia perioadelor de practică.

Rezultatele pozitive obținute în anii precedenți ne mobilizează tot mai mult la acest început de nou an universitar pentru a sporii contribuția bibliotecii în procesul instructiv-educativ, prin îmbunătățirea permanentă a calității serviciilor oferite beneficiarilor noștri — viitorii specialiști ai țării.

În condițiile noilor cerințe ale științei, tehnicii, calității și eficienței, în care este reinnoită relația învățământ-cercetare-producție, Biblioteca Centrală a Universității din Brașov se situează pe linia satisfacerii nevoilor informaționale de specialitate, prin optimizarea și creșterea eficienței activității de informare tehnico-științifică a studenților, valorificarea mai bună și mai operativă a fondului documentar existent în procesul de învățământ, amplificarea relațiilor interne și externe, în scopul largirii schimbului de informații științifice.

Alexandrina MIHĂILESCU
Desdemona DRĂGAN

Formarea la elevi a unor deprinderi de studiu și de informare

Împlinind 155 de ani de existență și acumulând un fond de carte de aproape 34 000 volume, Biblioteca Liceului „Ioan Slavici” din Arad satisface cerințele de lectură ale unor cititori profilați pe o pregătire specializată în domeniul științei și tehnicii, oferind, în același timp, bogate cunoștințe de cultură generală.

În ultimii ani, activitatea bibliotecii este astfel structurată încât să fie pusă în concordanță cu realizările actuale în domeniul modernizării conținutului procesului instructiv-educativ și cu tehnologia acestuia.

Capătă dimensiuni tot mai mari interesul bibliotecii pentru transformarea ei într-un veritabil laborator al muncii intelectuale care să ofere cititorului acces rapid și eficient la informația dorită.

Chiar atunci când elevul, în pragul absolvirii liceului, își pregătește lucrarea de diplomă — de pildă pentru meseria de electronist în domeniul telecomunicațiilor — el apelează nu numai la serviciile inginerului care i-a predat disciplinele de cultură tehnică, la ale maestrului-instructor plături de care a muncit în atelier, dar și la serviciile bibliotecii unde găsește cele mai noi informații în tratarea subiectului ce-l interesează.

În orice domeniu se pregătește un elev, el are permanent nevoie de informare și documentare. Își sînt necesare deci cunoștințe referitoare la organizarea științifică a muncii intelectuale, deprinderi de muncă independentă.

În afară de ce și în biblioteca liceului nostru se simte, de la an la an, tot mai mult nevoia diversificării metodelor de inițiere a elevilor în tehnica de prelucrare, fixare și redare a informațiilor.

Cu prilejul organizării „Zilelor deschise ale bibliotecii”, elevii fac cunoștință cu fondul de carte al bibliotecii, cu instrumentele sale de informare, cu serviciile pe care bibliotecă le pune la dispoziția cititorilor.

Datorită introducerii în programele școlare de limbă română — la clasele VII, VIII — a unor cunoștințe de biblioteconomie, bibliotecarul are posibilitatea să predea la aceste ore noțiunile susamintite. Elevii află astfel ce este un catalog de bibliotecă, ce informații se pot culege din aceste cataloage, cum arată fișa de catalog a unei publicații, cum se întocmește o listă bibliografică. După ce li se face descrierea unei publicații pe tablă, elevilor li se dă ca temă pentru acasă întocmirea fișei de catalog pentru manualul de limbă română, temă ce va fi notată de profesorul de limbă română.

Există de asemenea deprinderea ca ședințele unor cercuri pe materii ale elevilor să se desfășoare în bibliotecă. La aceste ședințe, când de obicei se întocmesc bibliografii pentru temele de cercetare stabilite, elevii realizează cit de eficiente sînt cataloagele tematice și cum munca anterioară a bibliotecarului de culegere și grupare a informațiilor scurtează substanțial calea elevului spre informație.

Membrii cercului de biblioteconomie, care grupează pe cel mai devotați colaboratori ai bibliotecii care în cursul celor patru ani de liceu dobîndesc bogate cunoștințe de biblioteconomie, sînt antrenaj, ei înșiși, la întocmirea unor instrumente de informare. De pildă, în

acest an, cînd liceul nostru a fost gazda fazei pe țară a „Concursului de biblioteconomie a întocmit pentru cabinetul de științe sociale, sub îndrumarea bibliotecarului, o seamă de cataloage: — *Catalogul alfabetic al bibliotecii cabinetului*; — *Catalogul pentru cele patru discipline de științe sociale*; Cunoștințe economice, Cunoștințe social-politice, Economie politică, Filosofie. În acestea, materialul bibliografic a fost grupat pe lecții, potrivit programelor școlare. S-a folosit sistemul fișelor analitice, care au indicat, pentru fiecare lecție, capitole din cărți, articole din colecția de perioadă a cabinetului — adecvate titlului lecției; — *Catalogul tematic* intitulat „Idei contemporane”, care cuprinde articole din presă, distribuite pe diferite subdiviziuni ca de pildă: Concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la pace și dezarmare; Productivitatea muncii; Mecanismul economico-financiar; Lupta de idei contemporană; Spiritul revoluționar.

Cu elevii claselor a IX-a, în colaborare cu profesorul de limbă română, am organizat o activitate de cercetare, pe grupe, cu largă audiență în rândurile cititorilor. Elevii unei clase, împărțiți în șase grupe, și-au ales teme de cercetare după preferințele lor și anume: „Viața și opera lui Leonardo da Vinci”; „Astronomie și astronomie”; „Teoria relativității”; „Laserul și aplicațiile lui”; „Noutăți în chimia macromoleculară”; „Civilizații extraterestre” etc. Fiecare grupă, cuprinzînd șase elevi a avut o zi din săptămîna (în săptămîna de practică) rezervată pentru activitatea în bibliotecă, în care, sub îndrumarea bibliotecarului, a selectat materialul bibliografic cu ajutorul cataloagelor de bibliotecă, a întocmit o bibliografie selectivă, în care au fost trecute, în ordine, lucrări de referință, manuale, cursuri, tratate și chiar unele capitole din cărți sau articole din reviste. Într-o etapă mai avansată, elevii și-au ales o carte din lista bibliografică întocmită de ei, din care apoi au semnat pe fișe datele care-i interesau. În continuare, elevii au început să schimbe cărțile între ei și în final, pentru fiecare temă, întreg materialul a fost grupat într-un plic ce menționa titlul temei și numele membrilor echipei în vederea notării fiecărui elev în cadrul orei de limbă română. Menționăm că această activitate a fost organizată de catedra de limbă română. Am realizat astfel următoarele deziderate:

— au fost introduse în circuitul lecturii publicații cu un bogat conținut științific, tehnic;

— elevii au aflat ce le poate oferi biblioteca, într-un domeniu pe care singuri și l-au ales, fiind deprinși totodată să lucreze în echipă;

— acești elevi au devenit adevărați propagandiști ai potențialului informativ-documentar al bibliotecii, ei fiind aceia care au recomandat colegilor lor din alte clase cărțile pe care le-au consultat;

Cititorul de azi este un cititor avizat, dornic să fie informat la zi în domeniul care-l interesează. Tocmai de aceea biblioteca trebuie să-i ofere, printr-o operativă prelucrare a publicațiilor, printr-o diversificare a instrumentelor de informare, prin atragerea lui în tehnica de prelucrare a informațiilor culese din publicații — informații care-i devin tot mai indispensabile.

Lizica Ligia TIMBUS
bibliotecară, Liceul de
Matematică și Fizică
„Ioan Slavici” din Arad
(Premiul I la Concursul
„Cea mai bună
bibliotecă școlară”)

BIBLIOGRAFIA ROMĂNEASCĂ
MODERNĂ

La Biblioteca Județeană Brașov a avut loc cea de a treia consfătuire organizată de Societatea de Științe Filologice din R. S. România, împreună cu Inspectoratul Școlar Județean și instituția gazdă, privind elaborarea monumentalei *Bibliografii românești moderne*, din care în 1985 a apărut primul volum (literele A—C). Dedicată comemorării stingerii din viață a lui Ion Bianu (1856—1935), consfătuirea a beneficiat de participarea a peste 100 de specialiști în bibliologie, care lucrează în mari biblioteci, în învățământul universitar și în licee, precum și a unui numeros public local interesat. După cuvântul de deschidere, rostit de prof. Coriela Albu, inspector general școlar al județului Brașov, sub conducerea prof. Justina Iu, din partea gazdelor, s-au prezentat șapte comunicări și s-au purtat discuții.

1. Prof. dr. Ion Hangiu, secretarul Societății de Științe Filologice, a analizat drumul parcurs de factorii editoriali, de la consfătuirea de la Alba-Iulia (1981) și cea de la Brașov (1983), până la apariția primului volum din *Bibliografia românească modernă*, precum și prioritățile de lucru în continuare, pentru a încheia lucrarea în anul 1990.

2. Prof. dr. Paul Cornea, membru al Biroului Societății de Științe Filologice, în comunicarea: „*Bibliografia națională retrospectivă — o problemă actuală*”, a analizat virtualitatea informațională a noului corpus bibliografic, care aplică, prin aria lui de cuprindere, criteriile literar, lingvistic, teritorial și etnic, răspunzând intereselor majore ale culturii românești actuale, retrospective și de perspectivă.

În detaliu, a făcut o sumedenie de propuneri pentru a se pune mai exact în evidență conexiunile prin carte ale culturii românești cu cultura altor popoare, influențele reciproce fixate prin tipar, faptul că de-a lungul timpului am primit, dar am și dat. Prof. Paul Cornea a elogiat redactorii lucrării, care au extins aria ei de cuprindere — un folos uriaș pentru documentare — făcând descrierea cursurilor universitare, a tezelor de licență și doctorat, a traducerilor, antologiilor, culegerilor și prelucrărilor după un autor. Se ridică un semn de întrebare asupra certitudinii și metodei cu care se descriu cărțile din care nu s-au găsit exemplare fizice, dar care sînt atestate bibliografic, sau arhivistic. Pronunțarea adunarea lor într-o anexă și o atitudine mai circumspectă în validarea oricărei surse de informare, căutarea în continuare în alte biblioteci a cărților respective.

3. Constantin Mălinaș, în lucrarea: „*Completări la Bibliografia românească modernă, volumul întâi (1984)*”, a făcut o serie de îndreptări și a descris câteva omisiuni, la care a ajuns prin confruntarea amănunțită a primului volum al bibliografiei cu cărțile aflate în fondul Bibliotecii Județene Bihor.

Alte trei comunicări au privit viața și opera lui Ion Bianu, cătorul școlii românești de bibliografie veche. Dr. Gabriel Ștrempel, sub titlul „*Ion Bianu și Academia Română*”, a făcut o caldă și documentată evaluare a celor 57 de ani, cit Ion Bianu a fost nu numai cel care a condus Biblioteca, dar, mult timp, și cel care a organizat viața administrativă și economică a Academiei Române.

Prof. dr. doc. Gheorghe Mihăilă, vicepreședinte al Societății de Științe Filologice a făcut un excurs academic asupra edițiilor și cercetărilor de literatură veche ale lui Ion Bianu. Prof. Emil Păunescu a adus în discuție epistolele, prezentînd patru scrisori inedite, păstrate la Muzeul din Giurgiu, ale lui Ion Bianu, către ziaristul democrat I. Filotti (1896—1975). Ca omagiu pentru cel comemorat, prof. Vasile Oltean a dezbătut o serie de valoroase cărți și manuscrite vechi identificate recent la muzeul din Schei Brașovului. Concluziile consfătuirii, formulate de dr. Gabriel Ștrempel și dr. Ion Hangiu, au validat eforturile conjugate ale Bibliotecii Academiei, Societății de Științe Filologice și ale Editurii Științifice și Enciclopedice, pentru a face posibilă apariția ritmică a volumelor următoare ale bibliografiei. Avem părerea că acestea pot beneficia și de aportul altor biblioteci, centrale sau județene, pentru a diminua volumul ultim, de addenda et corrigenda. Dacă li s-ar cere, printr-o listă circulară, să caute și să descrie acele cărți, despre care se știe că au apărut, dar care nu se află în depozitele Bibliotecii Academiei. De reținut apelul dr. Gabriel Ștrempel că ar fi de dorit ca fiecare mare bibliotecă să procedeze ca la Oradea, confruntînd primul volum cu propriul fond de publicații, tipărite între anii 1831 și 1918. În ceea ce privește bibliografia cărților tipărite după 1918, este de părere că aceasta nu va putea fi dect o operă de colaborare a tuturor marilor biblioteci din țară, deoarece Biblioteca Academiei nu poate singură să și-o asume. Încep două sugestii: un corpus al corespondenței lui Ion Bianu (il propune profesorului Emil Păunescu), respectiv un corpus de publicații administrative dintre anii 1831 și 1918, în care să intre și anuarele școlare.

logice a făcut un excurs academic asupra edițiilor și cercetărilor de literatură veche ale lui Ion Bianu. Prof. Emil Păunescu a adus în discuție epistolele, prezentînd patru scrisori inedite, păstrate la Muzeul din Giurgiu, ale lui Ion Bianu, către ziaristul democrat I. Filotti (1896—1975). Ca omagiu pentru cel comemorat, prof. Vasile Oltean a dezbătut o serie de valoroase cărți și manuscrite vechi identificate recent la muzeul din Schei Brașovului. Concluziile consfătuirii, formulate de dr. Gabriel Ștrempel și dr. Ion Hangiu, au validat eforturile conjugate ale Bibliotecii Academiei, Societății de Științe Filologice și ale Editurii Științifice și Enciclopedice, pentru a face posibilă apariția ritmică a volumelor următoare ale bibliografiei. Avem părerea că acestea pot beneficia și de aportul altor biblioteci, centrale sau județene, pentru a diminua volumul ultim, de addenda et corrigenda. Dacă li s-ar cere, printr-o listă circulară, să caute și să descrie acele cărți, despre care se știe că au apărut, dar care nu se află în depozitele Bibliotecii Academiei. De reținut apelul dr. Gabriel Ștrempel că ar fi de dorit ca fiecare mare bibliotecă să procedeze ca la Oradea, confruntînd primul volum cu propriul fond de publicații, tipărite între anii 1831 și 1918. În ceea ce privește bibliografia cărților tipărite după 1918, este de părere că aceasta nu va putea fi dect o operă de colaborare a tuturor marilor biblioteci din țară, deoarece Biblioteca Academiei nu poate singură să și-o asume. Încep două sugestii: un corpus al corespondenței lui Ion Bianu (il propune profesorului Emil Păunescu), respectiv un corpus de publicații administrative dintre anii 1831 și 1918, în care să intre și anuarele școlare.

„Valori bibliofile din
Patrimoniul Cultural
Național”

Desfășurată la Tîrgu-Mureș, între 21 și 25 mai a.c., cea de-a șaptea ediție a prestigioasei manifestări a fost o reușită aproape perfectă. Organizatorii — Consiliul Culturii și Educației Socialiste — împreună cu organele locale de partid și de stat — au depus eforturi considerabile pentru a pregăti, la amănunt, toate condițiile unei bune desfășurări a lucrărilor, atît în plen, cît și pe secțiuni, dobîndindu-se un câștig reciproc, adesea invocat în luările de cuvînt. Sintetizăm părerea prof. dr. doc. I. C. Chițimia care elogia ambianța locală, caldă și amicală ce a asigurat constăturii un nivel ridicat de comunicare, și pe cea a președintelui Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă, Eva Șomoghi, care mărturisea mîndria muresenilor de a fi putut găzdui o asemenea acțiune și de a fi putut avea posibilitatea să prezinte în fața specialiștilor din întreaga țară valorile bibliofile ale județului, în care se recunoaște unitatea și continuitatea romanilor de aici cu frații lor de pretutindeni de-a lungul timpului, conviețuirea cu naționalitățile colocolitoare, prin fapte de viață și cultură. În cuvintele rostite la deschiderea sesiunii de către Eva Șomoghi, președintele Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă, Iuliu Vasadi, secretar al Comitetului Județean Mureș al P.C.R., prof. Tamara Dobrin, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a fost definită și subliniată importanța pe care, în cele două decenii de conducerea de partid și de stat a acordat-o și o acordă cercetării istoriografice, investigației de patrimoniu, mai ales în urma instituționalizării dobîndite prin Legea 63/1974, validînd eforturile denuse pe frontul activității de patrimoniu pentru încheierea primei etape de evidență și descriere a valorilor bibliofile existente în România și asumarea obiectivelor etapei a doua.

Școlul consfătuirii a constatat tocmai din trecerea în revistă a celor mai caracteristice descoperiri de patrimoniu din ultimul an, stimularea celor viitoare, crearea unui cadru de informare reciprocă și de schimb metodologic de experiență, atît între patrimoniștii de carte, absolut necesar, cît și între aceștia și istoriografii, pentru o mai operativă cunoaștere și absorbire în sinteze a datelor numeroase și semnificative pentru istoria culturii românești, pe care cartea și manuscrisele le mai conservă de sute de ani.

În consfătuire au fost înscrise 163 de comunicări, pregătite de către 170 de autori, grupate în 7 secțiuni: carte românească veche, manuscrite, bibliofile, carte „daco-romanică” și carte rară străină, documente (inclusiv corespondență și memorialistică), arta cărții și manuscriselor, lucrări de conservare și restaurare. Ca și la edițiile precedente, expoziții de mare respirație și valoare istoriografică au susținut caracterul aplicativ al consfătuirii. Deoarece experiența arată că publicarea lucrărilor durează prea mult, ne propunem de această dată să facem o cronică mai amănunțită a principalelor contribuții, asigurînd, cu ajutorul publicației de specialitate, cunoașterea lor mai operativă, fie și rezumativ, de către cei interesați.

1. CARTE ROMĂNEASCĂ VECHIE. În această secțiune au fost înscrise 37 de lucrări și s-au prezentat 33. Ele se pot grupa în patru teme mari, aflate într-o complementaritate sugestivă cu expoziția de carte românească veche. Într-o primă grupă pot fi cuprinse cîteva

comunicării de premise teoretice, comparată și sinteze cultural-istorice asupra științei și fenomenului cărții românești vechi: prof. dr. I. C. Chițimia, *Bibliofilia — sensuri și funcțiuni istorice în românesc și universal*; Valeriu Nițu, *Cartea și manuscrisele vechi în interpretarea interdisciplinară a lui Timotei Cipariu*; dr. Ludovic Demény, *Colaborarea lui Gheorghe Șincai cu istoricii și literații maghiari în alcătuirea Cronicii românilor*; dr. Serafim Dulcu, *Corifeii Școlii ardelenice și menirea spirituală a cărții*; Florian Dudaș, *Dania de carte românească în Transilvania în evul mediu*; I. P. Munteanu, *Nota specifică de originalitate a dreptului românesc în praxile medievale*; Ana Grama, *Propaganda pentru cărți și periodice în satele românești din Transilvania în secolele trecute*.

Cea mai mare parte a comunicărilor au completat peisajul circulației bibliografiei românești în toate provinciile țării, sporindu-i densitatea și, implicit, efectul de unitate culturală, prin care a purtat în sine trei sute de ani și a născut în conștiința idealului unității politice. Astfel de contribuții au adus Dimitrie Popțamaș, din zona Tirgu-Mureșului, Cornel Mocanu, din județul Iași, Eva Isac (Gorj), Dumitra Simion (Dimbovița), Eugen Pavel și Lazăr Ureche (pe urmele Chiriacodromionului de la 1699), Alexandru Gaită (cartea de Rîmnic la curtea Carpaților), Lizica Popoiu și Speranța Diaconescu au descris cartea românească veche din colecția Muzeului Militar Central, Carmen Dumitru pe cele blăjene din colecția Bibliotecii Județene Mureș, V. Munteanu pe cele de la Arhivele Statului, Filiala Bacău. Despre legăturile și legătura de carte au comunicat date interesante dr. Al. Ligor (B.C.S.) și Maria Basarab, la Iași, Hunedoara. Resurecția abreclerilor valorii documentare a însemnărilor de pe cărțile vechi s-a reflectat în lucrările prezentate de Mircea Filio (Bacău), Doina Dreghiclu (Alba Iulia), Doina Elena Faget (B.C.U. București), Marieta Chiner (Institutul de Istorie „N. Iorga” București), Cleopatra Ionescu (Dimbovița), Alexandrina Bostan (Neamț), Elena Miha (Mureș).

Desigur, cele mai astentate au fost în această secțiune contribuțiile de titlu „addenda și corrigenda” la bibliografia cărții românești vechi, care îi probează în continuare marea ei virtualitate. Au adus asemenea completări Doru Bădără (Ioan Damaschin, *Logică*, traducere de Grigore Râmnicleanu, București, 1826, ediția a doua); Dorin Teodorescu (*Triod*, Rîmnic, 1777, *Minet*, în *Ionarie*, Neamț, 1830); Elena Bărnăuțiu (Euhologhion, Blaj, 1757, *Ceaslov*, București, 1785, *Liturghier*, Sibiu, 1788); Dan Răpă, *Completarea acestuia din urmă implică noțiunea de bibliografie națională retrospectivă*, prin lucrările scrise sau înscrise de Iul Gabriel, din Caransebeș, alături profesor la universitățile din Viena și Casovia: *Propositioes ex universa Logica*, Viena, 1651; *Poesis*, *Lurica* (antologie), 1655; *Philosophia*, Viena, 1655; *Philosophia novella*, 1651; *Idem*, Zagreb, 1662; *Theses et antitheses*, Casovia, 1667; *Historica relatio colloquii Cassoviensis*, Claudiopol, 1697. Același cercetător mai semnalează un fragment românesc (Jurământul lui Ștefan cel Mare) în Stanislav Sarnicki, *Statula u metryka*, Krakowia, 1594, rețut la 1597. Istoria presel a început, desl. timid, să intre în obiectivul constatării. Ni se pare normal, în măsura în care acesta are raritatea care să-i confere valoarea de patrimoniu. Doccamdată numai Melania Caragiolu, de la Timisoara, a descris primul periodic românesc, de la 1855, dedicat exclusiv mamei și copilului.

2. MANUSCRISE. Secțiunea s-a manifestat, cum sublinia în concluzii dr. Gabriel Ștrempel, într-un pronunțat progres tematic și interpretativ față de anul trecut. Fieșec deoarece etapa cu-

rentă a cercetării de patrimoniul cuprinde și manuscrisele. S-au înscris 30 de lucrări, au fost susținute 26, marea majoritate descriind manuscrise din secolul al XVIII-lea, găsite în București (de către Andrei Nestorescu), Arad (Elena Rodica Colta), Suceava (Olimpia Mitric), Galați „*Floarea darurilor*” și un miscelaneu, de către Veluța Făgurel), Neamț (Emil Nadler); dar și din secolele precedente, deși mai puține, găsite la Tirgu Mureș (de către Pavel Pușcas), în Covasna (Iolanda Miklos), sau la Biblioteca Academiei, de unde Nedret Mamut a semnalat valoroase manuscrise orientale. Cîteva lucrări au urmărit itinerarul unor subiecte, sau idei, în cultura și scrierea românilor, corelarea cu domeniul limitrofe; dr. Dan Horia Mazilu, *Cartea manuscrisă și performanțele învățămîntului mediu românesc*; dr. Mircea Popa, *Legende despre Solomon în literatura română veche*; Stela Toma, *Vechi traduceri românești din literatura universală*; dr. Mihai Morariu, *Două versiuni inedite ale Irozilor lui Pîcu Pîtruț*; dr. Mihai Gherman, *Scrierea cu litere latine în literatura română (sec. al XVII-lea)*. Alte lucrări au tratat interferența dintre manuscrise și tipărituri, într-un anumit moment sau spațiu cultural-istoric: Iacob Măza, *Tipărituri românești într-un manuscris latin din 1774 (Alba Iulia)*; Titus Furdul, *Un poem manuscris inedit atașat unei tipărituri țesute*; Ioana Cristache Panalt, *Tipăriturile de la sud de munți — izvor de manuscrise în Transilvania*. S-au devaluit manuscrise care interesează deopotrivă istoria culturii și istoria literaturii române; Andrei Nestorescu, *Manuscrise cu versuri românești de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului următor*; Nicolae Georgescu, *Un izvor eminescian — Prologul de la Coșula, traducere din secolul al XVII-lea*; Florin Rotaru, *Considerații despre anonimul hrîncovenesc*; Octavian O. Ghiu, *Copia lui Rich Pîtruț după Divanul lui Dimitrie Cantemir*; Constanțina Brezu Stoian, *Pană la Istoria și manuscrisele sale*. Asemenea lucrări, ca și altele, semnate de Iléana Enă, Elena Dima, Făgion Meves, Ana Andreescu, arată că deși în multe locuri se lucrează la descrierea unor manuscrise susceptibile a face parte din patrimoniul, care în de generă, modernă, chiar de cea contemporană, încheiam înțelegerea asupra acestei secțiuni, cu citarea a două lucrări, prima de o ridicată valoare istoriografică, a doua o curiozitate specială: Rodica Paleolog, *Manuscrisul unui Supplex inedit, redactat de Moise Nicoră (Arad)*; respectiv Ioana Constantinescu, *O lume într-o carte de bucate — manuscris românesc din prima jumătate a secolului al XVIII-lea*, Rodica Paleolog, *Călărași*, probează o dată mai mult continuitatea ideologică a Supplexului din 1791, iar Ioana Constantinescu arată că prima carte românească de bucate, corespunzătoare unui act de educație socială, nu aparține lui Mihail Kogălniceanu, cum se știe până acum, ci este mult mai veche.

3. CARTEA „DACO-ROMANICA” ȘI CARTEA RARĂ STRĂINĂ. În această secțiune au fost prezentate 28 de comunicări. Enumerăm, mai întâi, cărțile cu stiri despre români aduse în sesiune: I. Bisselius, *Medula historica*, Hamburg, 1676 (cu date despre faima europeană a lui Mihai Viteazul, dezlăuite de Constantin Șerban, București) o istorie a Imperiului otoman, Augsburg, 1697 (Iolanda Jaworski, Timișoara); *Dictionnaire géographique portatif, traduit de l'anglais par Vosgien*, Paris, 1772, precum și *Histoire de l'Empire Ottoman depuis son origine jusqu'à la paix de Belgrad en 1740*, 4 tomuri, Paris, 1771 (cu numeroase date despre Transilvania, comunicate de Doina Radu, Galați); Th. Salmon, *Lo stato presente di tutti i paesi e popoli del mondo*, Venezia, 1731—1766, și *Storia delle ultima guerra tra la*

Russia e la Porta Ottomana, Venezia, 1776 (dezlăuite de o foarte bună cunoșcătoare a cărții vechi italiene, Valentină Onel, Galați); Nicolas de Nicolai, *Les navigations, peregrination et voyages facts en Turquie*, 1577 (cu însemnări ce ar putea interesa seria de „Călători străini despre Țările Române”, comunicate de dr. Zoe Apostolache Stoicescu). Alte serii de informații „daco-romanică” au adus: dr. Grigore Ploesteanu, culese din *Allgemeine Literatur Zeitung*, Jena, secolul al XVIII-lea, despre vechimea românilor în Transilvania, despre corifeii Școlii ardelenice, despre gramaticile lui Șincai și Molnar; Liviu Moldovan, cu dezlăuiri din *August de Gerando*, care descrie, printre altele, dansul călușarilor din Transilvania și are părerea că talentul dansului face parte la români din virtuțile casnice. Tot el mai spune că: „nici [Transilvania] se găsește frumoasă fizionomie românească”. Pentru istoricul ideii daco-romanică deosebit de utilă apare reconstituirea făcută de Paul Păltănea referitoare la preocuparea lui V. A. Urechia pentru o bibliografie (de peste 600 de titluri) de literatură universală, pe țări, privitoare la români. O parte a lucrărilor din acest catalog au fost procurate de nestorul gălățean și donate apoi bibliotecii publice a orașului.

Numeroase și însemnate sînt descoperirile de carte rară și veche străină. Din cele 5927 de titluri editate de Casa Elzevir, potrivit unui catalog englez, o sumedenie au ajuns în bibliotecile din România. Anna Deș semnalează 357 de elzevire, în 282 de volume, dintre care 55 sînt opere ale unor clasici greci și latini, păstrate la Biblioteca Județeană Mureș, Silvia Dumitru, de la B.C.U. Cluj-Napoca, a început o cercetare amplă a prezentei elzevirelor în bibliotecile din Transilvania, găsind, printre altele numeroase, și citeva care au aparținut lui Timotei Cipariu. Tot din zona marilor familii de tipografi, Mariana Rohoska a identificat 41 de ediții Plantin la Biblioteca Județeană Arad, Irma Zsigmond și Hedvig Ambrus au depistat ediții Plantin și Aldus la Tirgu-Mureș. Unele dintre ele conțin informații despre Dacia și Decebalus Scoriol, deși interesează și corpusul „daco-romanică”. Alte cărți rare comunicate: Nestor Nyonisios, *Vocabulario*, Venezia, 1488 (Marla Dulgheru, Ploiești); Hesydinus, *Dictionarium*, Vloiești, 1514 (Gheorghe Suciu, Biblioteca Județeană Bistrița-Năsăud, unde se află circa 700 de cărți rare străine, tipărite în secolele trecute la Wittenberg, Basel, Jena, Leipzig, Hanovera, Florența); exemplarul cu numărul 162 (dintr-un tiraj de numai 300) din *I. Manuscrilli di Leonardo da Vinci*, Paris, 1893, unul din cele 110 exemplare, în care s-a imprimat *Il Decameron di M. G. Boccaccio*, Firenze, 1820 (comunicate de Marcel Ciorean, Croiova). Din fondul Bibliotecii Județene Bihor, Nicolae Mariș a descris două dicționare de călătorie, care anticipează axiologia enciclopediștilor francezi: *Il nuovo dizionario de viaggianti italiano-tedesco, tedesco-italiano* Nurnberg, 1718, respectiv *Nouveau dictionnaire des passages francois-allemand et allemand-francois*, de Frisch Johann Leonhard, Leipzig, 1737. Dionisie Gyorfi a ales din bogata bibliotecă documentară de la Alud cîteva ediții princeps: Ch. Linné, *Critica botanica*, 1737, *Fauna Suerica*, 1746, *Genera Plantarum*, 1737, toate aparute la Lurduni Batavorum; Sala Angelus, *Tartarologia*, Rostock, 1632; Descartes, *Pastones animae*, Amstelodami, 1650; A. Libavius, *Alchemia*, Frankfurt, 1596; Georgerus Agricola, *De re metallica*, Basel, 1556; Vasarhelyi T. Istvan, *Institutiones philosophiae naturalis*, Sibiu, 1736, etc. Dan I. Zărescu a găsit la Arad zece ediții Voltaire, tipărite între anii 1735 și 1792, cu care completează catalogul operelor acestuia aflate în Românie.

Continuînd lucrările anterioare, Sanda Marta și Doina Nagler de la Sibiu au

adus delimitări pertinente la atât de puțin cercetate probleme care privesc legătura de carte sau comerțul cu cartea în secolele trecute. Insolită în această secțiune, dar interesantă în fond, lucrarea Ligiei Cighireanu despre însemnări de călătorie ale lui James Cook într-o redacție din secolul al XVIII-lea.

4. BIBLIOFILIE. Cele 30 de comunicări susținute în această secțiune au un aspect bibliologic atât de larg, încât o grupare a lor în bibliofilie este dificilă. Prof. dr. Ion Iliescu avea dreptate când solicita criteriul pentru trimiterea lucrărilor în această secțiune. S-au ținut aici mai multe lucrări de istoria bibliotecilor și a constituirii unor fonduri de carte, de mare valoare culturală și documentară, precum despre: Biblioteca Județeană Mureș (de către Iulius Moldovan și Liviu Torodan); Biblioteca Municipală Sighisoara (Gheorghe Ursu); biblioteca lui Ioan Giurgiu Pataki, de la Blaj, după un inventar manuscris de la 1747 (dr. Magdalena Tambaș); biblioteca de la Blaj, după un inventar de la 1851 (Sidonia Pulu Fărcaș); o bibliotecă personală de științe naturale, de 835 de volume, la Tirau-Mureș în secolul al XVIII-lea (dr. Mihaly Spielmann); biblioteca lui Gheorghe Asachi (Nedelu Oprea, Galați); colecția Constantin Kărădia de la B.C.S., formată din 1408 cărți, 269 manuscrise, 87 hărți și 210 stampe (Adriana Ștefănescu); cărți din biblioteca Onisifor Ghibu, aflate la Sibiu și București (Mircea Avram și Stefan Godorogea); biblioteca Ateneului din Giurgiu, fondată la 1901 (Cornelia Drobotă); noi date despre biblioteca lui Nicolae Iorga (Mariana Mihăilescu); biblioteca lui Liviu Rebreanu de la Nășăud, donată Fany Rebreanu, de 1803 volume, dintre care 465 au autografe de autor către scriitor (Lucia Radu); biblioteca de la 1837 și manuscrisele dispărute ale lui B. P. Hașdeu (dr. Stancu Ilin); colecția Rosetti Tescanu de la Bacău, cu cărți ce au fost ale lui Costache Negri (Cornelia Șirm). Așadar, aproape o secțiune de istoria bibliotecilor, care se impune de la sine pentru viitor. Operind în bibliofilie, alte lucrări au analizat cărți cu ex libris-uri și dedicații autografe. Asemenea comunicări au făcut: Gabriela Nițulescu, *Tirgoviște* (autografe către I. Al. Brătescu-Voinesti), Hortensia Balca, *Timisoara* (cărți semnate de I. Miulescu și G. Călinescu), Mihaela Dragodan, tot de la Timisoara (cazul unei cărți tipărite la Nürnberg în 1694, care din Franța a ajuns tocmai în Noua Caledonie pe la 1740, apoi la Reșița în anul 1909), Gabriela Braun și Tudor Nedelcea (despre cărțile bibliofile cumărate în străinătate de către N. I. Romanescu, aduse în țară și donate Craiovei), Eva Mărza (semnalează ex libris-uri heraldice cehe și slovace din colecția de la Bathyanem, Alba-Iulia, o parte a celor 2600 existente acolo, cel mai vechi fiind de la 1540, al episcopului Faber, din Viena). Dr. Mihail Mitu reunește în actualitate opera iluministului transilvănean Ignatz von Born (1742-1791), antimonarhică și anticlericală, cu pasaje elocvente la adresa românilor. Ion Gălățeanu a făcut o scurtă „addenda” bibliofilă în profilul secțiunii, descriind ediții recente de carte lăbuit din România. Intre puținele încercări de perspectivă generalizatoare asupra domeniului, se poate cita comunicarea făcută de Constantin Mălinaș, în care se argumentează descendența vechiului ex libris popular românesc din formularul actelor private, din formulele diplomatice redactate în același spațiu de circulație ca și cartea; respectiv, lucrarea prof. dr. Ion Iliescu despre funcțiile didactice, științifice, estetice și creatoare a expozițiilor de valori bibliofile. A reținut atenția și lucrarea lui Ionel Căndea despre cartea de patrimoniu regăsită în județul Brăila, cu adinco implicații în istoria culturală a românilor din această parte a țării.

Principala concluzie a secțiunii, formulată de Angela Popescu-Brădiceni, constată contribuția analitice și de sinteză pentru o mai atentă subordonare a bibliofiliei intereselor istoriografice românești. Citeva propuneri importante, făcute în secțiune, le vom menționa în final deoarece au fost validate în ședința de închidere a conștiinței.

5. DOCUMENTE CORESPONDENȚĂ, MEMORIALISTICĂ. Secțiune introdusă acum pentru prima dată la această conștiință, s-au citit 13 lucrări, toate publicabile în forma în care au fost susținute, potrivit concluziei prof. dr. Liviu Onu, președintele secțiunii. De bun augur e faptul că aici s-a asigurat, prin respectarea disciplinei de sesiune, și timpul necesar pentru discuții, care au fost animate și de cel mai bun nivel, la obiect.

Cercetătorii au scos la lumină multă corespondență, precum și cea între Ovid Densușianu și Iuliu Popovici (dezvăluită de prof. dr. Liviu Onu), între Dositei și negustorii din Sibiu (Mihai Caratasu), alte scrisori primite de G. Bogdan-Duică (Cornelia Valda), Spiru Haret (Viorica Prodan), Emil Rebreanu (dr. Cezar Apreotesel). S-au arătat documente despre tentativa de înființare la 1817 a ziarului *Novele sau gazele românești* (Nicolae Cărlan), proiectul unei societăți pentru cultivarea limbii române la începutul secolului trecut (Elena Cornea), atestarea documentară în secolul al XVIII-lea a „adopțiunii” ca obicei al pămintului (Dalila Lucia Aramă), documente arhivistice despre situația cărții de patrimoniu în secolul trecut (Ion Ranco) Ștefan Mindruț și Emil Păunescu au rețcut trasee datorate lui Lucian Blaga în diplomația culturală interbelică; Mihail Niculescu a descoperit jurnalul din anul 1920-1930 al lui Alfred Alexandrescu, iar Emil Păunescu a revenit și cu un jurnal din anii eroici 1916-1919.

Eva Carlbagan și Andrei Nestorescu au comunicat două jurnale de la jumătatea secolului trecut în care se redau personalități de epocă. Experiența probează că secțiunea se poate justifica în ramă cuprinzătoare a sesiunii de patrimoniu în măsura în care are ca obiect bunuri bibliofile, susceptibile a face parte din patrimoniu, sau documente despre starea și măsura lor în timp.

6. ARTA A GĂRTII ȘI LA MANUSCRISOR. O secțiune cu rol în promovarea studiului interdisciplinar al cărții, dar care, din păcate, se află în reflux față de ediția de la Tirgoviște (1983), când, a fost salutar introdusă. Concluziile, semnate de Romulus Vulpescu și Ruxandra Juvara, au recunoscut valoarea științifică a celor 9 lucrări prezentate, cu o mențiune pentru metoda audio-vizuală (diaporame) folosită de Stefan Andronache de la Tecuci, ilustrând motivul cărții în pictură. Demonstrația de virtuozitate tehnică, făcută de Stefan Andronache este vrednică de a deveni curentă în toate instituțiile care au sarcina să apropie de public valorile de patrimoniu pe care le dețin. Întâși s-a văzut că opera lui Picu Pătruț de la Săliște continuă să solicite atenția cercetătorilor (acum Dragoș Morărescu), la fel ca și arta miniaturilor lui Valciu Zugravul, care definește specific genul în Muntenia la jumătatea secolului al XVII-lea (Tereza Sinigalia). Ruxandra Juvara a descifrat structuri stilistice în decorația cărții bibliofile în jurul lui 1900, iar scriitorul Romulus Vulpescu a adus date și faote din preocupările de heraldică ale lui Matei Caragiale. S-au mai descris serii de stampe, desene și reclame de mari colecții naționale (de către Rodica Stamatopol, Mariana Vida, Silvan Ionescu). Toate lucrări valoroase, fără îndoială, dar se observă absența așteptatelor studii despre arta ornamentației la cartea veche, atât de necesare pentru aprofundarea analizei de patrimoniu, ca

și cele despre arta tiparului chirilic, despre corpul și caracterul de literă, despre migrarea ornamentelor tipografice etc.

7. CONSERVARE. CORESPONDENȚĂ Cele 7 comunicări susținute, fără a fi spectaculoase, și-au dovedit importanța, așa cum arată în concluzii Aurel Moldoveanu, prin evidențierea caracterului urgent al sarcinilor care stau în fața lucrătorilor din acest domeniu. Prin aspectele lor particulare, întemeiate pe operații de resiaurare și conservare, executate în ultimul an, comunicările se conjugă și pledează pentru abordarea globală a factorilor care asigură starea de conservare a patrimoniului cultural național, pentru luarea de măsuri eficiente față de factorii biologici și condițiile de microclimat ce destabilizează habitatul cărții de patrimoniu în depozite (acolo unde este cazul). Inclusiv manipularea, transportul și utilizarea cărții de patrimoniu, chiar de către specialiști, se cere făcută astfel încât să nu accelereze prin aceasta procesul de uzură. Aurel Moldoveanu a elogiat în acest sens măsurile luate de către specialiștii de la Tirgu-Mureș care au asigurat condiții adecvate exponatelor prezentate în cadrul expozițiilor organizate cu ocazia sesiunii.

8. EXPOZIȚIILE. Latura demonstrativă a manifestării a fost susținută prin trei mari expoziții de carte actuală și de carte veche. La Palatul culturii am văzut expoziția dedicată aniversării a 40 de ani de la victoria asupra fascismului, precum și sărbătoririi zilei Independenței României. La Biblioteca Județeană, în clădirea fondului Telek, a fost organizată expoziția „Românii în istoriografia universală (secolele XV-XIX)”, iar la Complexul Muzeal Județean, expoziția „Unitate și continuitate prin prezența și circulația cărții vechi românești din județul Mureș”. Ne oprim mai amănunțit la aceasta din urmă. În 6 săli au fost expuse câteva sute de cărți românești vechi, cu valoare sinecdocă, reprezentând acele mii de cărți vechi care în secolele trecute au asigurat și aici unitatea de limbă și de dezvoltare a conștiinței etnice și politice a înaintașilor noștri. Am văzut și am notat numai câteva dintre cele mai reprezentative. Astfel, se afla în expoziție *Carte românească de îndvătătură* a lui Varlaam, Iași, 1643, exemplare găsite la Sinpetru de Cimplic și Voincenii, manuscrisul lui Varlaam, relegat în satul Dumbrava la 1779. Din satul Danaș, s-a adus *Evanghelia învățătoare*, Dealu, 1644, iar de la Polenția provine un exemplar din *Noul Testament*, Bălgărad, 1648. *Psaltirea* de la Bălgărad, 1651, s-a găsit în satul Ruși-Munții, iar *Chiriaco-dromonul* de la 1699 la Sardu Nirajului. Trei exemplare ale *Bibliei* lui Șerban Cantacuzino, 1688, provin de la Căpuș, Baia și de la Tirgu Mureșului. *Evangelhellarul* de la Snagov, 1697, s-a aflat la Abuș și Bezidu Nou. Dintre manuscrise, nu atât de multe în comparație cu cartea, și cu alte zone, am observat unul intitulat *Cartea județului*, 1794, de la Mica, conținând și o „Mioriță” inedită. Cărțile lui Antim Ivireanu sînt prezente în multe exemplare, provenind din tipărițele de la Buzău. Rîmnic sau Tirgoviște. *Antologhionul* de la 1705 s-a găsit la Filipșu Mic și Valea. *Liturgherul*, de la 1713, la Soard și Jabenita. *Octoihul* de la 1712, la Singeorgiu de Pădure și Dățășeni. *Moltivnicul* de la 1713, la Moiaș și Logii.

Către sfîrșitul secolului al XVIII-lea pătrund puternic și aici cărțile Scolii ardelenice, laicizînd procesul lecturii și întemeind patriotismul pe o axiologie nouă, de idel filologice și istorice. Erau în expoziție cărți care au contribuit la acest proces: gramaticile lui Șincal, Micu, Radu Tempea, I. P. Molnar, I. Alexi, *Bucovina* de Blaj de la 1759, un exemplar din *Suplexul* de la 1791 (edi-

ția Eger), altul din Istoria pentru începutul românilor, de Petru Maior, Buda, 1812 etc. Numeroase exemplare și numere din vechea presă românească — *Curier de ambe sexe*, *Biblioteca românească* a lui Z. Caracalechi, *Magazin istoric pentru Dacia*, *Telegraf român*, *Convorbiri literare*, *Familia*, *Foate pentru minte, inimă și literatură*, *Gazeta Transilvaniei*, *Luceafărul* etc. — ilustrează cu sumarul circulația unei continuități de idei și aspirații ale românilor mureșeni cu frații lor și cu neamul lor din provinciile înconjurătoare.

Bogată a fost și expoziția „Românii în istoriografia universală”, în care au fost expuse stampe, lucrări cartografice, cărți cu imagini, capitole sau numai informații despre istoria, geografia și etnografia neamului românesc. Dintre lucrările cartografice notăm: Ptolemeu, în *Geographia*, Veneția, 1562; Georgius Honorius, Amsterdam, 1657; I. Ianssonius Amsterdam, 1657—1682; E. S. Piccolomini, Basel, 1571; D. Cellarius, Anvers, secolul al XVI-lea; A. Ortelius, 1595; S. Münster, 1661; G. Mercator, 1607; Fr. Wit, secolul al XVII-lea. Dintre cărțile expuse menționăm: Plineus Secundus, *Historia naturalis*, Veneția, 1491; Pomponius Mela, *Cosmographia*, Nuremberg, 1512; ediții vechi din *Jordanes* (1697), *Herodot* (1715), *Seneca*, *Appianus*, *Dio Casius*, *Platon*, *W. Lazius*, *D'Anville*, *Bonus*, *Racevich*, *G. Pray*, *J. W. Bauer*, *Auguste de Gerando* etc.

9. CONTRIBUȚIA GAZDELOR. A fost meritore în altă în ceea ce privește latura organizatorică, cât și aportul științific, mai ales prin numărul mare și calitatea comunicărilor făcute de specialiști mureșeni de la Biblioteca Județeană Mureș, Biblioteca Municipală Sighișoara, Complexul Muzeal Județean, Institutul de Teatru, Centrul de Științe Sociale, Arhivele Statului, Oficiul Județean de Patrimoniu, Centrul de Indrumare a Măscării Artistice de Amatori și a Creației Populare.

10. CONCLUZII. PROPUNERI. APELURI. ANGAJAMENTE. Potrivit tradiției, sesiunea s-a încheiat cu concluziile conducătorilor de secțiuni. De această dată, au fost preluate direct din secțiuni cele mai interesante propuneri, ca și unele apeluri care au fost adoptate ca recomandări ale întregii sesiuni. Iată, în formă sintetizată, câteva dintre ele: — Din punct de vedere patrimonial, sesiunea a oferit ocazia aducerii la lumină a unui volum impresionant de fapte și date bibliografice care servesc istoriografiei naționale.

— Cea mai importantă măsură de care depinde ca aceste date să poată fi utilizate — pentru a nu se pierde, din nou, în uitare — constă în reluarea tipării anuarului sesiunii și prevederea lui cu indicii necesari.

— Amploarea cercetărilor de patrimoniu din țară presupune, cum arăta și propunea, totodată, prof. dr. doc. Gheorghe Mihăilă, un instrument adecvat de informare bibliografică și cataloage de colecție, pe deținători și cumulative. Amintim că, în 1981, la Arad, prof. dr. doc. I. C. Chițimia propunea o bibliografie anuală adnotată a cercetărilor de patrimoniu. Deocamdată nu s-a găsit cine să o facă. Muzeul Tiparului de la Tirgoviste nu a răspuns la apelul direct, făcut atunci în paginile acestei publicații. De altfel, cea mai frecventă chestiune în spațiul sesiunii a fost aceea a găsirii unor soluții pentru circulația informației de patrimoniu, fără de care nu se va putea dobîndi convergența metodologică și unitatea de forță și de acțiune pe care le presupune un sistem centralizat de prelucrare și evidentă unitară.

— Iarăși s-a glosat pe marginea Societății Române de Bibliofilie care, după părerea unora, s-a stins prin inactivitate, iar după părerea altora, din lipsă de sprijin. Și de această dată, a-

devărul pare a se afla la mijloc, înveșmîntat în dezinteres și indiferență. Ar fi superfluu să mai enumerăm ce ar putea face această asociație pentru bibliofiliile și patrimoniul, pentru educația unor categorii largi de cititori și bibliotecari, pentru toți iubitorii de carte. Deocamdată am reținut propunerea prof. dr. Ion Iliescu, vicepreședinte al societății, de a se ține o constatare cu scopul de a-i reda acesteia potențialul de care are nevoie.

— **PROPUNERI:** Prof. dr. doc. I. C. Chițimia a reluat propunerea privind redactarea unui atlas cu hărți care să indice circulația principalelor cărți românești vechi. Dr. Mihail Mitu a propus traducerea în limba română, cu un studiu introductiv, a unei selecții din opera iluministului transilvănean Ignatz von Born care conține numeroase referințe la românii, printre care a trăit și a călătorit. Ion Gălăteanu propune ca fiecare ediție a sesiunii să fie marcată și printr-o ediție lipsită de interes bibliografic (începutul s-ar putea face cu *Pașii din istoria cărții românești*, de Dan Simonescu și Gheorghe Buluță, apărută în 1982).

— **APELURI.** Biblioteca Județeană „V. A. Urechia” Galați solicită să i se semnaleze de către cei care dețin asemenea exemplare cărți din biblioteca lui Gheorghe Asachi pentru reconstituirea acesteia sub forma unui catalog cumulativ. Biblioteca Județeană Bihor solicită să i se semnaleze cărți cu însemnele de proprietate ale bibliotecii liceului „S. Vulcan” din Iași. Belus, înființată în 1938, pentru reconstituirea sub formă de catalog cumulativ. Dr. Ilie Stanciu, de la Institutul de Istorie și Teorie Literară, G. Călinescu, solicită informații privind cărțile și manuscrisele lui Bogdan P. Hasdeu.

— **ANGAJAMENTE.** În încheiere, Eva Semogbi, președinta Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Mureș, promite că, în calitate de gazdă, se vor achita cu promptitudine de misiunea încredințată de către Consiliul Cultural și Educației Socialiste de a edita în acest volum, lucrările prezentate la această ediție. *Revista de Istorie și Teorie Literară* a propus organizarea unei mese rotunde în scrijina popularizării ulterioare a acestor cercetări de patrimoniu de altă tangență cu istoria literaturii.

Marcel CIORCAN
Constantin MĂLÎNAS
Dimitrie POPTAMĂȘ

În acest număr; reproduceri din catalogul expozițiilor prilejuate de aniversarea celor 10 ani de existență a cercului de bibliofiliile și ex libris din Vulcan (p. 12, 13, 17, 20, 26).

Cercul de bibliofiliile și ex libris „Valea Jiului” a dus faima orașului Vulcan în rândul iubitorilor de frumos din toată țara și chiar și peste hotare. Pentru activitatea de ex libris-tică anul acesta marchează un jubileu, aici, la Vulcan, aniversându-se 10 ani de la prima expoziție avînd ca obiect grafică mică de acest gen. Inițiativa îi aparține cunoscutului colecționar și creator de ex libris Dafinel Duinea. Cel 10 membri fondatori au fost mai cu seamă colecționari de carte bibliofilă și ex libris-uri, doar doi dintre ei intrînd și calitatea de autori de grafică mică — ex libris.

O intensă activitate de creație și corespondență de schimb, rodind anual în manifestări expoziționale locale, intrate în conștiința iubitorilor de frumos din Vulcan, dar și a unui public larg, ca și în participări la numeroase expoziții din țară (27) și chiar de peste hotare (2), s-a desfășurat de atunci an de an.

Ecoul acestei activități expoziționale a fost prelungit prin cele 22 de cataloage tipărite în acest rîstimp.

Sînt notabile și participările cu comunicări la sesiunile și simpozițiile organizate la Sibiu, Timișoara, Deva, Cluj-Napoca ș.a.

La capătul unui deceniu de activitate, numărul membrilor cercului aproape s-a dublat, iar al creatorilor din Vulcan și Lupeni a crescut la 3.

Jubileul din acest an a fost marcat de un triptic expozițional, găzduit de Biblioteca Liceului Industrial Vulcan — în sala de lectură:

— Expoziția națională de creație, intrînd 30 de autori participanți cu 160 de piese (juriul expoziției a decernat la această ediție jubiliară următoarele distincții: premiul juriului — Sabin Ștefăniță, București; premiul Liceului Industrial — Horea Ungur, Belus; Premiul Preparației Coroști — Magda Păun-Glunea, București; mențiuni — Natalia Sorai, Craiova; Voichita Bădeliță, Vulcan; Mikloș Ioan, Belus)

— Expoziția „ex libris — colecții”, intrînd 100 de lucrări românești și străine din colecțiile bibliotecilor cluburilor Vulcan și Lupeni și ale Voichitei Bădeliță, dr. Josef Bocșa, Dafinel Duinea, Eva Farcaș și Iosif Tellman. Alternativ cu expoziția de creație, cea de colecție va fi de acum reluată cu o periodicitate biennială, în ideea că orice colecție de artă nu trebuie să rămînă fructul unei pasiuni egoiste ci să se transforme „într-un focar de răspîndire a dragostei pentru ceea ce este frumos”.

— Expoziția de carte cu valoare bibliofilă din colecții publice și particulare. Au fost expuse lucrări de tiraj mic, cu ilustrație valoroasă, volume bilingve și polilingve și chiar unele lucrări tipărite în străinătate și fără circulație de librărie în țara noastră (deci prețioase prin raritatea lor la noi).

Organizarea acestor expoziții se datorează Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al Orașului Vulcan, căruia i-a stat alături Clubul Sindicatelor Vulcan.

Vorbînd despre acest jubileu, un cuvînt de stimă se cuvine activității creatorului și colecționarului de ex libris totodată neobosit animator și propagator al acestui gen de grafică mică — Dafinel Duinea.

Voichita BĂDELIȚĂ
bibliotecar principal
Liceul Industrial Vulcan
secretar de cerc

Inființarea bibliotecii publice din Roman în anul 1885 se înscrie ca un valoros act cultural, progresist, datorat, în primul rând, publicistului și omului de cultură George Radu Melidon, fiu devotat al orașului în care s-a născut.

„Considerind că Romanul posedă de mai mulți ani, mai multe școli primare și secundare publice și private, care au trebuit să producă măcar cititori cu dorință de a-și spori cunoștințele și a satisface curiozitatea prin lectură.

Am onoarea a oferi în dar Comunei mele natale Romanului două sute șasesprezece volume cărți toate legate și relativ la știință, litere și istorie națională după alăturatul inventar, ca un prinos cetățenesc din singura avere ce am”. Susmenționatul act de donație, din 2 aprilie anul 1885, a fost conștințit prin aprobarea dată de Consiliul Comunal (în ședința din 11 aprilie al aceluiași an), care hotărăște înființarea unei bibliotecii publice în Roman. Cu același prilej donatorul a făcut precizări asupra condițiilor de funcționare a viitorului așezământ cultural: „cărțile vor fi împrumutate „oricărui amator spre citire și cercetare”, lectura urmând a se face „numai în cuprinsul localului primăriei” (unde funcționa și biblioteca); la domiciliu cărțile se puteau împrumuta numai persoanelor „vrednice de credință” și cu depunerea unei garanții stabilite la nivelul valorii „întregului op”; în sfârșit, cărțile urmau să fie păstrate într-un dulap din lemn de mahon (donația aceluiași George Radu Melidon), sub denumirea de colecția „Melidonium”. Finalizarea donației, spre sfârșitul anului 1885, a constat în predarea unui număr de „două sute douăzeci și opt volume legate, relative la diferite scrieri istorice, științifice și literare, după specificarea indicată prin anume catalog”.

Un alt moment important în istoria bibliotecii a fost înființarea în anul 1907 a Societății „Miron Costin”, care timp de patruzeci de ani a fost pentru româșcani „templu de cultură și izvor de învățătură”, așa cum menționa poetul Gh. Năsturea cu prilejul aniversării a douăzeci și cinci de ani de existență a societății. În concepția fondatorilor, societatea trebuia să activeze prin conferințe, prin biblioteca publică, prin săzătorii literare și prin organizarea de excursii în localități din țară, care să contribuie la cultivarea patriotismului. Personalități de seamă ale culturii române au conferențiat sub aceste auspicii la Roman, fiind desemnați membri de onoare ai societății: A. D. Xenopol, Dr. C. Istrati, Calistrat Hogas, Theodor Șpranția, Nicola Iorga, Ovid Densusianu, Gala Galaction, Mihail Sadoveanu, Emanoil Bucuța, Theodor Burada, George Enescu. Din 30 aprilie 1927 Societatea are local propriu prin cumpărarea imobilului din strada Ștefan cel Mare nr. 213. Aici a fost sediul bibliotecii publice pînă în anul 1974.

În anul 1933 biblioteca avea un fond de carte de 6 325 de volume, un număr de 450 de cititori și 5 333 de cărți difuzate. Completarea fondului de publicații se făcea prin achiziții din bugetul societății și prin donații, astfel că în anul 1941 biblioteca avea un patrimoniu de 8 000 de volume.

Neașteptate pagube avea să înregistreze Societatea culturală „Miron Costin” în toamna anului 1940, primăria orașului fiind înconștințată și solicitată pentru sprijin material: „Așezământul nostru cultural a putut să învingă multe piedici, dar nici una nu a fost precum cea de la 10 noiembrie 1940, cînd puternicul cutremur a cășunat mari avarii localului”. Au urmat însă — și mai de-

vastatori — anii celui de al doilea război mondial... Dintr-un raport din anul 1944 către Prefectura Județului Roman aflăm că „Societatea culturală «Miron Costin» cu sediul în strada Ștefan cel Mare nr. 245, a fost ocupată. În acest an, în mod samavolnic, de către armata germană, care fără nici un act și-a însușit întreg mobilierul, lăsînd biblioteca într-o stare răvășire...” Din cauza războiului, fondul de carte al bibliotecii a fost distrus în cea mai mare parte, iar unele publicații au fost preluate apoi de către mari așezăminte ale cărții. La Roman se mai aflau în primul an de după război circa 1 500 de volume, care — în octombrie 1950 — au fost incluse în inventarele întocmite la reorganizarea bibliotecii.

Măsurile luate pe plan național prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1542 din anul 1951 privind îmbunătățirea activității bibliotecarilor au produs o cotitură însemnată și în lectura publică din Roman, cînd instituția capătă atribuții și denumire de bibliotecă rațională. Din anul 1958, aceasta funcționează ca bibliotecă municipală.

Prin grija organelor de partid și de stat, în anul 1974 Biblioteca Municipală Roman a fost mutată într-un sediu spațios, funcțional, ce a permis reorganizarea, în condiții optime, a serviciilor pentru public.

Accesul la colecții se realizează prin secția de împrumut pentru copii, cu ludotecă, secția de împrumut pentru adulți, sală de lectură, secția de artă. În structura organizatorică a bibliotecii intră și un spațiu expozițional și de informare, aici cititorii beneficiază de un sistem complex de cataloage, cuprinzînd catalog alfabetic, catalog sistematic cu auxiliarul său — indexul alfabetic, catalog pe titluri, catalogul colectiv al cărții tehnice existente în bibliotecile din municipiul Roman și catalogul colectiv al publicațiilor periodice românești și străine intrate în municipiu.

La ora bilanșului, prilejuit de aniversarea unui secol de lectură publică în Roman, biblioteca își poate evalua cu satisfacție drumul parcurs.

Comparate cu rezultatele înregistrate astăzi, datele statistice din anul 1955, de pildă, pot realiza modeste (10 502 volume în fondul de publicații, 2 772 de cititori înscriși și 42 502 volume difuzate), ele însă constituie dovezi grațioase ale saltului înțipit în anul de după Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiparțialistă de la 23 August 1944, ale angajării plene în efortul colectiv de modelare a conștiinței umane, de formare a spiritualității socialiste. Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, deschizător al unor noi direcții și perspective de dezvoltare în viața țării, a marcat începutul unei noi etape și în existența Bibliotecii Municipale Roman, cu importante mutații atât în plan organizatoric, cit și în ceea ce privește conținutul activității desfășurate. O retrospectivă, oricît de sumară, asupra activității din perioada ultimelor decenii, pune în evidență larga deschidere socială a bibliotecii, ilustrată, în primul rînd, de indicatorii de bază ai activității. Completarea fondului de publicații cu peste 100 000 de volume, din toate domeniile de cunoștințe, în vederea asigurării unui înalt grad de eficiență în planul satisfacerii cererilor de lectură, în direcția educării multilaterale a oamenilor muncii, a creșterii nivelului politico-ideologic, a formării și perfecționării forței de muncă, a determinat extinderea modalităților de popularizare și difuzare a cărții.

Astăzi, Biblioteca Municipală este posesoarea unei colecții de cca 150 000 volume, a unui sistem complex de informare, iar activitatea persoanelor muncitorilor se concretizează în atragerea anuală la lectură a peste 8 000 de cetățeni, în difuzarea a cca 225 000 de volume și în organizarea unui program complex de acțiuni politico-educative.

Alocarea de către stat a unor însemnate fonduri bănești pentru achiziții de cărți și periodice, antrenarea întregului colectiv de bibliotecari (9 — la nivelul anului 1985) în studierea și stabilirea necesităților de completare curentă și în perspectivă a fondurilor de publicații, sprijinul acordat de către înnimoși colaboratori permanenți pe care și i-a făcut mereu biblioteca dintre cititorii cei mai fideli, toate acestea au contribuit la atingerea unor cote superioare de satisfacere a intereselor de studiu și lectură ale populației din municipiul Roman, conform exigențelor stabilite de către organele de partid și de stat.

Pentru realizările obținute, Bibliotecii Municipale i-au fost conferite, de-a lungul anilor, diplome și medalii, cele mai recente distincții constituindu-le diploma și insigna pentru locul I în Festivalul național „Cîntarea României”, ediția a IV-a.

Elena DIDOIU
Maria VARTOLAȘ

N. R. In numărul viitor vom publica o cronică a manifestărilor aniversare de la Roman.

BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ DIN FILIAȘI A ÎMPLINIT CINCI DECENII DE EXISTENȚĂ

Laureată a ultimelor ediții ale Festivalului național „Cîntarea României”, biblioteca semicentenară și-a consolidat, de-a lungul anilor statutul de așezământ de cultură cu largi ramificații în viața Filiașului. În prezent ea oferă locuitorilor orașului condiții proplice lecturii publice. Un fond de peste 38 000 de volume, cataloage alfabetic și sistematic la zi, fișiere tematice (avînd în vedere, profilul industrial și istoricul localității), publicații periodice stau la dispoziția celor 16 726 de cititori, mulți dintre ei ingineri, tehnicieni, muncitori de înaltă calificare cu preocupări diverse atît în ceea ce privește profesia, cit și celelalte domenii ale cunoașterii. Din discuția cu directorul instituției, Marin Turburan, ce și-a legat destinul profesional de acest așezământ încă din 1962, am reținut preocupările colectivelui pentru a veni în întîmpinarea cerințelor publicului cititor atît sub aspectul completării fondurilor de carte, cit și sub cel al organizării acțiunilor de propagandă a acesteia.

Pe lângă biblioteca funcționează un cerc filatelic, înființat în 1976, care și-a propus ca obiectiv cultivarea dragostei față de arta plastică prin două modalități de reproducere: timbrul și albumul. Cei peste 100 de membri ai cercului se mîndresc cu cele 5 diplome obținute la expozițiile interjudețene de la Craiova, Tirgovîște și Constanța.

Radu LEVARDA

Unele probleme ale structurilor biblioteconomice românești contemporane

Relația dialectică dintre conținut și formă are în câmpul biblioteconomiei caracteristici generale și particularități care o impun atenției.

Leșite încet dintr-o perioadă de acțiune latentă, abia sesizabilă la nivel macrosocial, pentru a intra convingător și determinant într-o epocă de impact generalizat cu toate zonele de cunoaștere și de experiență umană, bibliotecile, ca realități socioculturale specifice, nu mai pot rămâne în afara cercetării cuprinzătoare și profunde a tuturor aspectelor existenței și manifestării lor.

Societatea așteaptă cu îndreptățire de la fiecare componentă a ansamblului delimitări și interrelații raționale, modalități eficiente de participare la obiectivele sistemului, din perspectiva apropiată și îndepărtată.

Logica evoluțiilor spontane a dus, în cele mai multe cazuri, în diversele categorii de sisteme, la adecvări perfecte, la o sintonie rafinată a unor caracteristici din regnuri diferite de noțiuni. În cazul structurilor sociale, rolul frenator sau prospectiv al deciziei poate conduce la disfuncții reale, păgubitoare ori productive, ale sintagmei conținut-formă. De aceea, cu cât aceste disfuncții vor fi puse în evidență mai bine, mai exact și mai sugestiv, de pe o poziție constructivă, cu atât zona respectivă a existenței sociale se va dezvolta mai util, conținutul va fi mai bine servit de formele adoptate, forme ce vor induce prin valențele lor concrete cîmpuri noi ale conținutului.

În domeniul biblioteconomiei și al informării documentare, unitatea dintre conținut și formă trebuie urmărită dintr-o perspectivă macrosocială. Oricât de necesară este descoperirea și utilizarea determinărilor imediate pentru a stabili obiectivele tactice ale acestor tipuri de structuri, caracteristicile mișcării ideilor în lumea contemporană, introducerea informației ca valoare fundamentală a existenței sociale impun o optică mai largă, o gândire mai elastică, un sistem mai suplu de evaluări.

Analiza structurilor informației nu mai poate fi decît contextuală. În relație deschisă cu celelalte structuri sociale.

În timp ce societatea caută formule interdisciplinare, interdepartamentale, de sinteză complexă, so-

luții care rup tiparele și constrîngeriile vechilor alienări, combinînd ceea ce este viguros, viabil, eficient în structurile anterioare ori construind cu inevitabilitate structuri noi, poli-funcționale, pe teritoriul biblioteconomiei și al informării documentare se mențin alcătuirile tradiționale, neintegrate, lipsesc nucleele și componentele care asigură funcțiile de graniță, evitarea paralelismelor și utilizarea pleneră a resurselor.

Este suficient să se analizeze prelucrarea documentelor și a informației pentru a se pune în evidență inadecvarea structurilor existente, irosirea energiilor și lipsa de unitate a finalizărilor. Cine împiedică realizarea unor centre interbibliotecare locale sau zonale care să utilizeze rațional calificarea specialiștilor, eliberînd forțe importante pentru activitățile analitice, de relație și de sinteză informațională?

De ce nu este posibilă, de pildă în lumea universitară, generalizarea profilării diferite a structurilor biblioteconomice, față de structurile de învățămînt?

Ceea ce este important în lanțul de elemente care determină profilul și funcționalitatea unei structuri nu vine din dependența strînsă față de o altă structură.

Hotărîtoare sînt, mai ales, cultivarea sinergiei informaționale, înmulțirea deschiderilor și capacității de adaptare la schimbări. Independența relativă a modelelor biblioteconomice și de informare documentară, disponibilitățile combinatorii pe care le pot capăta sînt un semn al maturității lor și al îndeplinirii obiectivelor sociale la care au ajuns.

Din aceeași înghiți trebuie privită și zona internă a structurilor. Compartimentele, raporturile dintre ele pot răspunde unor cerințe de optimizare generală dar păstrează întotdeauna note de specific determinate de condițiile mediului sociocultural în care își desfășoară activitatea.

Pe măsura modernizării proceselor, a punerii în relație a resurselor și a evoluției critice a beneficiarilor, în cadrul modelelor biblioteconomice se înregistrează o deplasare spre zonele de construcție și de cercetare ale structurilor.

Vechile proporții nu mai pot exprima corect obiectivele transferului de informații. Delimitările tradiționale, de fapt ale unei anumite epoci, sînt în mod firesc acuzate de rațiunea suverană a necesității.

O analiză largă a structurilor din teritoriul biblioteconomiei și al informării documentare promite concluzii de un deosebit interes atît pentru dezvoltarea viitoare a domeniului cît și pentru mai buna înțelegere a rosturilor contemporane ale informației.

dr. Ion STOICA

De la descrierea bibliografică tradițională la descrierea bibliografică internațională standardizată (II)

C. PUBLICAȚII MUZICALE

În catalogarea tradițională, publicațiile muzicale erau descrise atît de asemănător cu cărțile încît puteau fi confundate cu acestea. Lipsind o anumită individualizare a tipului de document, doar caracterizarea cantitativă și priceperea cititorului puteau distinge o publicație muzicală de o carte. De altfel, separarea, pe tipuri de documente reflectate, a cataloagelor publice din biblioteci avea ca scop, printre altele, și evitarea oricărui confuzii.

Descrierea tradițională nu încerca o cît mai deplină valorificare a datelor descriptive oferite de publicațiile muzicale, de obicei destul de puține. În schimb, schema oferită de ISBD (PM) este chiar mai bogată decît cea a cărților, deși respectă aceeași structură generală.

Redăm în continuare schema elementelor descriptive în ordinea și cu punctuația prescrisă în textul publicat de FIAB în anul 1979:

Titlul propriu-zis [îndicarea generală a materialului] — Titlul paralel: alte informații despre titlu / prima mențiune de responsabilitate asupra titlului; următoarele mențiuni de responsabilitate. — Menționarea ediției — Mențiunea paralelă de ediție / prima mențiune de responsabilitate asupra ediției; următoarele mențiuni de responsabilitate, mențiunea suplimentară de ediție / prima mențiune de responsabilitate asupra ediției suplimentare; următoarele mențiuni de responsabilitate. — Primul loc al publicării; următorul loc de publicare: Numele editurii [funcția de editor sau furnizor], data publicării (locul tipării; Numele tipografiei, data tipării). — Desemnarea specifică a materialului: menționarea ilustrațiilor; dimensiuni + menționarea materialului însoțitor. — (Titlul propriu-zis al seriei — Titlul paralel al seriei: alte informații despre titlul seriei / prima mențiune de responsabilitate asupra seriei; următoarele mențiuni de responsabilitate, ISSN al seriei; numerotarea în cadrul seriei. Titlul subseriei — Titlul paralel al subseriei: alte informații la subserie / prima mențiune de res-

ponsabilitate asupra subseriei; următoarele mențiuni de responsabilitate, ISSN al subseriei; numerotarea în cadrul subseriei). — Zona notelor. — Numărul standardizat internațional: preț.

Comparând această schemă cu recomandările din catalogarea tradițională, remarcăm mai întâi faptul că, dacă în vechile reguli nu se ofereau prea multe soluții pentru cazurile de detaliu ale redactării elementelor bibliografice, în ISBD (PM), ca și în celelalte ISBD specializate se dau îndrumări precise atât pentru cazurile importante și des întâlnite, cât și pentru cele de amănunt.

Astfel, în catalogarea tradițională nu se preciza cum se rezolvă cazurile publicațiilor muzicale fără titlu și în practică orientarea era dată de regulile de descriere ale cărților, unde se arăta că este recomandabil să se alcătuiască un titlu de către catalogator, menționat între paranteze drepte.

În textul ISBD (PM), la prima zonă, titlu/autor, spre deosebire de ISBD (M), se prevede că în cazul publicațiilor fără titlu, să se alcătuiască de către bibliotecar un titlu adecvat, în limba textului lucrării, menționat între paranteze drepte. Această regulă este prezentă și în textele ISBD (NBM) pentru materialele audio-vizuale și ISBD (CM) pentru materiale cartografice.

În același timp, în ISBD (PM) se recomandă ca dacă o lucrare nu are titlu, ci numele unei persoane fizice sau colectivități, aceasta să se redea în locul titlului. O recomandare asemănătoare există și în textul ISBD (NBM). Este de presupus deci, că prima regulă se aplică numai dacă pe documentul de descris nu este menționat nici titlul, nici autorul.

Desemnarea generală a materialului este un element facultativ nou introdus în descriere. Cuvintele ce exprimă noțiunea generală de publicație muzicală sînt necesare pentru a indica purtătorul de informație al titlului decît cartea, în cazul în care fișele rezultate din prelucrarea publicațiilor muzicale (note muzicale, ștîme, publicații cu note muzicale și text etc.) se introduc în cataloagele generale unde sînt reflectate împreună cărți, publicații muzicale, hărți, materiale audio-vizuale, bibliografii etc., pentru a semnala în chip vizibil tipul de purtător al informației exprimate prin titlul propriu-zis al unui document.

În cazul cataloagelor specializate pe tipuri de documente, în speță cataloagele de publicații muzicale, nu mai este nevoie de acest element.

În continuare, ordinea elementelor și punctuația recomandată sînt identice cu cele din schema descrierii pentru cărți, cu excepția citorva zone pe marginea cărora vom face

cîteva comentarii. Referitor la zona titlului și a mențiunii de autor, în ISBD (PM) se recomandă prezentarea titlului de pe publicație, cu menționarea în notă a titlului original, a variațiilor titlului etc. În catalogarea tradițională există o practică deosebit de utilă, aceea a introducerii titlului uniform în descriere, înaintea titlului propriu-zis. În situația aplicării ISBD (PM), acest lucru nu mai poate fi posibil. Însă dacă vedeta este un element de organizare adăugat la noțiua descriptivă, putem considera că și titlul uniform este un element în plus, în afara ISBD, utilizat în scopul grupării unitare a titlurilor pe genuri și instrumente; astfel va putea fi utilizat în continuare, eventual într-un aliniat separat de schema ISBD (PM).

În zona descrierii fizice (corespunzătoare vechii caracterizării cantitative) apare mai precis exprimat genul de publicație muzicală, spre deosebire de catalogarea tradițională unde se nota numărul de pagini cu mențiunea „note muz”. În ISBD (PM) se prevede la această zonă menționarea extinderii documentului și desemnarea specifică a materialului. Dacă publicația muzicală are aspect de carte, se notează numărul de pagini și restul elementelor descriptive la fel ca în ISBD (M). Dacă publicația de descris este partitură sau ștîmă, în ISBD (PM) se notează desemnarea specifică a materialului în termenii unitar folosiți și în limba titlurilor catalogului, urmată de specificarea numărului de pagini sau file în paranteze rotunde, apoi de tipul de ilustrații și de materialele însoțitoare. Exemple:

- 1 partitură (VIII, 278 p.); il. + 16 ștîme; 26 cm + 1 disc (60 min.; 33 r.p.m., mono); 175 cm dlm.)
- partitura vocală (32 p.); 24 cm + libret (7 p.; 20 cm).

Metoda prezentată mai sus este sumară, pentru cazul cînd documentul nu deține suficiente date sau cînd informațiile prea detaliate nu interesează pe beneficiari.

Se mai oferă, facultativ, posibilitatea de a descrie materialul însoțitor în mod independent, într-o altă înregistrare bibliografică, dacă oferă suficiente date de individualizare și separare de documentul principal, sau descrierea pe mai multe nivele, ca la lucrările în mai multe volume, ori prezentarea într-o notă de conținut a detaliilor respective.

Zona notelor oferă cu generozitate posibilitatea de a detalia o serie de aspecte referitoare la publicația muzicală: note despre forma muzicală, tipul de spectacol sau limba textului, note despre titlul propriu-zis și despre toate celelalte elemente bibliografice în ordinea succesiunii lor în forma ISBD; note de conținut; data compunerii; durata; notații etc.

Fără a mai comenta și alte elemente descriptive, putem trage concluzia că schema ISBD (PM) oferă o multitudine de posibilități pentru reflectarea completă, clară și detaliată a tuturor datelor oferite de publicații. Remarcăm în același timp suplețea acestei scheme care poate fi adaptată la orice necesități, mai sumare sau mai de amănunt.

D. Hărți și alte materiale cartografice

În catalogarea tradițională, ca și în ISBD (CM), sînt incluse în noțiunea de materie cartografice toate reprezentările totale sau parțiale, bi-și tridimensionale ale pămîntului și ale altor corpuri cerești, cum sînt hărțile, globurile, planurile, planigloburile, imaginile de la distanță etc. Atlasele sînt considerate teoretic ca făcînd parte din sfera cartografiilor, dar cartografice sînt tratate ca și cărțile.

Descrierea tradițională, ca și în cazul altor tipuri de documente, nu menționa toate datele bibliografice, fiind mai succintă. Locul elementelor specifice cartografiilor era variabil, aflîndu-se fie printre elementele de subiect, fie în note.

Schema generală cu ordinea elementelor și punctuația specifică recomandată în ISBD (CM) este următoarea:

Titlul propriu-zis [Desemnarea generală a materialului] — Titlul paralel: alte informații despre titlu / prima mențiune de responsabilitate asupra titlului; următoarele mențiuni de responsabilitate. — Menționarea ediției / mențiunea de responsabilitate asupra ediției; următoarele mențiuni de responsabilitate. — Zona datelor matematice începînd cu menționarea scării; menționarea proiecției (Menționarea coordonatelor; echinocțiul). — Primul loc al publicării și al furnizorului; următorul loc al publicării; Numele editurii sau al furnizorului [funcția furnizorului], data publicării (Locul tipării); Numele tipografiei, data tipării). — Desemnarea specifică a materialului și extinderea acestuia: alte detalii fizice; dimensiunile materialului + menționarea materialului însoțitor. — (Titlul propriu-zis al seriei — Titlul paralel al seriei: alte informații despre serie / prima mențiune de responsabilitate asupra seriei; următoarele mențiuni de responsabilitate, ISSN al seriei; numerotarea în cadrul seriei. Titlul subseriei — Titlul paralel al subseriei: alte informații despre titlul subseriei / prima mențiune de responsabilitate asupra subseriei; următoarele mențiuni de responsabilitate, ISSN

al subseriei, numărarea în cadrul subseriei). — Zona notelor. — Numărul standardizat — Titlul cheie: Prețul (modificări).

Schema prezintă o anumită suplete, în sensul că dacă pe document unele date bibliografice sînt incluse în denumirea titlului propriu-zis, într-o expresie gramaticală care nu poate fi separată, acestea se redau în prima zonă, în titlu sau în informațiile despre titlu. Exemplu: carte an 1:500 000.

Desemnarea generală a materialului este un element facultativ, util de menționat în cazul reflectării într-un singur catalog general a descrierilor pentru mai multe tipuri de documente, în limba agenției bibliografice respective.

De ex. [Material cartografic]

Zona datelor matematice este foarte importantă pentru detalierea informațiilor specifice, referitoare la această categorie de materiale și pentru concentrarea lor într-un loc bine determinat în schemă.

Menționarea scării se face în limba și în termenii utilizați pe document, repetându-se în această zonă, chiar dacă a mai fost prezentată o dată în zona titlului. Exemplu: Carte an 1:500 000: [France] / Institut Geographique national. — 1:500 000.

Identificarea scării în surse secundare este utilă pentru descrierea și mențiunea astfel obținută se notează între paranteze drepte. Dacă nu se poate identifica scara, se recomandă mențiunea: [Scară nedeterminată].

În descrierea tradițională se recomandă menționarea scării fie după titlu, fie în notă, iar multitudinea de situații surprinse în practica descrierii hărților nu era deloc reflectată în regulile diferitelor coduri naționale.

Menționarea proiecției în descrierea ISBD se face dacă există pe materialul respectiv sau dacă a putut fi identificată din surse secundare.

Coordonatele se notează facultativ în descriere, între paranteze rotunde, latitudinea separîndu-se de longitudinea printr-o bară oblică. Exemplu:

(E 15°30'20" — E 17°15'45" / N 1°30'12" — S 2°30'35").

Menționarea echinocliului, dacă apare indicat pe material, se face și în descriere printr-o prescurtare a acestui cuvînt: Eq.

Zona datelor de publicare și distribuire este la fel de bogată ca și celelalte zone în indicații și reguli de detaliu.

Specificăm doar că, spre deosebire de catalogarea tradițională, în care absența anului de publicare era marcată prin /s.a./, în ISBD devine obligatorie evidențierea anului aproximativ presupus sau măcar a decadelor în care se încadrează apariția documentului:

Exemple:

/1969 ?/

/195— ?/

Zona descrierii fizice în care sînt cuprinse desemnarea specifică a materialului și extinderea sa, alte detalii fizice, dimensiunile materialului și materialele insoțitoare este de asemenea foarte importantă pentru diferențierea cartografiilor între ele.

Desemnarea specifică a materialului are în vedere fixarea unei liste de termeni unitari folosiți pentru a reprezenta tipurile de cartografii: hartă, glob terestru, hartă în relief, hartă hidrografică, hartă de calculator, bloc diagramă, plan, imagine de la distanță etc. Acești termeni se redau în limba agenției bibliografice.

Este remarcabilă preocuparea pentru standardizarea terminologiei din domeniul catalogării, mai ales a celei specializate pe cartografii și publicații muzicale. Ar fi deosebit de util dacă și în țara noastră s-ar publica o listă de termeni standard referitori la categoriile și tipurile de materiale care compun colecțiile bibliotecilor.

Extinderea materialului se notează prin cifre arabe:

— 2 hărți, fiecare în 2 secțiuni. Detaliile fizice, ca de pildă metoda de producere, culoarea, materialul din care este confecționat documentul se notează de asemenea în schema ISBD (CM), ca și dimensiunile specifice:

— 1 hartă: reproducere foto; 65 × 40 cm

— 1 hartă: color, transparentă; 35 mm

— 1 hartă relief: color, plastic; 45 × 35 × 2 × cm

— 1 glob terestru: color, lemn; 23 cm diam.

Materialele insoțitoare, de cele mai multe ori broșuri explicative, ghiduri sau manuale, se descriu fie prin metoda sumară, fie în zona notelor, fie prin metoda descrierii pe mai multe niveluri, ca la lucrările în mai multe volume, după caz.

Ex.: — 4 hărți: 25 × 38 cm + 1 broșură (10 p.; 30 cm)

Zona notelor din ISBD (CM) este la fel de bogat reprezentată, avînd structura similară cu cea a zonelor anterioare: note despre titlu/autori, despre datele matematice, despre datele de publicare, despre descrierea fizică, inclusiv despre materialele insoțitoare, precum și alte note. Acestea din urmă se referă la conținut, la textele explicative etc.

Florica CÂMPEANU

INFORMARE. DOCUMENTARE

În sprijinul bibliotecilor specializate din întreprinderi și instituții

ABC-ul activității de informare și documentare (II)

Constituirea fondului documentar

Constituirea fondului documentar are drept scop realizarea bazei documentare pentru procesele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic sau producției materiale.

Activitatea de completare sistematică pe baza selecțiilor de titluri a unui fond documentar prin cumpărare, transfer, schimb sau donații de documente reprezintă **achiziție de documente**.

Activitatea care are drept scop achiziția de documente în corelație cu cerințele de informare ale beneficiarilor și cu nivelul de asigurare a acestora prin conținutul fondurilor existente și disponibile capătă denumirea de „**politică de achiziții**”. Aceasta se realizează în raport cu resursele financiare, condițiile de păstrare și manipulare și profilul unității.

Cumpărarea materialului documentar conținut în listele de comandă se realizează prin intermediari de comerț și unități de comerț exterior, pe baza unei metodologii stabilite prin dispoziții legale.

Sistemul de plată în avans prin prețuri medii, care se aplică de regulă pentru categoriile de literatură tehnico-științifică neperiodică, a căror apariție este de regulă incertă, urmînd ca la editarea acestora să se achite costul integral. Sistemul de plată prin abonament se aplică de regulă la publicațiile periodice.

Avînd în vedere importanța cunoașterii listelor de comenzi de material documentar, se organizează informarea beneficiarilor asupra comenzilor efectuate, realizînd un instrument de informare documentară privind materialele comandate, care are drept scop asigurarea răspunsului la următoarele întrebări: Ce titluri s-au comandat? Cine le va deține și unde? Care este periodicitatea sosirii acestor materiale documentare?

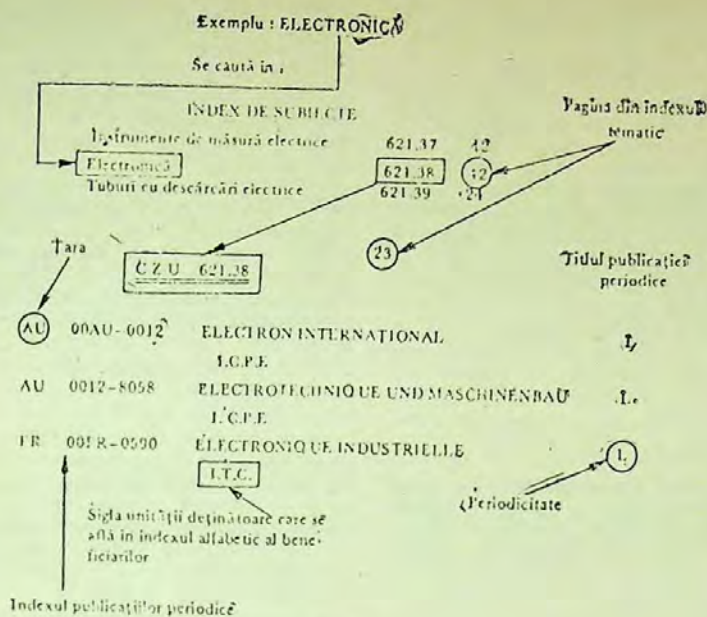

Fig. 1

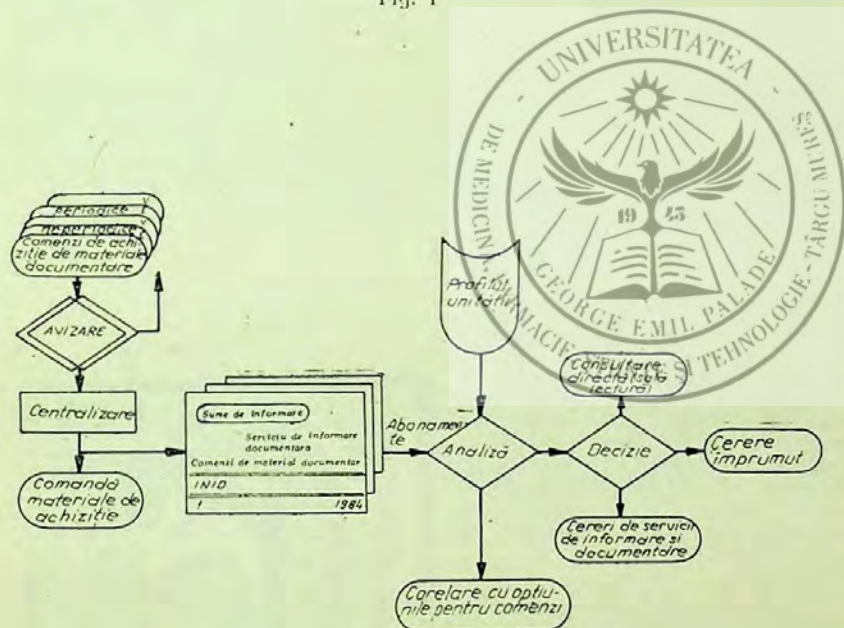

Fig. 2

tralizarea unor activități și rezolvarea informării interdisciplinare sau pluridisciplinare. Aceste deziderate au condus la asigurarea unei politici naționale de achiziții. Ca urmare, la nivelul țării se organizează de către I.N.I.D. o informare documentară privind comenzile de material documentar).

Transferul de material documentar este o operație de constituire a fondului documentar având la bază evidența unui fond disponibil care poate fi preluat de către unitatea interesată. Schimbul¹ de material documentar constă în obținerea unui material documentar prin oferirea altora existente, independent de natura suportului sau de literatura tehnico-științifică, în fondul propriu (materiale documentare elaborate ca urmare a activității proprii, disponibile — de obicei dubluri ș.a.). Schimbul se poate efectua pe plan intern sau internațional.

Donația constă în primirea gratuită de material documentar de la diverse persoane juridice sau fizice (firme industriale, societăți științifice, personalități ale științei și tehnicii ș.a.). De regulă, aceste materiale au rol de propagandă: conspecte, reclame, cataloage editoriale, cataloage de produse, semnale tipografice ș.a.

Primirea materialelor documentare

Ca urmare a metodelor de constituire a fondului documentar, beneficiarul primește categoriile de literatură tehnico-științifică necesare, pe diverși suporturi materiali (hîrtie, microfilm, benzi magnetice ș.a.). La venirea acestora se efectuează recepția primirii (verificarea în raport cu comanda) pe baza procesului verbal de recepție, se înregistrează valoarea primită în registrul de mișcare a fondului (R.M.F.) și se efectuează eventualele reclamații privind materialele documentare nesosite. Materialele documentare recepționate se sortează pe categorii de literatură tehnico-științifică în raport cu natura suportului și se înregistrează nominal în registrul de inventar (R.I.), prin atribuirea unui număr de inventar.

Emil VLAD

1) H.C.M. nr. 62/22.1.1960.

Prin aplicarea mijloacelor de automatizare se pot dezvolta scheme de utilizare a instrumentelor de comandă (vezi fig. 1).

În fig. 2 se prezintă schema globală a organizării informării privind materialele documentare comandate.

(N.A. În condițiile organizării economice ierarhizate — unite, centrală, minister și guvern — se impune o organizare unitară a cumpărării materialului documentar, avînd la bază criteriul de eficiență economică prin eliminarea paralelismelor, cen-

Revoluția informațională (II)

Bazele de date on-line cel mai frecvent folosite de profesioniștii informării au fost puse la punct la origine în scopul elaborării indexurilor tipărite pentru lucrările științifice și tehnice și conțineau informații bibliografice (autor, titlu, editor, dată, subiect etc.). Ceva mai târziu, rezumatele au venit să completeze datele bibliografice. Acestea sînt baze de date folosite în mod curent în biblioteci.

Literatura ne oferă o multitudine de exemple de baze de date care sînt diseminate în prezent în toată lumea, funcție de toate tipurile de documente existente, în scopul asigurării informațiilor necesare științei, tehnicii, artei, dar și industriei și comerțului.

Rețele de informații ale unor grupuri de țări reunesc un mare număr de baze de date, contribuția bibliotecilor fiind remarcabilă. Un singur exemplu. Țările nordice reunesc încă acum un deceniu 40 de baze de date pentru a informa în domeniul arheologiei, medicinei, construcțiilor, arhitecturii, economiei și comerțului, energiei, viitorologiei, biblioteconomiei, informării și documentării, fizicii nucleare, tehnologiei navale, cristalografiei, mediului ambiant etc. etc.

Forurile internaționale de profil au organizat deasemenea puternice baze de date. Menționăm baze de date internaționale pentru medicamente care dețin peste un milion de înregistrări, prelucrări de peste 350 de reviste de specialitate. Baza de date privind securitatea profesională și medicina muncii conține selecții din literatura mondială și a rezultat din colaborarea a 40 de centre naționale. Informațiile sînt extrase din articole de reviste, textul lucrărilor, rapoarte de cercetare, materiale legislative, norme, fișe tehnice, statistici. Utilizatorii obțin informațiile sub formă de microfișe și fotocopii ale documentelor.

Fiecare stat își creează propriul sistem de date. În Canada, spre exemplu, funcționează în centrele provinciilor astfel de baze de date pentru schimb interbibliotecar, avînd ca focar biblioteca națională, legăturile se fac prin telefon sau prin satelitul de comunicații.

Un tip nou și eficient de informare este cel factic. Un sistem de informare factică, în locul descrierii bibliografice a documentelor, memorează și prelucrează date și informații factice. Specialiștii din toate domeniile sînt deosebit de interesați în folosirea bazelor de date factice atunci cînd pregătesc experimentele, cînd trebuie să rezolve probleme noi. Sistemele acestea nu in-

deplinesc doar sarcinile de înmagazinare și regăsire mulțumitoare a informațiilor. Ele sînt inezstrate deasemenea cu funcțiuni statistice și logice, căci sînt capabile să ordoneze faptele după anumite criterii în mod automat și să pună la dispoziție, evident automat, situații statistice care vin să elucideze stadiul și tendințele proceselor cercetate. Reiese deci valoarea lor euristică. De aceea, în U.R.S.S., peste 80 de sisteme administrative folosesc baze de date factice pentru conducerea și planificarea procesului de cercetare. Sistemele de date factice prelucrează sute de mii de documente, la alcătuirea lor cooperînd zeci de unități, biblioteci, combinate, uzine etc.

Prognoza susține că în viitor bazele de date vor cuprinde textele integrale ale documentelor, ceea ce se face, în mod curent deja pentru unele tipuri de texte scurte, cum sînt de pildă cele juridice. Dacă astăzi dialogul se face încă destul de mult în limbaje artificiale — prin introducerea de către utilizator a cuvintelor cheie, termenilor de indexare întregi sau reduși, codurilor etc. — soluția optimă rămîne folosirea limbajului natural.

Eliza ROMAN

Baze de date

Bibliotecarul zilelor noastre se confruntă cu probleme și tehnici dintre cele mai moderne. Astfel, el este obligat să cunoască potențele și caracteristicile uneltelor revoluției tehnico-științifice pe care o trăim. Din multitudinea de concepte noi, propunem cititorului să ne oprim la „bazele de date”.

Prin baze de date înțelegem mulțimea centralizată de date, organizate în scopul optimizării prelucrării, în contextul unui set de aplicații, de pildă pentru înmagazinarea organizată a informațiilor și a relațiilor dintre ele. Prin dată înțelegem o mărime, un număr, o relație ce urmează a fi prelucrată. Datele sînt de mai multe tipuri: date alfa numerice (litere și numere), numerice (numere întregi, reale, complexe), nenumerice, structurate etc.

O bază de date pentru a fi eficientă trebuie să asigure un timp cit mai scurt de acces la date, concomitent cu garantarea integrității, securității și independenței datelor, adică sistemul trebuie să funcționeze corect, să nu admită accesul neautorizat la date, iar modificarea în baza de date să nu impună modificarea în programele de aplicare ce folosesc datele respective.

Distingem două mari categorii de baze de date: baze de date centralizate și baze de date distribuite. Acestea din urmă reprezintă o multime de fișiere amplasate în diferite noduri ale unei rețele, fie că sînt copii ale aceluiași fișier, fie că rezultă din descompunerea unui sistem mare în mai multe sisteme similare, fie se obține din descompunerea mai multor sisteme diferite.

Cresterea numărului bazelor de date bibliografice a căpătat dimensiuni considerabile în ultimii ani. Asistăm la o scădere substanțială a eforturilor necesare pentru a dia'oga cu bazele de date „on-line” (utilizatorul folosește în mod interactiv baze) la distanță.

Cot. Nr. 17

Microformatele—o nouă dimensiune bibliotecomică (XII)

A. Asociații și organizații de micrografii. Publicații de profil

Paralel cu dezvoltarea producției de microformate și pătrunderea acestora în număr mare în biblioteci, institute de informare, centre de calcul și de proiectare, bănci etc., s-au constituit și primele asociații și organizații profesionale în acest domeniu. În cele mai multe țări, de problema microformatelor se ocupă fie asociația bibliotecarilor, fie a documentariștilor sau specialiștilor din informare.

Asociațiile de micrografii își propun, de regulă, următoarele obiective: 1. promovarea, sub toate aspectele, a microformatelor; 2. încurajarea producătorilor; 3. dezvoltarea schimbului de idei și informații în domeniul microformatelor și a disciplinelor conexe; 4. organizarea de cursuri profesionale (de inițiere și perfecționare) precum și a unor reuniuni de profil (seminarii, mese rotunde, conferințe etc.); 5. facilitarea cooperării între beneficiarii și producătorii; 6. editarea de publicații oficiale de profil și alte materiale cu caracter metodic; 7. sprijinirea uniformizării formatelor de producție și a prelucrării tehnice și bibliografice a microformatelor în acord cu standardele naționale și internaționale; 8. încurajarea tentativelor de perfecționare a calității microformatelor și a echipamentului de lectură; 9. sprijinirea profesională a membrilor asociației.

Cea mai puternică asociație națională de micrografii se află în Statele Unite ale Americii și este cunoscută sub numele de National Micrographics Association (NMA). Asociația, care datează din 1952, își fixează programul de acțiune în conferințe anuale. Începând din anul 1972, NMA organizează o a doua reuniune anuală, la care participă bibliotecile deținătoare de microformate. Cu acest prilej firmele producătoare prezintă ultimele realizări în domeniul tehnicii micrografice.

Asociația națională americană editează publicația *Journal of Micrographics*, cunoscută, în primii ani de apariție, sub titlul *NMA Journal*. Revista, cu apariție bilunară, difuzează articole tehnice, comunicări științifice, proiecte de standarde naționale propuse de asociație, recenzii, note și notițe bibliografice.

Tot în Statele Unite, National Reprographic Centre for Documentation, editează publicația *Reprographics*

Quarterly, în care un rol important este deținut de tehnologia și aplicațiile microformatelor. Se prezintă noi echipamente de lectură, dar și articole fundamentale privind microformatele.

O importantă publicație în domeniul microformatelor din Statele Unite, editată de o organizație profesională, este *Microform Review*. Revista apare din 1972, trimestrial, în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. În această publicație se tratează aspecte dintre cele mai variate privind microformatele. *Microform Review* cuprinde următoarele secțiuni: știri și informații; articole informative; cărți și reviste privind bibliotecomia microformatelor; microeditori. Spațiul cel mai mare al publicației este ocupat cu prezentările diferitelor tipuri de lucrări sau colecții de publicații apărute pe microformate.

În Marea Britanie există *Microfilm Association*, care organizează întâlniri frecvente cu membrii săi. Activitățile informative ocupă un loc important în programul asociației britanice. Se organizează cursuri și seminarii pentru personalul care lucrează în acest domeniu. *Microfilm Association* editează trimestrial publicația *Microdoc* în paginile căreia sînt dezbătute probleme legate de microformate, personal, producători și beneficiari, echipament de lectură etc.

În cele mai multe state, unde nu au luat ființă asociații de micrografii, interesele producătorilor și ale beneficiarilor sînt reprezentate de comisiile permanente de specialitate ale diferitelor organizații profesionale. De exemplu, în Franța funcționează comisia „Micrografie” în cadrul Asociației franceze de normalizare (AFNOR).

International Micrographic Congress (IMC) este o asociație internațională de micrografii, fără statut legal, care păstrează legătura între asociațiile naționale. IMC editează *IMC Journal* în care sînt publicate diferite știri de la asociațiile naționale, anunțuri, îndeosebi informații privind noile utilaje și echipamente de lectură, articole de fond legate de aspecte ale muncii micrografice.

Microfiche Foundation este o organizație internațională cu sediul la Biblioteca universității tehnologice la Delft (Olanda). Organizația are drept scop propaganda utilizării microfîșelor în toate sectoarele de interes economic și social (industrie, comerț,

învățămînt, cultură etc.). Activitatea acestei organizații se materializează, în mare măsură, în editarea publicației *Microfiche Foundation Newsletter* și a bibliografiei internaționale *Microfiche Bibliography and Publications*.

Problema microformatelor intră și în preocupările a o serie de organizații interstatale, cum este Piața Comună. Astfel, în cadrul Centrului european de cercetări și de documente parlamentare, organ al Pieșii Comune, a luat ființă grupul de lucru *Microformate*, care organizează diferite reuniuni cu largă participare europeană. Împreună cu Parlamentul european, acest grup de lucru, a desfășurat în zilele de 8—9 mai 1981, la Palatul European din Strasbourg, un seminar pe tema *Valoarea probantă a microformatelor, baze juridice și posibilități tehnice*.

B. Microformatele și Legea dreptului de autor

La origine, Legea dreptului de autor a însemnat controlul statului asupra producției intelectuale. Notarea autorului unei lucrări într-un registru unic conferea acestuia dreptul de proprietate intelectuală. Legea dreptului de autor, în accepțiunea modernă a termenului, a luat naștere în Marea Britanie în 1709, prin votarea de către Parlamentul britanic a *Copyright Act*, care acorda drept de proprietate literară pentru o perioadă de 21 de ani. În secolul al XVIII-lea, legea dreptului de autor a fost adoptată în cele mai multe state europene — durata dreptului de proprietate intelectuală variind în medie între 10 și 50 de ani.

Multă vreme, dreptul de autor a reprezentat un obstacol în calea difuzării informațiilor. Totuși, atunci cînd există o legislație a dreptului de autor întemeiată pe principii largi, democratice, lucrurile nu mai sînt atît de grave. De libera circulație a ideilor și informațiilor în folosul tuturor statelor, s-a preocupat Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.). Încă din 1947, U.N.E.S.C.O. a inserat în programul său proiectul realizării unei convenții universale asupra dreptului de autor, precum Convenția de la Berna, din 1886 și Convenția panamericană, dar nici una nu avea caracter de universalitate. Încercările anterioare în vederea realizării unui acord internațional au eșuat din diferite motive. U.N.E.S.C.O. nu și-a propus, de altfel, să înlocuiască acordurile bilaterale sau multilaterale asupra dreptului de autor aflate în vigoare, ci elaborarea unui cod după care acestea să se încheie în condiții mai echitabile. Pentru a se ajunge aici

trebuia realizată concilierea sistemelor cu formalități stricte cu sistemele în care aceste formalități fuseseră repudiate. S-a căutat o soluție care să fie avantajoasă și pentru țările în curs de dezvoltare, extinzându-se, de exemplu, durata dreptului de traducere.

Data de 6 septembrie 1952 marchează adoptarea la Conferința inter-gvernamentală asupra dreptului de autor, organizată sub auspiciile U.N.E.S.C.O., a Convenției universale a dreptului de autor, intrată în vigoare la 16 iunie 1955. Convenția afirmă principiul fundamental în virtutea căruia fiecare stat semnatar se angajează să acorde operelor literare și artistice ale celorlalte state semnatară protecția acordată operelor artistice naționale. Toate publicațiile aparate de legea Dreptului de autor, se precizează în noua Convenție, trebuie să poarte pe verso paginii de titlu simbolul C, numele proprietarului lucrării și anul primei publicări. Aplicarea, respectarea și perfecționarea Convenției universale a dreptului de autor intră în atribuțiile U.N.E.S.C.O. Perioadic, sint organizate reuniuni pe această temă, cu care prilej se discută modalitățile de aplicare a acestei Convenții. Cea mai importantă dintre acestea a avut loc în 1972, când Convenția a suferit câteva modificări.

Ca urmare a extinderii mijloacelor reprografice, care au dat naștere la numeroase litigii între autori și diferite institute beneficiare, U.N.E.S.C.O., prin intermediul Bibliotecii Naționale a Franței, a efectuat, cu câțiva ani în urmă, o anchetă internațională privind practicile arhivelor, bibliotecilor, centrelor de informare și instituțiilor științifice în cazul reproducerii fotografice a operelor protejate de legea dreptului de autor. Rezultatele anchetei au arătat că oricare ar fi diferențele datorate legislațiilor naționale, naturii documentelor conservate și activităților desfășurate în diferite instituții de știință și cultură, există o tendință comună: pe de o parte, toate instituțiile se preocupă de a nu încălca legea dreptului de autor, iar, pe de altă parte, aplicarea acestei legi se face astfel încât să nu fie stinjenită munca de informare științifică.

Toate legislațiile naționale de copyright cuprind restricții privind reproducerea neautorizată a unei lucrări în orice formă materială. Deși aproape nici una din aceste legi ale dreptului de autor nu menționează termenul de microcopie, este evident că ele se referă și la acest suport informatic. S-a convenit însă că nu reprezintă o lezare a dreptului de autor realizarea pentru nevoie învățământului și cercetării științifice a unei singure copii a unui document, rezervată uzului personal al

copistului și nedestinată unei utilizări colective, cu condiția ca acest act să nu aducă prejudicii autorului sau directorului publicației originale.

Legea românească a dreptului de autor este chiar mai îngăduitoare. Astfel, potrivit Articolului 14 din Decretul nr. 321 privind dreptul de autor, reproducerea integrală a operelor literare sau științifice în manualele didactice, cursuri universitare, culegeri sau alte asemenea lucrări destinate învățământului precum și extrase din aceste opere servind activității științifice sint permise fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații.

Asociațiile de bibliotecari și documentariști, atât cele americane cât și cele europene, au subliniat în diferite documente oficiale că realizarea pentru beneficiari de copii ale unor publicații de către o bibliotecă sau un centru de documentare, chiar dacă aceasta se face contra cost, nu prejudiciază cu nimic editorul sau proprietarul copyright-ului — aceasta reprezentând de fapt o extindere a serviciilor tradiționale de bibliotecă (1).

Pe de altă parte, Asociația producătorilor de microformate din Marea Britanie, într-un raport înaintat în 1975, autorităților în drept, cerea modificarea Legii dreptului de autor, care ar împiedica dezvoltarea producției de microformate. În acest raport se precizează, între altele, că microformatele sint altceva decât cartea împărțită — fapt care ar trebui să și găsească ilustrare în legislația copyright-ului. Se arată apoi că legea dreptului de autor ar trebui să protejeze pe editorii de microformate și să limiteze copierea neautorizată de pe microformate. Deoarece legea dreptului de autor nu face nici o referire la obligațiile editorilor de microformate, se subliniază în raport, ar fi indicat să se extindă legea depozitului legal și la acest tip de purtători de informații.

În acest moment, nici în țările mari producătoare de microformate lucrurile nu sint foarte limpezi. Există aproape peste tot grave neînțelegeri între editorii lucrărilor tipărite și producătorii de microformate. Conflictul ia adesea forme deschise. Firma Williams and Wilkins Co din S.U.A., de exemplu, interpretând în mod propriu legea dreptului de autor a început din 1968 să livreze la cerere copii de articole apărute în publicații periodice din întreaga lume, obținind astfel beneficii însemnate. Numai Institutul național de sănătate din S.U.A. a comandat acestei firme, în 1970, peste

85 000 reproduceri de articole. Proprietarii de reviste îngrijorați de creșterea reproducerilor neautorizate după revistele pe care le editează au dat firma în judecată. Litigiul a ajuns, în 1975, la nivelul Curții supreme de justiție care nu a dat nici un verdict în cauza ambiguității legii dreptului de autor. A fost chemată în fața justiției și Biblioteca Națională Americană de Medicină pentru că permitea reproducerea materiilor din revistele pe care le deținea în fondul său de publicații, fără a avea licențe de copiere. Vina bibliotecii ar fi fost că posedă aparate de copiat pe care cititorii le folosesc pentru multiplicarea diferitelor articole de revistă sau fragmente din cărțile imprumutate. Și acesta nu este un caz izolat. Sint mulți la număr editorii care consideră să responsabilitatea încălcarilor drepturilor de autor revine proprietarilor de aparate de copiat, cerind despăgubiri de la aceștia. Dar, așa cum s-au rezolvat numeroase litigii, balanța înclină în favoarea bibliotecilor care au permisiunea de a executa copii individuale de articole în sprijinul învățământului și al cercetării.

Proliferarea microformatelor va determina fără îndoială modificări în legislația dreptului de autor. Până atunci, microeditorii sint obligați să obțină licențe de la proprietarii copyright-ului.

Cercetătorii C. P. Overhage și R. J. Herman de la marele institut american de tehnologie Massachusetts, într-o analiză recentă a fenomenului microformate, considerau că deceniul al nouălea al secolului nostru va aduce modificări fundamentale în activitatea editorială prin realizarea majorității lucrărilor în ediție dublă: pe hirtie și pe microformat sau numai în ediție pe microformat. Fără îndoială, aceasta va modifica activitatea bibliotecilor și a altor instituții care stochează publicații — microformatele înlocuind achizițiile de carte în mare măsură. Accesul computerizat la datele înmagazinate pe microformat va rezolva și o altă problemă extrem de importantă — cea a regăsirii rapide a documentului căutat. Să mai adăugăm posibilitatea obținerii de copii pe hirtie, direct lizibile, de pe microformate, care face ca produsele micrografice să poată fi utilizate de orice beneficiar, fără a fi nevoie de un aparat de lectură. Toate acestea impun o legislație a dreptului de autor suplă care să aibă în vedere desigur pe autor, dar care să nu împiedice în nici un fel circulația informațiilor.

¹ Joint Libraries Committee on Fair Use in Photocopying. Report on single copies. Bull. Copyright Soc. U.S.A., 9, 1961, p. 79-81.

Colaborarea lui Gheorghe Șincai cu istorici și literați maghiari în alcătuirea „Hronicii românilor”

Literatura de specialitate privind viața și activitatea corifeilor Școlii ardelenice este foarte bogată. De fapt, nu a existat în toată viața spirituală românească din ultimul secol și jumătate vre-un om de cultură român mai de seamă care să nu se fi referit la contribuția esențială a lui Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior și Ioan Budai-Deleanu la afirmarea conștiinței naționale la români. Alături de istorici, istorici ai literaturii și filologi, care dețin și azi încă locul de frunte în cercetarea moștenirii culturale a acestor bărbați din epoca luminilor, o contribuție din ce în ce mai importantă au avut și au în ultimele decenii cei care s-au ocupat și se ocupă cu evoluția gândirii istorice, social-politice și filozofice. Nu vom spune, desigur, decât un lucru cunoscut dacă vom menționa că într-un fel aportul oamenilor de știință români din Transilvania se detașează într-o manieră specifică. Ceea ce este și firesc. Apariția lucrării fundamentale *Supplex Libellus Valachorum* a academiциanului David Prodan a definit direcțiile noi sub semnul cărora se desfășoară investigațiile din ultimele decenii, atât de bogate și multilaterale în privința rezultatelor relevante.

Spre deosebire de ceilalți corifei ai Școlii ardelenice, cercetarea referitoare la Gheorghe Șincai a pornit de la început cu un anumit avans, care s-a creat încă spre sfârșitul deceniului al șaptelea al secolului trecut, atunci când, în discursul său de recepție la Academia Română, Al. Papiu-Ilarian a sintetizat tot ce a dobândit știința istorică românească până atunci despre viața, opera și ideile ilustrului cărturar român de la sfârșitul veacului al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea. Opera erudită a lui Al. Papiu-Ilarian a îmbrățișat mai toate laturile vieții și activității lui Gheorghe Șincai și a fost construită pe o bază documentară atât de solidă și amplă încât ea, în anumite privințe, nici azi nu a fost depășită. El a sesizat și a demonstrat că, în ciuda vieții atât de frământate, activitatea lui Gheorghe Șincai a fost dominată de ideea perseverent urmărită de a întocmi o istorie care să fie la nivelul epocii sale și, mai ales, să slujească idea-

lurile nobile de dreptate și egalitate națională, de ridicare a poporului român, de afirmare a conștiinței naționale. Al. Papiu-Ilarian a fost primul care a strâns laolaltă toate izvoarele accesibile la acea dată despre fazele prin care a trecut alcătuirea și definitivarea operei principale a lui Șincai cunoscută sub titlul *Hronica românilor* și a mai multor neamuri în cât au fost ele așa de amestecate, cu românii, cât lucrurile, întâmplările și faptele unora, fără de ale altora nu se pot scrie pe înțeles, din mai multe mii de autori, în cursul de 34 de ani culeasă și după anii de la nașterea Domnului nostru Is. Hr. alcătuită. Am reprodus titlul lung și poate oboseitor pentru cititorii de azi așa cum l-a formulat Gheorghe Șincai nu numai din cerințele impuse de bibliografie, ci, mai cu seamă, din motivul că el exprimă ideea fundamentală a autorului operei, ideea că o adevărată istorie a poporului român se poate realiza doar în strânsa ei corelație cu istoria popoarelor cu care românii au conviețuit de-a lungul veacurilor. Ideea lui Șincai era și este cu atât mai fecundă cu cât, îndeosebi în privința Transilvaniei, izvoarele sînt în ce mai mare parte aceleași în ce privește istoria românilor, maghiarilor și sașilor, ceea ce impune de la sine o colaborare între oamenii de știință animați de deslușirea adevărului istoric, chiar dacă el conține uneori și învățăminte amare. O asemenea colaborare este cu atât mai necesară atunci cînd prin lucrările noastre sîntem mînați de idealurile nobile ale cunoașterii și respectului mutual, de idealurile egalității și prieteniei. Refuzul lui Gheorghe Șincai de a proiecta în trecut exclusivismul național și intoleranța față de tradiția istorică a altor neamuri nu a dizolvat istoria poporului român într-o istorie fără caracter național, dimpotrivă tocmai acest lucru i-a asigurat operei sale o durabilitate și o funcție socială și națională de excepțională valoare și însemnătate.

Realizată în condițiile în care adunarea izvoarelor principale referitoare la istoria românilor se afla la începuturile sale, *Hronica* lui Șincai nu este, desigur, o sinteză în accepțiunea modernă a noțiunii, nu este o lucrare dominată de idei, ci, mai

degrabă, una în care precumpinește prezentarea izvoarelor îndeosebi narative. Dar această „cea mai însemnată construcție istorică românească a vremii” — după cum arată Dumitru Ghișe și Pompiliu Teodor — a fost, în definiția precisă a lui N. Iorga, „o culegere de izvoare din cele mai imbelșugate”, ceea ce „ne uimește uneori”.

Despre *Hronica* lui Șincai s-a scris în general mult. Edițarea ei a constituit în secolul trecut o preocupare a mai multor generații de istorici. Ea a fost publicată și în ultimele decenii. Cu toate acestea, nu se poate spune că au fost pe deplin lămurite toate aspectele legate de întocmirea acestei opere fundamentale. S-a arătat că toate edițiile de pînă acum a *Hronicii* au fost realizate după ediția ieșeană din anii 1853—1854, scoasă după copia cumpărată de domnul Moldovei, Grigore Alexandru Ghica de la Gherman Vida și că „pînă în prezent, istoriografia noastră nu deține o ediție critică realizată pe baza manuscrisului original de la Cluj”.

Fără pretenția de a întreprinde un studiu special asupra felului și etapelor alcătuirii operei lui Șincai în trei volume, vom încerca să schițăm câteva păreri care ar putea — după opinia noastră — să aducă lumină noi în privința vieții și activității cărturarului român.

Mai întii, credem noi, o cercetare a climatului istoriografic din Europa și îndeosebi din Europa centrală, cu ramificații pînă la Roma, Halle, Lipsca și Petersburg, căci *Hronica* — în felul cum a fost ea concepută de către autor — reflectă nu numai necesitățile impuse de evoluția gândirii istorice românești, ci și faza în care se afla și înțelegerea istorică în aria europeană cuprinsă între bibliotecile și colecțiile publice și particulare din Ardeal, Roma, Viena, Buda și Pesta, unde Șincai și-a desfășurat activitatea. Este faza acumulărilor, a inițiativelor de a organiza stringerea izvoarelor și începutul apariției unor colecții de izvoare. Pe pînă anul istoriografiei românești, Șincai încerca să realizeze de unul singur munca ce era întreprinsă în condiții mai favorabile în cadrul unor societăți științifice și chiar academice.

Cărturarul român începe această muncă sistematică în timpul studiilor sale la Roma, le continuă apoi la Viena, reușind să obțină acces la bibliotecă și colecții publice și particulare care dispuneau de publicații și de izvoare de mare interes pentru istoria românilor. Șincai a continuat adunarea materialului informațional și în timpul cât a funcționat ca director al școlilor naționale rămănești din Transilvania și ca educator la familia contelui Vass din Taga. Deși el pomeneste adesea mult înainte de

încheierea înisării Hronicii, în 1811, că are gata o istorie pragmatică a românilor din care în anii 1808 și 1809 a publicat unele fragmente, totuși, înclinăm să credem că, de fapt, în faza premergătoare activității sale ca cenzor al Tipografiei Universității de la Buda, Șincai era preocupat mai ales de alcătuirea unei colecții de izvoare, la care lucra paralel cu alcătuirea sintezei sale.

În cadrul acestei activități se plasează și colaborarea cărturarului român cu istorici și literați de frunte maghiari, colaborare deosebit de fructuoasă și insuficient pusă în valoare de cercetarea istoriografică. În fond, tot ce știm în acest domeniu sub raportul surselor nu a depășit informațiile cuprinse în lucrarea lui Al. Papiu-Iliarian și în contribuțiile lui Andrei Veress publicate în Memoriile Secțiunii Literare a Academiei Române pe anul 1927. Există o singură cale de a aduce informații noi în circuitul științific și anume aceea a cercetării aprofundate a activității și moștenirii cărturarilor maghiari cu care a colaborat și a întreprins legături în depistarea și adunarea izvoarelor.

Începuturile acestei colaborări sînt legate, într-un fel, de orașul Tîrgu-Mureș. Se știe că Șincai a fost trimis de părinții săi la Colegiul reformat din această localitate. „În această cetate mai întîi — scria Șincai în 1803 — am început a studia mai solid elementele limbii latine și ungare, la reformați, foarte mult ajutînd-mă în cultura mea prea învățatul bărbat Alexandru Kovászai profesorul, care, cit de mare umanist a fost, vor arăta și posterității Carmenile lui Funerării, care cu alte puține, de altă natură, le-a publicat în *Trajecti Batavorum* în anul 1787”. Studiînd, apoi, la liceul ie-zuit din Cluj, a avut prilejul de a cunoaște intelectualii maghiari. Știri despre primele contacte științifice dintre Șincai și istoricii maghiari avem din anul 1780 cînd, după obținerea titlului de doctor în filozofie și teologie, își continuă studiile la Viena pentru a aplica reforma învățămîntului concepută de Curtea de la Viena în vestitele instrucțiuni cuprinse în *Ratio educationis*. Cărturarul român a făcut cunoștință cu József Benkő și Dániel Cornides. József Benkő originar din secume publicase încă în anii 1777—1778 primele două volume din lucrarea *Transilvania, în 1781 Milcovia, sive antique episcopatus Milkoviensis*. Ales în 1781 ca membru al Societății științifice din Harlem, el a dobîndit o faimă europeană. Pe Șincai l-a interesat însă bogăția de izvoare pe care erau întemeiate lucrările lui Benkő care era atunci, de altfel, cel mai bun cunoscător al surselor referitoare la istoria Transilva-

niei. Dániel Cornides, care a funcționat timp îndelungat ca profesor de limbă germană la Colegiul reformat din Cluj, a devenit cunoscut în lumea științifică prin bogata colecție de izvoare și prin primele analize critice ale unor izvoare narative din secolele XII—XIV printre care și *Cronica notarului anonim al regelui Bela al III-lea*. Impresionanta colecție de izvoare realizată de Cornides a fost folosită și de Șincai. Scrisoarea lui, din 23 august 1781, către savantul maghiar aflat atunci la Gornești este dovada cea mai concludentă a colaborării lor și a aprecierii de care se bucurau Benkő și Cornides din partea cărturarului român. De fapt, o dovadă a respectului și prețuirii reciproce.

Prin legăturile anterioare, dar, în special, prin colaborarea dintre Șincai și Benkő, cel dintîi a intrat în contact cu Societatea pentru cultivarea limbii maghiare din Tîrgu-Mureș, al cărei animator a fost polihistorul György Aranka. Se știe că această societate purtătoare de idei avansate a fost străină spiritului de exclusivism național. Animatorul ei și cărturarul maghiar grupat în jurul lui au formulat o serie de proiecte care dovedesc stăruințele lor de colaborare cu intelectualii români și sași din Transilvania. Ei doreau să afirmăm năzuința de cultivare a conștiinței naționale și de ridicare cultural-științifică la maghiari nu în defavoarea afirmării conștiinței naționale la români și sași, ci mînată de dorința cunoașterii reciproce. Dovada cea mai evidentă în acest sens avem în proiectul privind întocmirea unei enciclopedii în Transilvaniei în care partea referitoare la români și la sași urma să aibă o pondere importantă și să fie elaborată de cărturari români și sași. Știm, de asemenea, că proiectul vizînd stringerea izvoarelor referitoare la istoria Transilvaniei avea la bază tot ideea de cunoaștere reciprocă. Pentru izvoarele referitoare la istoria românilor este mai mult ca sigur că societatea a recurs la serviciile lui Gheorghe Șincai. Numai astfel se poate explica afirmația istoricului austriac Johan Christian von Engel că la sfîrșitul lui mai 1800 el văzuse la Tîrgu-Mureș în posesia Societății transilvane de cultivare a limbii maghiare trei volume de izvoare orînduite cronologic, *De rebus Valachorum*, colecție ce cuprindea scrierile unor cronicari și care a fost întocmită de Gheorghe Șincai. După știrile de care dispunea Engel, în primăvara anului 1804, cînd apăreau la Halle cele două volume ale sale referitoare la istoria Moldovei și a Țării Românești, Șincai se pregătea să publice culegerea sa de izvoare. Știrea apărută în lucrarea lui Engel (I, p. 67 și II, p. 315) cu anumite informații noi o găsim și în

scrisoarea lui Engel adresată lui M. G. Kovachich la 6 februarie 1804 și publicată de Veress în 1927. Engel precizează că cele trei tomuri *Collectaneum de rebus Valachorum* le-a văzut prin mijlocirea lui György Aranka din Tîrgu-Mureș, optînd pentru publicarea lor.

Faptul că Șincai se afla în relații de colaborare cu Aranka și cu Societatea transilvană de cultivare a limbii maghiare rezultă și din știrea pe care o dă însuși cărturarul român în notele la *Elegia* sa, unde vorbește de societate, de „secretarul celebru al ei, adevăratul polihistor Georgius Aranka”.

György Aranka a imprimat societății acest spirit deschis chiar de la începutul înființării ei. Încă în apele lansat de el la 1791 pentru întemeierea societății sublinia că „ar fi neapărat nevoie să se elaboreze bune și scurte gramatici germane, armenesti, românești, grecești, ba în ce privește Ungaria, și gramatici slovaco-maghiare... Mai mult chiar, aducînd Societatea deosebit de frumoase litere românești și grecești și editînd frumos cărțile care au fost de trebuință în Moldova și Țara Românească, ele ar putea promova relațiile cu țările române de la est și sud de Carpați. În corespondența lui Aranka găsim pasaje prin care el, în calitatea lui de secretar al Societății transilvane de cultivare a limbii maghiare, urgenta stringerea manuscriselor referitoare la istoria românilor. În actele societății găsim de asemenea dese referiri la necesitatea de a întreprinde cercetări comparative privind folclorul, arta populară, obiceiurile la români și unguri.

Fructuoasă a fost colaborarea lui Șincai cu Mihály Tertina din Oradea, cu Márton György Kovachich, pe care cărturarul român îl numea „vir eruditissimus mihiq̄ue amicissimus”, cu István Katona care a publicat vasta colecție de 42 de volume referitoare la istoria regatului maghiar și cu alți cărturari maghiari.

Nu putem încheia fără a preciza că cercetarea moștenirii cultural-științifice a fiecărei comunități naționale, o cercetare inspirată de dorința cunoașterii și respectului reciproc, de cunoaștere a adevărului este în același timp o cale sigură spre o autocunoaștere atît pentru maghiari și germani. Sîntem convinși că investigațiile întreprinse în moștenirea cărturarilor maghiari amintîți vor aduce lumini noi inclusiv în ce privește viața și activitatea lui Șincai. Ele vor avea darul să ne convingă că spiritul de înțelegere și de apropiere dintre români și maghiari a fost mai puternic decît sîntem tentați uneori să credem.

Între matetică și bibliometrie

Cei doi termeni de titlu, aleși oarecum la întâmplare, nu sînt de natură să sugereze direct activitatea de bibliotecă, poate doar într-o accepție de pre- și post-biblioteconomie (ori „bibliosofie”, cum o numea Onisifor Ghiu). Dealtfel, citatele implicite sau explicite care urmează se vor un fel de anti-fișe, citeva, ca pentru un joc derivat cumva, totuși, din legea matematică a creșterii exponențiale a cunoașterii (nu cum transparea, pentru prima oară, în *The Great Keinplatz Experiment* a lui Conan Doyle, dar nici în transcrierea formulelor de rigoare).

Anti-fișe

În cartea sa „Creativitatea generală și specifică” (Editura Academiei, 1984), Alexandru Roșca preia o metaforă comună științelor și literaturii. Dacă în jocul de șah s-ar găsi numai zece piese albe și zece negre, avînd fiecare posibilitatea a cîte 6 mutări, pentru a se găsi cele mai bune două mutări următoare ar trebui să se cerceteze 6^{40} posibilități. O mașină care efectuează un milion de posibilități pe secundă ar efectua această muncă într-un miliard de ani.

Revista „Discover” (1984) a publicat la rubrica „Mind benders” ghicitoarea care urmează: Un om ciudat cu o bibliotecă ciudată s-a lăudat cîndva că toate cărțile lui au număr diferit de cuvinte și că numărul cărților din bibliotecă era mai mare decît numărul cuvintelor din oricare carte. Pe baza acestei informații se cerea a se spune despre ce este vorba într-una dintre cărțile sale. Răspuns: nimic. Omul trebuie să fi avut o carte fără cuvinte în ea. Presupunem că el ar fi avut numai trei cărți. În cărțile sale vor fi fost, respectiv, două cuvinte, un cuvînt, zero cuvinte; deoarece numărul cuvintelor în fiecare carte este mai mic decît numărul cărților — trei în acest caz — și nici o carte nu are același număr de cuvinte cît alta. Cineva, dacă are curiozitate asupra celorlalte două cărți, va aprecia o cosmică bibliotecă. Așadar, pentru ca nimeni să nu poată spune: „Nu știu cine m-a făcut pe mine”, neștiind el să scrie și să citească, poate să-și ia cerul drept carte de gramatică, Pămîntul drept carte de retorică, Soarele și Luna și stelele drept carte de dialectică și așa mai departe” (Gerard din Cenad, *Armonia lumii*, Meridiane, 1984, traducerea Radu Constantinescu, p. 128).

Scenariul unor astfel de jocuri și citate s-a complicat deja.

O neobișnuită criză economică astronomică — quasarul produc, în

esență, prea multă energie într-un spațiu prea mic — a condus inexorabil astrofizicienii la concluzia că în inima fiecărei quasars zace o gaură neagră, o regiune de spațiu unde gravitația este atît de puternică încît nici lumina nu-i poate scăpa. Cum poate o gaură omnivoră să producă energie cînd tot ce intră în ea nu mai iese niciodată? Cu multă vreme în urmă, o stea căzătoare ori o masă de praf au atins marginea — punctul fără întoarcere — monstruosul cîmp gravitațional al găurii negre le va fi accelerat pînă aproape de viteza luminii și le va fi dat o energie enormă. Gazul și praful învirtejindu-se printr-un disc de acrație asemănător cu o gogoasă către pierzania într-o gaură neagră generează energie în felul în care Cascada Niagara face zgomote. (Discover, 1982).

Revenind pe „pămînt”, tema noastră s-ar vrea, în spațiul unei biblioteci tehnice de învățămînt superior, reconcilierea celor două forme tradiționale de cultură, științifică și artistică. Cîtim, în „La Recherche”, că în Franța, a luat ființă, în 1984, Consiliul național al culturii științifice, tehnice și industriale. Într-o enciclopedie ne tradițională. O „clasă pe roți” funcționează la Adelphi University prin cursuri de business tînuțe în trenuri și autobuze în orele de drum între Long Island și New York. Presa noastră a popularizat bibliotecarul automat produs de o firmă de lângă Köln. Printre descoperirile care au schimbat viețile noastre, în acest secol al științelor, Science 84 — monografia lui Bachellet, testul de inteligență, fizica non-newtoniană, grupele sanguine, porumbul hibrid, antibioticele, fisunea, DDT-ul, televiziunea, pilulele anticoncepționale, medicamentele psihoactive, tranzistorul, maserul, laserul etc.

Un videodisc cuplat cu un procesor oferă (în Canada etc.) accesul la un index „astronomic” de cuvinte cheie, rezolvînd cele trei probleme ale bibliotecarului — lipsa de spațiu de depozitare, lipsa de măsuri de preservare și conservare, accesul la colecții. Oricum, se reaminteste undeva, conducerea unei biblioteci pune probleme contabile, de planificare, de tehnologie a informației, de psihologie aplicată. Și am mai re-cita din Herbert A. Simon, laureat al premiului Nobel: În istoria înregistrată au fost poate trei impulsuri de schimbare destul de puternice spre a altera omul în chip fundamental: introducerea agriculturii, revoluția industrială și revoluția în prelucrarea tehnologică a informației.

Matetica, „știința comportării și a învățării”, este definită de J. Roby Kidd (L. T. Spring, 1983) drept „totul despre disciplinele care oferă adînciri și clarificări asupra învățării, incluzînd, desigur, științele sociale (sociologie, antropologie, științe politice, economie, precum și psihologie); umanitățile (istorie și filosofie, estetică, ideologii comparate) și, în chip cu totul deosebit, științele naturale, inclusiv psihologia, chimia, biologia și alimentația. Matetica include de asemenea citeva domenii practice precum cercetarea creierului și deprimerea unei limbi noi sau comunicațiile tehnologice”. Permanentă dilemă, informație versus instrucție, se întilnește, într-o bibliotecă de învățămînt, cu alte dublete gen specializare-nonspecializare, centralizare-descentralizare, organizarea de săli de referințe generale sau de secții specializate pe domenii. Instrucția bibliografică a studenților ar scuti repetarea la nesfîrșit a procedurilor de căutare la fișier, dar și ar îmbunătăți calitatea lucrărilor studenților prin introducerea surselor de informație specializate ale disciplinelor, ca alternative superioare fișei de catalog — *sindromul Ghidului cititorului*” (Thelma Freides, *Library Trends*, Winter 1983).

Prioritățile pregătirii bibliotecarilor a unei Asociații de talia celei a Bibliotecilor Speciale (Special Library Association) ierarhizate printr-o anchetă Delphi (publicată în revista „Special Libraries”, January 1984 vol. 75, nr. 1), merg de la reevaluarea și îmbunătățirea programelor de educație continuă și dezvoltarea unor programe puternice de relații publice (priorități „foarte înalte”) pînă la aducerea la zi a dezvoltării standardelor pentru echipamentul de bibliotecă și crearea unor servicii care pot fi comercializate contra plată (priorități „fără nici o importanță”).

În contextul bibliotecilor publice, procesul de învățare include, după Dorothy Mackeracher (*Library Trends*, Spring 1983) următoarele activități: căutarea și însușirea informației (a-și face idee); interpretarea și valorizarea informației (a conferi sens); folosirea sensurilor, interpretărilor și valorilor în rezolvarea problemelor, dezvoltarea de strategii, luarea de decizii și crearea de intenții (planificare și decizie); comportarea fizică ori performarea în direcții ghidate de intenții (acțiunea); interacțiunea cu împrejurări interioare și exterioare pentru a obține reacții la sensurile, intențiile și acțiunile sale (feedback); căutarea de informație nouă (a-și face idee iarăși).

Activitatea de bibliotecă văzută ca ajutor prilejuiește generalizări de fe-

lul ce'or emise de David Carr (L. T., Spring 1983): implicarea unui amestec de stări afective (incertitudine, fascinație, ambivaiență, motivație, reflecție, speranță); atenție individuală, comunicare directă și răspuns util; contexte noi, slăbit impredictibil, riscuri necunoscute; prezența altă a dorinței de schimbare, cit și a rezistenței la schimbare; informație clară; a ajuta este educativ alt pentru cel ce ajută cit și pentru cel ajutat; finalitatea ajutorului este independentă în forma ajutorului de sine autodeterminat și autoînnoit. Chiar comunicările superficiale, totdeauna în locuri publice, adică în bibliotecă, ar fi, într-un fel sau altul, angajamente complexe legate de continuitatea și motivația învățării. După cum orice act de ajutor, oricât de practic și mundan în intenții, ar fi un act teoretic și conceptual. Este vorba de o relație între mai multe entități independente, active și în transformare: bibliotecarul, cel ce învață, dialogul, biblioteca și lumea mai largă a informației. În același context, se mai speculează diferența între nevoia psihologică de a da și dorința profesională de a primi ajutor.

Unele standarde de bibliotecă de instituție de învățământ superior trebuie să aibă dimensiuni și utilitate suficiente pentru a putea suporta în totalitate nevoile instructive ale universității și pentru a facilita programele de cercetare a instituției; 2. Aceste colecții trebuie să se dezvolte sistematic și consistent în termenii unor decizii explicite și detaliate; 3. colecțiile unei biblioteci universitare trebuie să cuprindă toate formele de informație tipografică sau înregistrată (după Beverly P. Lynch, University Library Standards, în „Library Trends”, Summer 1982).

Chiar cu adaptarea standardelor internaționale de descriere a cărților, e'aborările baroce de cataloage se văd în dificultate, nu numai din cauza eforturilor și costurilor ori a „revoluției on-line”, dar și ca funcționalitate; „e un fel de vanitate a crede că până și cel mai bine alcătuit catalog ar putea fi legătura esențială între un cititor și o carte. Un catalog complet al Anatomiei Melancoliei ar fi probabil mai lung decât opera originală”. (Ervin J. Gains, „Cataloging Perfection”, în Library Journal, May 1984).

Bibliometrică

Bibliometrică (sau bibliometria) este, cum rezumă William Gray Porter (Library Trends, Summer 1981, Bibliometrics), studiul și măsurarea modelelor de publicații în toate formele comunicației scrise și a autorilor lor, ori, mai pe scurt, studiul științific al discursului înregistrat (Alvin Shra-

der). Shrader a alcătuit și programa unui curs de licență în bibliometrică întemeiată pe analiza citării, parametrii variabilelor diferitelor publicații, analiza bibliografică a literaturii pe teme: teorii referențiale, tipologii de citare, erori de citare, cuplare bibliografică, analiza co-citării, coautorat; afiliația instituțională și de disciplină a autorului, învechirea literaturii; referințele în literaturile non-științifice. Același autor, cu mențiunea că există 2000 de publicații de bibliometrică, le enumeră pe cele mai importante, extinzând și numai astfel aria terminologică și a definițiilor:

— **Scientometrics**. An International Journal for All Quantitative Aspects of the Science and Science Policy; **Social Studies of Science**. An International Review of Research in the Social Dimensions of Science and Technology Knowledge: Creation, Diffusion, Utilization. Sub bibliometrică evaluativă: măsurarea unei literaturi în vederea evaluării activității creative într-un domeniu anumit.

„O citare reprezintă o relație între documentul citat și cel în care se citează” (Linda C. Smith). Dificultatea deslușirii acestei relații nu împiedică autorii să citeze, din diferite motive, precum acestea cincisprezece (enumerare de Garfield și preluate de E. C. Smith): 1. Omagierea profesorilor; 2. Creditarea lucrării înrudite (omagiu înaintașilor); 3. Identificarea metodei, echipamentului etc.; 4. Oferirea de „actură background”; 5. Corectarea lucrării (operei) proprii; 6. Corectarea lucrării altora; 7. Criticarea lucrării altora; 8. Substanțierea unor pretenții; 9. Avertizarea asupra lucrării în pregătire; 10. Oferirea de îndrumări asupra unor lucrări slab diseminate, slab indexate ori necitate; 11. Autentificarea datelor și clarelor de constante faptic-fizice etc.; 12. Identificarea publicațiilor originale în care ideea sau conceptul au fost discutate; 13. Identificarea publicațiilor originale sau a altor lucrări care descriu un concept eponim al termenului; 14. Negarea unor lucrări sau idei ale altora (pretenții negative); 15. Disputarea priorității pretențiilor altora (omagiu negativ). Analiza citării presupune, printre cele mai frecvent discutate principii:

citarea unui document implică folosirea aceluși document de către autorul care citează;

citarea unui document (autor, jurnal etc.) reflectă meritul (calitatea, semnificația, impactul) aceluși document (autor, jurnal etc.);

citatele se fac din cele mai bune lucrări posibile;

un document citat se înruște în conținut cu documentul care citează: dacă două documente sînt cu-

plate bibliografic, ele sînt înrudite prin conținut; dacă două documente sînt co-citate, ele sînt înrudite prin conținut; toate citatele sînt egale. În fine, problemele de surse ale citării merg de la autocitare, homografi, sinonime, citate implicite, fluctuații în timp și în domeniu, pînă la erori (se ajunge și dină la 50% citate eronate din publicații).

O „lege” a oboselii publicațiilor măsoară declinul folosirii lor de-a lungul timpului: științtii folosesc în principal material mai recent ca e nu a fost folosit în trecut, pe cînd specialiștii în umanități folosesc mai ales material mai vechi cu o mult mai lungă utilizare. De aceea, s-a calculat că 99 la sută din nevoile de circulație ale unei biblioteci ar putea fi satisfăcute cu mai puțin de jumătate din cele mai multe colecții.

La o conferință internațională „Literatura în traducere”, (New Delhi, martie 1984), printre sutele de comunicări pur literare, una va fi făcut, în aparență, excepție, cea a dr. Harry Spitzbardt asupra diferenței între traducerile științifico-tehnice și literar-artistice. În amindouă se are de-a face cu idei, traducătorul ar re-crea ideea sau emoția și nu cuvintele. Totuși, în traducerea științifico-tehnică se pune accentul asupra conținutului informației ca atare și nu atît pe forma estetică, modelul gramatical ori contextul cultural, toate acestea fiind subsidiare scopului practic, comunicativ-funcțional, de a transmite informația pur și simplă de la trimițător la primitor. Maxima veche „liber cit se poate, dar credincios cit e necesar” s-ar aplica traducerilor științifico-tehnice, în timp ce pentru cele literare s-ar reformula „liber pe cît este necesar, dar credincios pe cît este posibil”.

A gândi la „singular” (E. de Dampierre), a învăța pentru a întreprinde („apprendre pour entreprendre” — J. P. Chevignements cf. „apprendre pour être” formula de acum cîțiva ani); educație pentru a fi, a deveni, a proveni (Education for Being-Becoming-Belonging — J. Reby Kidd. „Astfel de formule, mai mult sau mai puțin matematice (la noi, Constantin Noica începuse cariera sa de autor și filosof cu un *Mathesis*) se multiplică într-o progresie înregistrabilă, într-adevăr, mai degrabă prin mijloacele bibliometricii.

În lumea cărții și a documentării, între matematică și bibliometrie, se caută globalitatea în progresia unei creații merite mai mari de implinit.

Azi, dimensiunile ascunse ale spațio-timpului — alte șapte adăugindu-se celor patru fundamentate pînă la și de Einstein, interesează nu numai pe matematicieni și pe astrofizicieni ci sînt de natură să stimuleze creativitatea în general.

dr. Gheorghe ANCA

Aspecte de la Biblioteca „Emil Girleann” — filiala pentru copii a Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu”.

Înainte de a împrumuta o carte, te oprești în fața raftului, alegi și pe indelete, o mai răsfoiești stînd comod pe scaun...

...Oricum, bibliotecara Maria Oprescu îți va da oricînd un sfat util.

Foto : Florentina FEȘȚIN.

